

**SIAF
2014**

**Rozhovor
s ministrom
obrans SR
Martinom
Glváčom**

**Summit
NATO**

Boje o Duklu

**Nebezpečná
misia UNTSO**

SNP je míľník Slovenska

Jankov Vršok

Banská
Bystrica

Minister obrany Martin Glváč sa spolu s prezidentom a hlavným veliteľom OS SR Andrejom Kiskom, predsedom parlamentu Pavlom Paškom, predsedom vlády Robertom Ficom a ďalšími ústavnými činiteľmi Slovenskej republiky, ako aj významnými zahraničnými hosťami, zúčastnil 29. augusta v Banskej Bystrici na oslavách 70. výročia Slovenského národného povstania. Spoločne s ruským ministrom obrany Sergejom Šojgu v Múzeu SNP slávnostne otvorili výstavu s názvom Víťazstvo. „Je dôležité pripomenúť, že návšteva ruského ministra obrany súvisí s oslavami 70. výročia SNP. Tlmočil som mu naše znepokojenie so situáciou na Ukrajine. Znova zopakujem, že k diplomatickému riešeniu je potrebná komunikácia,“ uviedol minister Martin Glváč.

Oslavy 70. výročia SNP sa konali aj v Bratislave a v stovkách ďalších miest a obcí na Slovensku. Ich dôstojnosť na viacerých miestach zdôraznila vojenská hudba, Čestná stráž OS SR či ďalšie

súčasti našich ozbrojených síl. „Slovenské národné povstanie je jedným z najväčších míľnikov slovenskej histórie. Je dôkazom vôle slovenského národa vziať svoj osud do vlastných rúk. Je preto nevyhnutné si ho stále pripomínať, aby jeho význam zostal v mysliach aj pre mladšie generácie,“ povedal minister obrany Martin Glváč.

Pavol Vitko

Foto Ivan Kelement a autor

Zlatno

Banská Bystrica

PhDr. Miloslav Ščepka
vedúci oddelenia
internej komunikácie

Milí priatelia,

sedemdesiate výročie Karpatsko-duklianskej operácie si pripomínáme v čase, keď klasické vojny prestávajú jestvovať. Kedysi sa konflikty riešili súbojmi panovníkov a vojvodcov. Neskôr bojom znepriatelených armád, muž proti mužovi. Dnes o prehrách a víťazstvách čoraz viac rozhodujú operátori bezpilotných bojových prostriedkov, bezpečne a pohodlne sediaci na druhom konci sveta, alebo neoznačení „zelení muži“, teroristi hnaní náboženským fanatizmom – a čoraz častejšie aj sociálni inžinieri, odborníci na manipuláciu verejnej mienky a psychologický boj. Tým viac musíme obdivovať všetkých bezmenných mužov (a, pravdaže, aj ženy), čo pred 70 rokmi nasadzovali vlastné životy nie pre zisky, nie pre slávu, ale pre čosi také nemerateľné a neoceniteľné, ako je sloboda.

A zároveň nám toto výročie vnucuje neodbytnú otázku: dokážeme si vážiť slobodu a mier, keď ich máme a sú pre nás všednou každodennou realitou? Uvedomujeme si ich cenu? Ceníme si to nesmierne šťastie, že žijeme slobodne a bezpečne? Nevymenili by sme slobodu za istotu plného brucha? Vieme, že napriek všetkým globálnym zmenám je základnou, nevyhnutnou podmienkou mieru schopnosť ubrániť sa, čeliť nebezpečenstvám a nástrahám? A čo pre to robíme?

Dúfam, že októbrové vydanie nášho mesačníka vám prinesie nielen nové informácie, poučenie a možno aj štipku zábavy, ale i dôvody zamyslieť sa nad vecami, ktoré sme nesprávne začali považovať za bežné a teda bezcenné.

Na obálke: 3. a 4. septembra sa konal 1. ročník 24-hodinovej súťaže v základných bojových zručnostiach • Foto: Jozef Žiak

4 70. výročie Karpatsko-duklianskej operácie

6 Rozhovor s ministrom obrany SR Martinom Glváčom

8 TÉMA: Summit NATO vo Walese

12 24-hodinová súťaž v základných bojových zručnostiach

16 Národné letecké dni SIAF 2014 na Sliaci

18 Českí a slovenskí chemici v Zemianskych Kostoľanoch

22 Ťažký plameňometný systém TOS-1A

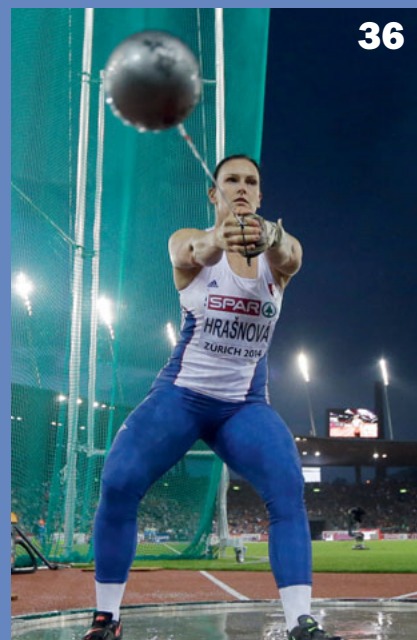
24 Mistral, loď so silou víchrice

32 Nebezpečná misia UNTSO

34 Šťastie žičí pripraveným špecialistom EOD

36 Tóth a Hrašnová – medailisti z Dukly

44 Pozor na poranenia šliach!

Nájdete nás aj na internetových adresách www.mosr.sk/obrana/ a www.mosr.sk/ebulletin/
Informácie o distribúcii OBRANY vám poskytneme na e-mailovej adrese obrana@mod.gov.sk

Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave v roku 1993 • Ročník XXII. • č. 10/2014 • Redakčná uzávierka 26. 9. 2014 • Do výroby zadane 29. 9. 2014 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR, Komunikačný odbor • Vedúci oddelenia: PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 31 17 40, 0903 820 996, e-mail: miloslav.scepka@mod.gov.sk • Šéfredaktor: PhDr. Pavol VITKO, tel.: 0960 31 30 72, 0903 820 847 e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk • Redaktor: Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe, tel.: 0960 33 83 52, 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk • Vedúca vydania a jazyková úprava: Ing. Eleonora BUJACKOVÁ, tel.: 0960 31 30 54, e-mail: eleonora.bujackova@mod.gov.sk • Fotoeditor: Mgr. Ivan KELEMENT, tel.: 0960 31 28 06, 0903 820 698, e-mail: ivan.kelement@mod.gov.sk • Tajomníčka redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 31 29 84, e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk • Grafická úprava: Adrian MOLČAN • Adresa redakcie: Mesačník OBRANA, Komunikačný odbor MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana/ • Tlač: Západoslvenské tlačiarne Skalica, s.r.o. • © Ministerstvo obrany SR, IČO: 30845572, EV 412/08, ISSN 1336-1910. • Neoznačené obrázky sú z archívu MO SR • NEPREDAJNÉ

70. výročie Karpatsko-

Gen. Heliodor Píka

1. Dva dni po vypuknutí SNP, 31. augusta 1944, náčelník Československej vojenskej misie v Moskve gen. H. Píka spolu s veľvyslancom Z. Fierlingerom oficiálne požiadali sovietskú vládu o poskytnutie pomoci povstalcov. Okrem iného aj o pomoc v rámci operačných možností Červenej armády. O takúto formu pomoci, v prípade, že dôjde k povstaniu, gen. Píka požiadaval už 10. augusta 1944, keď velenie Červenej armády vyzývalo, aby „využilo možnosti

rýchleho preniknutia Červenej armády hlboko na Slovensko a do tyla nemecko-maďarskej obrany na Podkarpatskej Rusi“ a prosil, aby „do operujúcej armády do Slovenska boli zaradené jednotky 1. čs. armádneho zboru“.

Maršal I. S. Konev

2. Po rozhovore s plk. V. Talským, zástupcom veliteľa Východoslovenskej armády, ktorý po prelete frontu 1. septembra 1944 maršala I. S. Koneva informoval o možnosti útoku východoslovenských divízií v ústrety sovietskym vojskám, I. S. Konev 2. septembra navrhol Hlavnému stanu najvyššieho velenia uskutočniť útočnú operáciu s cieľom spojiť sa s povstaleckými silami na území Slovenska. Jeho návrh bol schválený a generálny štáb Červenej armády nariadil pripraviť a uskutočniť útočnú operáciu z priestoru Krosno – Sanok v smere na Prešov. Nariadenie obsahovalo aj súhlas so zapojením 1. čs. armádneho zboru v ZSSR do tejto operácie.

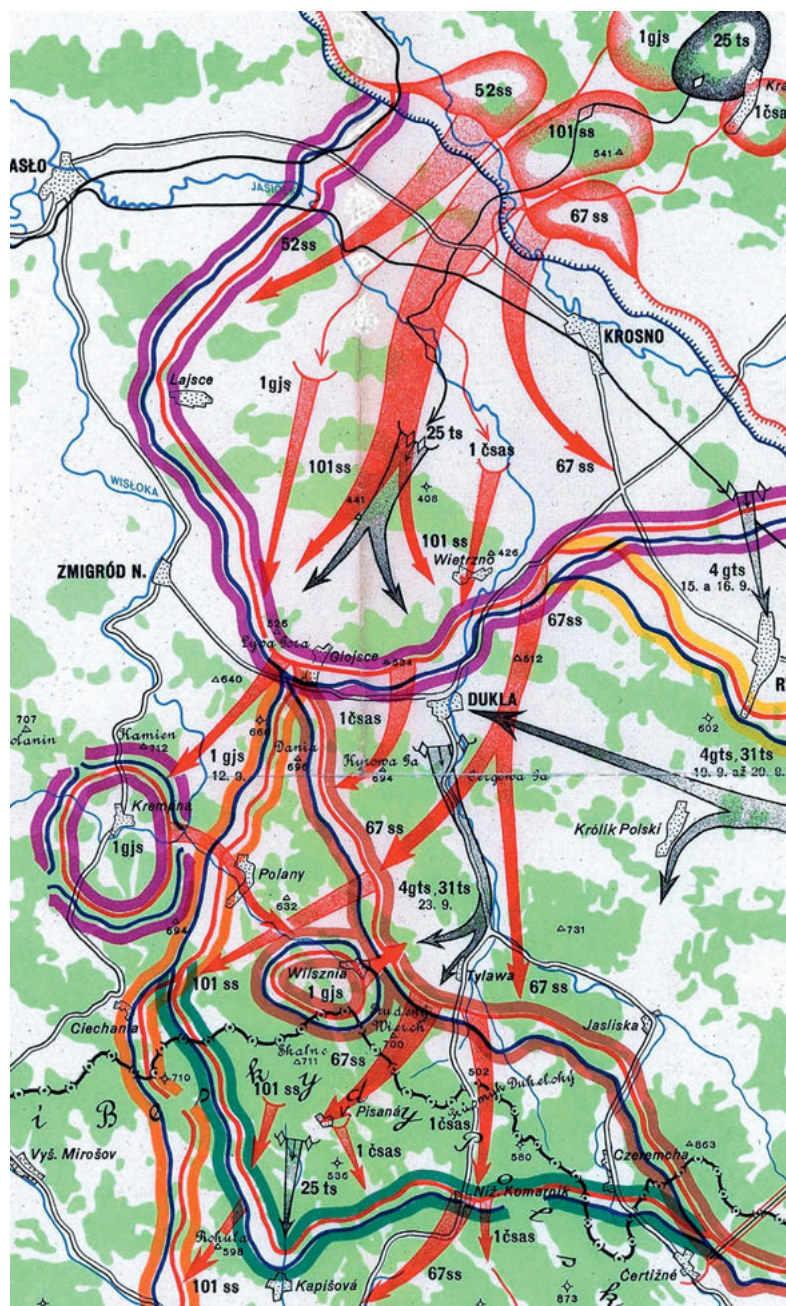
Gen. K. S. Moskalenko

3. Útočná operácia vojsk 38. armády 1. ukrajinského frontu a častí síl 1. gardovej armády 4. ukrajinského frontu na pomoc povstalcov na Slovensku sa začala ráno 8. septembra 1944. Do histórie vošla pod názvom Karpatsko-duklianska operácia. Pred koncom prvej polovice septembra sa do bojov postupne zapájali aj hlavné sily 4. ukrajinského frontu (celá 1. gardová armáda, 18. armáda a 17. gardový strelecký zbor), ktoré uskutočnili Karpatsko-užhorodskú operáciu. Obe operácie sa stali súčasťou strategickú útočnej operácie známej pod názvom Východokarpatská operácia (8. 9. – 28. 10. 1944).

Gen. Ludvík Svoboda

4. V zostave vojsk 38. armády boli 9. septembra 1944 do bojov v Karpatsko-duklianskej operácii nasadené aj jednotky 1. čs. armádneho zboru pod velením gen. J. Kratochvíla. Od 10. septembra 1944 prevzal funkciu veliteľa zboru dovtedajší veliteľ 1. čs. samostatnej brigády gen. L. Svoboda. Na začiatku septembra 1944 bolo v 1. čs. armádnom zbore dovedna 16 451 osôb, z toho bolo 7 852 Čechov (6 927 z nich pochádzalo z Volyně), 4 030 Ukrajincov a Rusínov, 3 326 Slovákov a ostatní boli inej národnosti.

5. Výzbroj

1. čs. armádneho zboru na začiatku septembra 1944: 8 051 pušiek, 4 897 samopalov, 369 ľahkých a 85 ťažkých guľometov, 42 veľkokalibrových guľometov, 169 protitankových pušiek, 24 diel 122 mm, 56 diel 76 mm, 36 protitankových diel 45 mm, 42 minometov 120 mm, 69 minometov 82 mm, 36 minometov 50 mm, 15 ľahkých obrnených automobilov, 90 osobných automobilov, 478 nákladných automobilov, 62 špeciálnych automobilov, 138 ťažných automobilov, 13 traktorov, 108 motocyklov, 2 ľahké tanky, 7 stredných tankov, 22 špeciálnych tankov a 21 stíhačich lietadiel.

-duklianskej operácie

1. ukrajinský front

Karpatsko-duklianska operácia sovietskych a československých vojsk na severovýchodnom Slovensku na jeseň 1944 znamenala začiatok oslobodzovania Slovenska spod nacistickej nadvlády. Jej cieľom bolo spojiť povstalecké sily SNP so sovietskymi armádami.

6. Pred prekročením hraníc Slovenska, v čase od 9. septembra do 6. októbra 1944, vojaci 1. čs. armádneho zboru prešli na území Poľska obzvlášť ťažkými bojmi v priestoroch Wrocanky a Machowky, kóty 534, Hyrowej hory, Zydranowej a Barwinka.

Do bojov v Karpatsko-duklianskej operácii na území Poľska od 12. do 19. septembra zasiahla aj 2. čs. samostatná paradesantná brigáda. Po sústredení v Poľskom Kroscienku bola potom postupne letecky prepravená na povstalecké územie a nasadená do bojov v rámci 1. čs. armády na Slovensku. Po ústupe do hôr jej jednotky prešli na partizánsky spôsob boja.

7. Dňa 20. septembra 1944 ako prvé v priestore severovýchodne od Medzilaboriec vstúpili na územie Slovenska jednotky 3. horského zboru 1. gardovej armády. Na druhý deň bola oslobodená prvá slovenská obec – Kalinov.

8. Dňa 6. októbra 1944 sa v priestore Duklianskeho priesmyku na územie Slovenska definitívne prebojovali jednotky 1. čs. armádneho zboru a do večera dosiahli čiaru: severný okraj Nižného Komárnika – potok tečúci južne od vrchu Sovárna.

9. Dňa 28. októbra 1944 prešli vojská 38. armády s 1. čs. armádnym zborom do obrany na čiare: Głojsce – Ciechania – Svidnička – Kapišová – Dobroslava – Korejovce – Krajná Bystrá – severne

a severozápadne od Nižného Komárnika. Karpatsko-duklianska operácia sa tým skončila, ale v priestore Duklianskeho priesmyku pokračovali boje miestneho významu aj v nasledujúcich dňoch.

10. Boje, ktoré počas tejto operácie trvali 51 dní, si vyžiadali veľké obete. Sovietska 38. armáda mala 13 579 padlých, zomretých a nezvestných a 48 750 ranených. Straty 1. čs. armádneho zboru predstavovali 1 630 padlých, zomretých a nezvestných a 4 060 ranených.

11. Napriek tomu, že pôvodný zámer rýchlo preniknúť na Slovensko a spojiť sa s povstalcami sa nepodarilo splniť, Karpatsko-duklianska operácia bola priamou vojenskou pomocou SNP.

Už v dňoch od 8. do 13. septembra prinútila nemecké velenie stiahnuť zo Slovenska takmer 12 500 vojakov a presunúť ich na front proti 38. armáde, čo sa bezprostredne prejavilo na stabilizácii východného povstaleckého frontu. Až do konca októbra 1944 potom viazala početné nemecké vojská a znemožňovala nemeckému veleniu nasadiť časť z nich proti povstaleckým frontom.

Foto: VHU

Dvojstranu pripravil: Jozef Bystrický, VHU •

Minister obrany Martin Glváč:

Summit NATO: Obranyschopnosť a odhodlanie

V dňoch 4. a 5. septembra 2014 sa konal vo Walese summit NATO, ktorý je hlavnou témou nášho rozhovoru s ministrom obrany SR Martinom Glváčom.

Aké najdôležitejšie posolstvá a úlohy vyplývajú pre Slovensko zo summitu Aliancie vo Walese?

Myslím si, že summit NATO môžeme hodnotiť pre Slovensko ako zásadný a úspešný. Naša krajina je dlhodobo vnímaná ako dôležitý a seriózny aliančný partner. Najdôležitejšími témami summitu bola obranyschopnosť Aliancie a odhodlanie chrániť svojich členov na základe princípu kolektívnej obrany. Aliancia na summite odsúhlasila aj takzvaný Akčný plán pripravenosti, ktorý výrazne zlepší možnosť reagovať na prípadné hrozby. Slovenská republika sa bude, samozrejme, aktívne podieľať na tomto úsilí. V súvislosti so situáciou na Ukrajine sme deklarovali náš záujem o zintenzívnenie spolupráce v rámci V4 v oblasti vojenského spravodajstva. No a veľmi dôležitým záverom je aj náš záväzok navýšiť rozpočet na obranu a vyčleniť viac finančných prostriedkov na modernizáciu a nové projekty.

K akým záverom došiel summit vo vzťahu k situácii na Ukrajine a čo z toho vyplýva pre nás? Ak sa vrátíme na oslavy SNP v Banskej Bystrici, čo ste v tejto súvislosti tlmočili ruskému ministrovi obrany Sergejovi Šojgu?

Naše kroky v súvislosti s krízou na Ukrajine boli vysoko cenené aj zo strany našich aliančných partnerov. Ukrajine sme poskytli tak vojenskú, ako aj nevojenskú pomoc. Každá kríza, nech už je kdekoľvek, si vyžaduje nielen spoločné stanoviská a akcie, ale aj určité lokálne aktivity. Medzi ne sú zaradované aj naše cvičenia, ktoré sme začali ihneď po vypuknutí krízy pripravovať. Ruskému ministrovi obrany som pri neformálnom rozhovore v rámci osláv 70. výročia Slovenského národného povstania tlmočil naše stanovisko, že sme znepokojení situáciou na Ukrajine, ale preferujeme diplomatické riešenia pred akýmikoľvek vojnovými a bojovými. Mrzí ma však, že som pri ruskom minis-

trovi zostal sám, pretože to bola možnosť pre pána prezidenta ako hlavného veliteľa ozbrojených síl, aby sa porozprával a získal penzum informácií a naliehal ako demokrat na to, aby bola skôr vedená naša politika diplomatickou cestou.

Je po summite NATO reálnejší obraz o tom, v akých odbornostiach a počtoch budú pôsobiť v Afganistane po roku 2014 v misii Resolute Support slovenskí vojaci?

Slovensko sa jednoznačne plánuje zapojiť do misie Resolute Support. Rozhodli sme sa prispieť do novej operácie 65 vojakmi vrátane síl pre špeciálne operácie. Je predpoklad nasadenia malých jednotiek, ktoré budú pôsobiť v úlohe poradcov afganským bezpečnostným silám.

Aký bude u nás trend, pokiaľ ide o výšku a využitie rozpočtu na obranu?

Zaviazali sme sa Aliancii, že nebudeme ďalej znižovať rozpočet pre rezort obrany.

To považujem za zásadné. Do roku 2016 chceme z rozpočtu rezortu zvýšiť podiel na modernizáciu armády na 20 %. Ďalej sme sa zaviazali, že do roku 2020 dosiahne rozpočet ministerstva obrany priemer európskych členských krajín NATO, čo momentálne predstavuje asi 1,6 % HDP. Už pri mojom nástupe do funkcie ministra obrany som hovoril, že prioritou je modernizácia a nové projekty.

Čo ďalej deklarovala naša delegácia?

Ponúkli sme dobudovanie logistickej základne v Poprade, ak o to Aliancia prejaví záujem. Chceme posilniť našu prítomnosť na veliteľstve v Štetíne. Opäť sme našim partnerom ponúkli možnosť využiť na cvičenia výcvikový priestor Lešť, ktorý je určený tiež na výcvik špeciálnych jednotiek a ponúkli sme aj letisko Sliač. Chceme pokračovať aj s pomocou Ukrajine, a to vyškolením odminovačov. Zaviazali sme sa, že spolu s partnermi V4 ešte zintenzívime spravodajstvo o situácii na Ukrajine.

Slovensko sa jednoznačne plánuje zapojiť do misie Resolute Support. Rozhodli sme sa prispieť do novej operácie 65 vojakmi vrátane síl pre špeciálne operácie.

V slovenskej verejnosti azda viac ako sa očakávalo, rezonovala aj možnosť poskytnúť v prospech NATO logistickú základňu v Poprade.

Predovšetkým musím zdôrazniť, že ide o ponuku z našej strany na vytvorenie skladových priestorov pre NATO. Nešlo by o novú základňu so zahraničným personálom, ale o existujúcu infraštruktúru, ktorú však budeme musieť zmodernizovať podľa potrieb NATO. Treba povedať, že táto naša ponuka podlieha schváleniu zo strany NATO, ktoré musí potvrdiť, či takáto ponuka zapadá do operačných plánov a potrieb Aliancie pre obranu.

Na Leteckých dňoch na Sliači ste avizovali, že zmluva o nákupe dvoch lietadiel Spartan, ktoré prešli súťažou ešte v roku 2008, je v štádiu finalizácie. Kedy by sa mohla naplniť a lietadlá by sa stali súčasťou našich vzdušných síl?

Proces obstarania týchto lietadiel je v súlade so schválenou Koncepciou rozvoja Vzdušných síl OS SR. Tento proces je už v záverečnej fáze a momentálne ho finalizujeme.

Presadzujete aj realizáciu projektu spoločnej ochrany česko-slovenského vzdušného priestoru. Aké sú základné myšlienky tejto vízie a aktuálny stav?

Nedávno sme podpísali deklaráciu o vzájomnej spolupráci medzi Slovenskom, Českou republikou a Švédskym kráľovstvom. Práve táto deklarácia nám otvorí cestu k realizácii ochrany česko-slovenského vzdušného priestoru. České aj naše lietadlá tak budú môcť spoločne pôsobiť z leteckých základní oboch štátov v systéme NATINADS. Už tento mesiac posúdi expertná komisia pripravenosť technickej

infraštruktúry, čo bude prvým reálnym naplnením deklarácie. Potom budeme riešiť legislatívne, technické a operačné požiadavky na spoločnú ochranu vzdušného priestoru tak, aby sa tento projekt mohol spustiť čo najskôr. V úvodnej fáze predpokladáme využívanie súčasných lietadiel a po roku 2016 plánujeme prevádzkovať rovnaký typ lietadiel ako Česká republika, čo, pravdaže, významne ušetrí finančné prostriedky v oblasti logistiky a výcviku.

Zhovárал sa: Pavol Vitko
Foto: Ivan Kelement a KOD

Vrcholná schôdzka NATO vo Walese

Summit NATO vo waleskom Newporte mal dobrú účasť. Prišiel prezident USA Barack Obama, nechýbali nemecká kancelárka Angela Merkelová ani francúzsky prezident François Hollande.

Ministri obrany členských krajín NATO na palube lode HMS Duncan

Objavil sa aj taliansky prezident Matteo Renzi. Ruského prezidenta Vladimira Putina nepozvali, ale mimoriadneho významenia sa dostalo ukrajinskému prezidentovi Petrovi Porošenkovi. Nielenže ho pozvali, ale západní vedúci predstavitelia mu poskytli aj možnosť mimoriadnej pracovnej diskusie.

Aliancia a Slovensko

Slovensko na summite zastupovali prezident a hlavný veliteľ OS SR Andrej Kiska, minister obrany Martin Glváč a náčelník GŠ OS SR genpor Milan Maxim. Vo waleskom Newporte nešlo predovšetkým o Afganistan alebo Kosovo. Išlo o suseda Slovenska – o Ukrajinu. Ako sa má Slovensko správať voči susedovi, ktorý sa neoficiálne považuje za „strategického partnera“ Slovenskej republiky? A aké stanovisko má Aliancia zaujať voči Rusku – dôležitému ekonomickému partnerovi Slovenska – ktorého prezident považuje Sovietsky zväz za najlepšiu epochu v dejinách ruského národa? To sú prioritné otázky, ktoré si Slovensko kladie, keď sa snaží dešifrovať záverečnú deklaráciu NATO z Walesu.

V tomto čísle OBRANY aj na ne odpovedajú Martin Glváč a Milan Maxim.

Čo bolo na programe

Každý pozná teóriu, že vrcholné schôdzky NATO nie sú hľadaním, ale konštatovaním toho čo sa udialo. Už mesiace pred začiatkom summitu malo NATO na programe položky ako stratégiu ukončenia vojenskej operácie v Afganistane, financovanie národných rozpočtov v jednotlivých členských krajinách NATO či Islamský štát (ISIL). Rozširovanie NATO sa na prednost-

nom programe vrcholnej schôdzky nenachádzalo. NATO totiž už niet o čo rozširovať. Pristúpenie Gruzínska a Ukrajiny úspešne zablokoval summit v Bukurešti už v roku 2008. Tu sa NATO nevrátilo k svojmu summitu z Bukurešti a na pôvodné žiadosti o vstup Ukrajiny a Gruzínska medzitým nereflektovalo. Zvyšné aspirantské krajiny z bývalej východnej Európy nateraz jednoducho nespĺňajú podmienky na vstup. Nečakaným ťažiskovým bodom sa tak stala problematika rusko-ukrajinských vzťahov.

Ukrajinský prezident Petro Porošenko a Anders Fogh Rasmussen

Na čom sa uzniesli

NATO v záverečnom komuniké nevyšlo úplne v ústrety jastrabom z pobaltských štátov či z Poľska. Nevyhlásilo nijakú ani reálnu ani virtuálnu vojnu proti Rusku. Naopak, akceptovalo (hoci pri niektorých členov skôr praxou tichej procedúry) kontinuitu dohodnutých vzťahov medzi NATO a Ruskom, t. j. pokračovanie mechanizmu Rady NATO – Rusko. Na druhej strane, samozrejme, ukázalo politickú vôľu nepoužiť

vy) z r. 1949, kde sa za hlavnú úlohu Severoatlantickej aliancie považuje obrana územia a obyvateľstva svojich členských krajín. V tomto smere sa Aliancia naďalej pridrižiava svojej Strategickej koncepcie ešte z roku 2010. Reakcie na posledné kroky Ruska proti Ukrajine sú, prinajmenšom slovne, rezolútne: NATO nemá pochybnosti o tom, že Ruská federácia je hlavným aktérom ozbrojeného konfliktu na Ukrajine. Aliancia síce neuvádza zdroje, na základe ktorých došla k tomuto záveru, ale zo záverečného komuniké, ktoré bolo rozpracované separatne aj v Spoločnom vyhlásení NUC (Komisia NATO – Ukrajina), sa Rusko definuje ako agresor.

Záverečný dokument sa, samozrejme, dotýka aj reakcie NATO na moderné vedenie vojen, t. j. na tzv. „hybridné vojny“. Deklarácia tento typ vojny veľmi nerozpracúva, iba konštatuje ich existenciu a ohlasuje nevyhnutnosť vyrovnáť sa s týmto fenoménom. Medzi riadkami je možné čítať potrebu reakcie na zasahovanie do suverenity iných krajín. Výdavky na obranu patria už k permanentným slabým miestam Aliancie a článok č. 14 záverečnej deklarácie sa tohto problému opätovne dotýka.

Text: Ivo Samson, Matej Drotár
Inštitút bezpečnostných a obranných štúdií
AOS gen. M. R. Štefánika
Foto: NATO

síce bezpodmienečne silu a vyhýbať sa provokáciám, ale posilniť „perifériu“ NATO pomocou budovania infraštruktúry, dodávok (neboli špecifikované nevyhnutne ako konkrétna výzbroj) a základní. Treba, pravda, zdôrazniť, že nešlo priamo o Ukrajinu, ale o krajiny, ktoré susedia s týmto štátom a cítia sa priamo ohrozené.

V každom prípade, záverečné komuniké NATO z vrcholnej schôdzky vo Walese spomína na prvom mieste ruskú politiku proti Ukrajine. Za povšimnutie stojí, že sa nehovorí o porušení medzinárodného práva, ale explicitne o agresii. Tento ruský postoj, v zmysle záverečnej deklarácie tejto vrcholnej schôdzky, musí viesť k utuženiu transatlantických zväzkov a k zmene vízie celej Aliancie. Pri tomto poslednom slovom spojení (zmena vízie) je deklarácia veľmi všeobecná, ale nevyhnutne zahŕňa prehodnotenie pohľadu na bezpečnostnú architektúru prinajmenšom Európy. Aliancia sa pripomína ako zdroj stability. Spomína sa pritom aj vývoj v južnom susedstve NATO s rozsahom až po severnú Afriku. Nie je úplne nečakané, že NATO zdôrazňuje nielen silnú kolektívnu obranu, ale menovite vyzdvihuje aj článok č. 5 Zmluvy o NATO (Washingtonskej zmlu-

Všeobecné poučenie

Všeobecné poučenia, respektíve zovšeobecnenie výsledkov z vrcholnej schôdzky NATO vo Walese môžu znieť nasledovne:

- 1.) NATO sa v porovnaní so svojou Strategickou koncepciou nemusí výrazne meniť, pretože koncepcia z r. 2010 je prispôsobivá a vie reagovať aj na posledný vývoj vo východnej Európe (záverečný dokument sa však nepúšťa do definovania „východnej Európy“). Princípy NATO sa naďalej skladajú z troch komponentov: obrana členských krajín NATO podľa čl. 5; krízový manažment vo vonkajších regiónoch Aliancie; pestovanie a rozvíjanie partnerských vzťahov s nečlenským štátmi NATO ako súčasť preventívnej obrany.
- 2.) Bezpečnostná (a vojenská) kríza medzi Ukrajinou a Ruskom však zmenila poradie priorit a NATO bude v najbližšej budúcnosti preferovať návrat k teritoriálnej obrane.
- 3.) Ešte pred zaujatím konečného stanoviska (tu je záverečné komuniké NATO neurčité a „diplomatické“) k vývoju na Strednom východe bude najprv treba nájsť odpoveď na otázku, či vývoj v tomto makroregióne bude iný ako scenár NATO v predvečer intervencie v Afganistane a či sa podarí túto oblasť demokratizovať. Z pochopiteľných dôvodov NATO vo svojom záverečnom komuniké v týchto termínoch („demokratizácia“) nehovorí.
- 4.) Zo záverečného komuniké NATO vo Walese jednoznačne, hoci skryte, vidieť obavu z destabilizácie Európy aj jej okolia (Stredného východu): z hrozby rozpadu štátnosti. Bez stabilných štátnych inštitúcií je vývoj len ťažko predvídateľný. Aliancia by tu stála pred výzvou reagovať ozbrojenou silou. Lenže tu treba zdôrazniť, že vrcholné schôdzky NATO bývajú iba predohrou k pravidelným operatívnym stretnutiam Aliancie – k ministeriálom NATO. Tam sa potom riešia taktické a bezprostredné úlohy.
- 5.) Čo sa týka Ruska, nejde o zmenu politiky, ale o nový a menej kompromisný prístup. Už aj preto, že Ruská federácia sa dnes podobá skôr na elementárne demokratickú autokraciu so silným prezidentom na čele. Nikto v NATO dnes nedokáže odhadnúť, či Rusko vedome smeruje k recidíve imperiálneho typu vládnutia.
- 6.) Vrcholná schôdzka NATO vo Walese demonštruje pretrvávajúcu závislosť európskych členov NATO od USA. Napriek bohatstvu a prosperite je evidentné, že Európa nebola napriek odvážnym vyhláseniam na počiatku 21. storočia schopná vytvoriť si vierohodnú obrannú politiku. Zoči-voči chaosu v okolitom svete pôsobí geostrategicky veľmi bezradne.
- 7.) Napriek tomu sa európski a severoamerickí partneri zhodli na jednom významnom postuláte: je bezpodmienečne potrebné zachovať dobré vzťahy s Ruskom a udržať Radu NATO – Rusko ako funkčnú. Konštruktívny vzťah k Rusku je pre transatlantické vzťahy lepšie ako vojenská konfrontácia.

Áno aj pre spoločné projekty vyzbrojovania

Náčelník Generálneho štábu OS SR generálporučík Milan Maxim po summite NATO pre OBRANU uviedol, že medzi prítomnou generalitou najčastejšie rezonovala myšlienka pripravenosti síl a prostriedkov okamžitej reakcie NATO na riešenie podobnej krízy, aká je v súčasnosti na Ukrajine.

„Nepriнадлеží mi hodnotiť vystúpenia hláv štátov, ale v pozitívnom zmysle môžem spomenúť, že celé dvojdné rokovanie prebiehalo v duchu hľadania zhody v postojoch na aktuálne bezpečnostné výzvy a jednotu Aliancie,“ uviedol náčelník GŠ OS SR.

Vplyv konfliktov

Má už teraz kríza na Ukrajine či aktuálne konflikty v iných krajinách badať-

ný vplyv na výstavbu či zabezpečenie armád niektorých krajín NATO? Genpor. Maxim odpovedá: „Áno.“ Vysvetlil: „Už doterajšie skúsenosti z pôsobenia krajín NATO napríklad v Iraku, Afganistane alebo v Líbyi priamo diktujú zmeny v pohľadoch na súčasné možné ozbrojené konflikty a vynucujú si konkrétne opatrenia, či už ide o modernizáciu, zmeny vo výcviku, schopnosť rýchlejšie reakcie a vôbec na budovanie všestran-

ných spôsobilostí. Je všeobecne známe, že krajiny, ktoré sú zdrojovo dobre zabezpečené, budujú pomerne mohutné ozbrojené sily so zachovaním všetkých spôsobilostí. Krajiny, ktoré majú obmedzené zdroje, sa špecializujú iba na niektoré, najmä nedostatkové spôsobilosti Aliancie. To je do značnej miery aj prípad Ozbrojených síl SR, ktoré sa síce ešte usilujú zachovať vševojskový charakter, ale už iba s obmedzenou úrov-

ňou schopností, pričom sa špecializujú napríklad na oblasť EOD, RCHBO či špeciálnych síl. Kríza na Ukrajine však priamo vyzýva, aby naše ozbrojené sily disponovali aj ďalšími spôsobilosťami.“

Akčný plán pripravenosti

Druhý deň rokovania bol venovaný téme zlepšenia kolektívnej obrany a diskusií k takzvanému Readiness Action Plan (RAP – akčný plán pripravenosti). Genpor. Maxim sumarizuje: „Ozbrojené sily SR zatiaľ na rozdiel napríklad od Veľkej Británie či Česka neдекlarovali na summite konkrétny príspevok do okamžite nasaditeľných síl RAP, no v najbližšom čase začneme s ich budovaním na základe stanovených kritérií. Realizácia RAP v našich podmienkach, ako aj v podmienkach ostatných krajín Aliancie, si vyžiada mnohé zmeny. Budú rezonovať najmä otázky spravodajstva a včasnej výstrahy, ako aj veľmi rýchlej reakcie vyčlenených síl a prostriedkov. Nevyhnutné bude pružné zabezpečenie velenia a riadenia a postupné nasadzovanie všetkých prvkov zabezpečujúcich obranu štátu. To vyvolá aj zmenu niektorých zákonov týkajúcich sa obrany, ale zvýši aj nároky na finančné zdroje. OS SR budú musieť prekonať takmer dve desiatky rokov trvajúci deficit zdrojov na rozvoj a zároveň budú musieť reagovať aj na budúce požiadavky vyplývajúce z realizácie RAP.“

Interoperabilita

Genpor. Maxim konštatuje, že aliančné prostredie a úspešná realizácia RAP predpokladá oveľa vyššiu úroveň interoperability armád členských krajín. „Tento proces je podmienkou ďalšieho spoločného pôsobenia armád NATO.“ Náčelník GŠ ďalej konštatuje, že krajiny, ktoré nemajú rozvinutý zbrojarský priemysel alebo nie sú schopné produkovať najmodernejšie technológie využiteľné na vybavenie svojich armád, budú musieť hľadať spôsoby efektívnej a výhodnej spolupráce s krajinami, ktoré takéto spôsobilosti majú. „Je zrejmé, že medzi zbrojarske veľmoci Slovenská republika nepatrí. Osobne preto vítam projekty vyzbrojovania, ktoré by mohli byť spoločné – či už bilaterálne s Českou republikou, v rámci V4, alebo aj s ďalšími štátmi. Nemám nič ani proti zavádzaniu výzbroje a výstroja, ktoré dostatočne vyskúšali iné spojenecké armády a to aj v bojových operáciách. Ich obstarávanie však musí byť efektívne, rýchle, cenovo výhodné a daný materiál musí vykazovať vysokú úroveň odolnosti a interoperability s ostatnými armádami Aliancie.“

Text: Pavol Vitko
Foto: Ivan Kelement

Afganci potrebujú poradenstvo pre „špeciálov“

Aj po summite NATO je zrejmé odhodlanie aliančných krajín pokračovať v stabilizácii situácie v Afganistane prostredníctvom operácie Resolute Support. S veliteľom elitnej americko-slovenskej Poradenskej skupiny pre špeciálne operácie v Afganistane (SOAG) plukovníkom Fredom Dummarom sme sa počas júrovej rotácie našich vojakov rozprávali na tému, či takáto jednotka bude pôsobiť v Afganistane po roku 2014.

„Jednotka SOAG (jej celý názov je ANASOC SOAG – Afghan National Army Special Operations Command Special Operations Advisory Group – Poradenská skupina síl pre špeciálne operácie Veliteľstva síl pre špeciálne operácie Afganskej národnej armády – pozn. red.) vykonáva v prospech Veliteľstva Afganských síl pre špeciálne operácie a jeho podriadené jednotky činnosť definovanú ako Train, Advise, Assist. To znamená výcvik, poradenstvo, podpora. Na tejto dôležitej úlohe sa v podriadenosti Veliteľstva koalických síl pre špeciálne operácie v Afganistane podieľa v súčasnosti viac jednotiek. Po roku 2014 ju má vykonávať iba naša jednotka SOAG,“ uviedol plukovník, čo, pravdaže, znamená, že výcvik „špeciálov“ Afganci naďalej potrebujú.

Aliančná integrácia

Minister obrany Martin Glváč avizoval, že do misie Resolute support budú vyslaní aj naši „špeciáli“. A ako sa spolupracovalo so štyrmi desiatkami príslušníkov nášho 5. pluku plk. Dummarovi? „S integráciou slovenského komponentu som veľmi spokojný. Americkí aj slovenskí vojaci okrem poradenstva v prospech Veliteľstva síl pre špeciálne operácie Afganskej národnej armády radili a radia tiež afganským mobilným tréningovým tímom špeciálnych síl. Tie cestujú po celom Afganistane a kontrolujú úroveň pripravenosti podriadených jednotiek v procese plánovania, ako aj vykonávania operácií. Poradcovia zo SOAG ich veľmi často sprevádzajú. Musím však zdôrazniť, že v žiadnej z oblastí plnenia úloh SOAG nevnímam slovenský a americký kontingent. Vždy je to jeden spoločný tím, ktorý plní spoločnú úlohu.“ Plukovník Dummar zdôraznil, že aj tento príklad spolupráce Američanov a Slovákov v ISAF poukazuje na dôležitosť a nevyhnutnosť úzkej integrácie síl pre špeciálne operácie (SDF) partnerských krajín Aliancie. Dodal: „Výborne vycvičený 5. pluk zo Žiliny je plne interoperabilný s jednotkami špeciálnych síl ostatných partnerských krajín.“

Vysoká efektivita

Prečo sú pre sily špeciálnych operácií vhodné aj úlohy typu „výcvik, poraden-

stvo, podpora“? Plk. Dummar odpovedal: „Keď bežný človek začuje niečo o silách pre špeciálne operácie, najčastejšie si predstaví mužov s kuklami na hlavách vykonávajúcich priame operácie zvyčajne s úlohou zničiť cieľ. Áno, aj to je primárna úloha SOF. Jednotky SOF sú však schopné generovať ďalšie sily stojace na našej strane formou vojenskej asistencie. Málo početná skupina vysoko trénovaných, špecificky vyzbrojených a vyzbrojených mužov so širokými vedomosťami v mnohých oblastiach dokáže pôsobiť izolovane a pritom pomáhať s prípravou priateľských bezpečnostných síl. Inými slovami, jednotky SOF predstavujú najlepší pomer – cena/výkon.“

Plukovník Dummar bol v Afganistane nasadený od roku 2003 a pôsobil aj pri vzniku afganských síl pre špeciálne operácie. Keďže sa dnes podieľa na závere procesu ich výstavby, má dostatok poznatkov, aby porovnal: „Aj vďaka uvedenému systému poradenstva predstavujú v súčasnosti plne rešpektovanú, vysoko efektívnu a výborne pripravenú časť afganských bezpečnostných zložiek (vyše 10-tisíc vojakov – pozn. red.). Je to veľký úspech.“

Text: Pavol Vitko
Foto: autor

Zradné nočné kilometre

Zvolenská brigáda velenia, riadenia a prieskumu vzdušných síl zorganizovala 3. a 4. septembra v hornatom teréne medzi Zvolenom a Banskou Bystricou prvý ročník 24-hodinovej súťaže v základných bojových zručnostiach (24 HIMC).

Podľa veliteľa brigády plukovníka gšt. Miloša Mosného a jeho zástupcu podplukovníka Vladimíra Jaklovského chceli predovšetkým prebudiť aktivitu a súťaživosť vojakov a poddôstojníkov brigády. Riadiaci súťaže podplukovník Jaklovský ešte pred jej začiatkom prorokoval, že po vydatenom minuloročnom nultom ročníku bude v tomto roku súťaž ešte náročnejšia. Priebeh súťaže mu napokon dal za pravdu.

Najlepší spali najdlhšie

„Zásadný rozdiel bol v tom, že pribudol pochod v noci horským zalesneným terénom. Ale už úvodná disciplína, ktorou bol zrýchlený presun cez kótu neďaleko Hornej Mičinej, dala mnohým poriadne zabrať. Chceli sme tímy motivovať k čo najlepšiemu výkonu. Aj preto sme nastavili pravidlá tak, že tím, ktorý túto disciplínu vyhrá, získa bonus. Dlhšie si pospí a do nočnej etapy vyrazí ako posledný. Teda na rozdiel od iných absolvuje v noci len jej menšiu časť,“ vysvetľuje riadiaci súťaže.

Motivácia nechýbala ani družstvu operáčného centra Zvolen pod vedením nadrotmajstra Jána Laciku. Ako jediní mali medzi sebou aj dve ženy. Podľa nadrotmajstra Laciku si zle rozložili sily. „Príliš sme prepálili nástup do strmého kopca. V závere pred strelnicou nám došli sily a skončili sme poslední. Museli sme teda štartovať ako prví, mali sme najmenej času na regeneráciu a väčšinu pochodu sme museli absolvovať v tme. Stálo nás to ďalšie sily a napokon prišlo aj k zraneniam. Obe členky družstva museli zo zdravotných dôvodov odstúpiť. Neboli sme klasifikovaní. Napriek tomu som veľmi spokojný s úsilím celého tímu. Aj oboch žien, ktoré až do zranenia patrili medzi najaktívnejších,“ konštatuje nadrotmajster Lacika.

Všetky družstvá čakalo po príchode na strelnicu v Hornej Mičinej povinné váženie. Hmotnosť batoha každého účastníka nesmela v priebehu súťaže klesnúť pod 10 kilogramov. V priestoroch strelnice si súťažiaci vyskúšali, ako vedľa rozobrať a zložiť univerzálny guľomet UG vz. 59. Nasledujúca súťaž v streľbe dokonale preverila ich mušku. Strelecké úlohy plnili z rôznych pozícií, aj z korby nákladného automobilu. Napokon sa v podvečer museli postarať o nocľah. Museli si postaviť stan S-66. Pre mnohých to nebolo ľahké. Priznáva to aj veliteľ družstva Západ (predstavovali ho

príslušníci roty rádiolokačného prieskumu z Hlohovca, Mierova a Močiaru) poručík Martin Hráček. „Traja z nás taký stan v živote nestavali. Trvalo nám to dlhšie a dosť sme sa natrápili,“ priznáva.

Nepomohli hviezdy ani mesiac

Nočná etapa sa napokon ukázala ešte náročnejšou, ako pred súťažou predpokladali jej organizátori i samotní súťažiaci. V noci bolo zamračené. Tímy sa nemohli spoliehať na svetlo hviezd ani mesiaca. To im ešte viac sťažilo pohyb v horskom zalesnenom teréne. Nočný presun preveril fyzické a psychické sily, aj odborné zručnosti, ktoré museli plniť v jeho priebehu. Či to už bola ženijná, zdravotnícka, spojovacia, alebo topografická príprava. Niektoré tímy sa zle orientovali, „zakufrovali“ a prešli oveľa dlhšiu trasu, ako bola tá ideálna. Zbytočne prechodené kilometre ich stáli množstvo síl, ktoré im potom chýbali v záverečných disciplínach.

Už v úvodnej disciplíne bolo najrýchlejšie družstvo roty podpory velenia veliteľstva vzdušných síl zo Zvolena pod vedením rotného Mariána Kučera. Znamenalo to pre nich najväčšiu porciu odpočinku pred nočným pochodom. Aj keď rotný Kučera priznáva, že nespál. Premýšľal, ako dopadnú. Na minuloročnom

šťastie. Príliš neblúdili a zbytočne sa nevyčerpali. Pri poskytovaní prvej pomoci zranenému sa síce dopustili chýb, ale všetko si vynahradili na pracovisku spojovacej prípravy. Tu exceloval vojak II. stupňa Ján Pazdúr.

Pri zostupe z lesného masívu na Bakovej Jame do priestoru kasární už rotný Kučera začínal tušiť, že by mohli dosiahnuť dobrý výsledok. V kasárňach SNP síce na nich ešte čakala rozborka a zborka samopalů vz. 58 so zásobníkom bez bodáku na čas so zaviazanými očami. A potom taktická príprava a plnenie úloh pomocou airsoftových zbraní pri boji v zastavanom priestore. Ale už bolo v isté, že obsadia poprednú priečku. Nakoniec to bolo pre rotného Adriána Kučeru, slobodníka Mareka Polgára, vojakov II. stupňa Jána Pazdúra, Dávida Novodomca a Adriána Husáka i vojaka Martina Kvapila prvé miesto.

Pocta mŕtvemu kolegovi

„Z výsledku som veľmi šťastný. No najmä z prístupu všetkých členov družstva k plneniu úloh. Každý trochu viac vynikal v niektorej z disciplín. Základom bolo, že sme vytvorili dobrý kolektív, ktorý si vedel pomôcť v najťažších chvíľach počas nočného presunu. Víťazstvo by som chcel venovať môjmu bývalému veliteľovi kapi-

nultom ročníku sa nezúčastnil. Vtedy bol ešte príslušníkom žilinského pluku špeciálneho určenia. Skúsenosti zo súťaže nemali ani ostatní z družstva. Okrem slobodníka Mareka Polgára. Ešte pri plnení streleckých úloh ho príjemne prekvapil vojak II. stupňa Adrián Husák. „Zvládol prvé štyri terče a priniesol potrebnú pohodu aj pre ďalších strieľajúcich“, pochvaľuje si rotný Kučera. Dvadsať minút pred treťou hodinou ráno vyrazili na nočný presun. Družstvu nechýbalo ani

tánovi Makovníkovi, ktorý tragicky zahynul v Afganistane. Deväť rokov sme spolu pôsobili v ozbrojených silách. Za ten čas som sa od neho mnohé priučil,“ s pohnutím priznal rotný Marián Kučera.

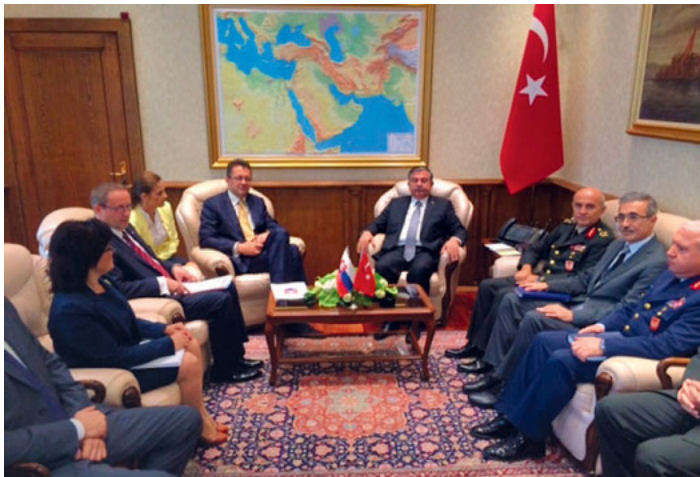
Cieľom súťaže, ktorá mala za ideálnych podmienok trvať 24 hodín (ale natiahla sa), bolo preveriť vybrané bojové zručnosti jednotlivca a malého tímu. Súťažné družstvá, ktoré pozostávali z veliteľa a štyroch členov, okrem ktorých ešte s nimi bežal aj náhradník, čakalo spolu deväť kontrolných

bodov. Na nich boli preverované ich teoretické a praktické vedomosti.

Vo zvolenskej brigáde, ktorá má svoje jednotky rozmiestnené po celom území Slovenska, a medzi jej úlohy okrem iného patrí uskutočňovanie nepretržitého rádiolokačného prieskumu vzdušného priestoru Slovenska a poskytovanie úplného obrazu o vzdušnej situácii, chcú súťaž organizovať aj v budúcnosti. Význam súťaže pre preverenie bojových zručností profesionálnych vojakov vyzdvihol aj hlavný poddôstojník OS SR štábný nadrotmajster Vladimír Beluš. Podobné súťaže by sa podľa neho mohli organizovať aj v ďalších zložkách ozbrojených síl. Spolu s veliacim poddôstojníkom zvolenskej brigády nadrotmajstrom Matúšom Jenčom vyzdvihol aj finančnú pomoc Vojenskej podpornej nadácie (VPN). Vďaka nej zakúpili vecné dary pre súťažiacich.

Text a foto: Jozef Žiak

Minister obrany v Turecku

Slovenská a Turecká republika majú záujem o rozvoj vzájomných vzťahov v oblasti obrany. Zhodli sa na tom minister obrany SR Martin Glváč a turecký minister národnej obrany Ísmet Yilmaz počas prvej oficiálnej návštevy šéfa slovenského rezortu v Turecku po pätnástich rokoch. Martin Glváč tureckému partnerovi ponúkol na výcvik vojakov slovenské výcvikové priestory v Zemianskych Kostoľanoch a na Lešti. „Spoluprácu by sme mohli rozvíjať aj v rámci vzdelávania,“ zdôraznil s tým, že tureckí vojaci by mohli využiť kurzy, ktoré ponúka Akadémia ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši. Tureckého kolegu pozval na oficiálnu návštevu Slovenska. Turecký minister obrany Ísmet Yilmaz vyzdvihol, že návšteva vytvára priestor na rozvoj spolupráce v oblasti obranného priemyslu.

Foto: KOd

Možnosti spolupráce s Macedónskom

V rámci summitu NATO vo Walese minister obrany Martin Glváč rokoval aj s macedónskym ministrom obrany Zoranom Jolevskim. Diskutovali o možnostiach bilaterálnej spolupráce v oblasti obrany. Slovensko ponúklo výmenu skúseností pri integračnom procese aj spoločné vojenské cvičenia a vojensko-technickú spoluprácu. Minister Jolevski informoval o pôsobení Macedónska v Afganistane. V operácii ISAF má v súčasnosti 154 vojakov a do novej misie Resolute Support v Afganistane plánuje prispieť vyše 30 vojakmi. Slovensko malo do konca septembra v ISAF približne 300 vojakov a náš minister predbežne avizoval, že v novej misii Resolute Support by sa malo polročne striedať po 65 vojakov. Témou stretnutia bola aj podpora Macedónska vstúpiť do NATO. Ako uviedol minister obrany Martin Glváč „Slovensko dlhodobo podporuje vstup Macedónska do Aliancie.“

Foto: KOd

Precvičíme ochranu územnej celistvosti

Na Slovensku budú v októbri cvičiť vojaci piatich krajín. V rámci cvičenia GROUND PEPPER 2014, ktoré bolo zaradené na zoznam aliančných cvičení, si precvičia plnenie úloh podľa článku 5 Washingtonskej zmluvy. Iniciátorom cvičenia bol minister obrany SR Martin Glváč, ktorý myšlienku predstavil českému kolegovi Martinovi Stropnickému počas spoločného zasadnutia vlád SR a ČR v Skalici: „Neplánované cvičenia považujeme za najlepší spôsob ako odhaľovať nedostatky a zlepšovať sa.“ Na Lešti a v Kamenici nad Cirochou budú okrem slovenských cvičiť aj českí, maďarskí, poľskí a americkí vojaci, ako pozorovatelia sa na ňom zúčastnia aj príslušníci Veliteľstva spoločných síl NATO v Brunssume. Minister pripomenul, že na Ground Pepper sa zúčastnia vojaci celej Vyšehradskej štvorky, ktorej Slovensko v súčasnosti predsedá.

Spoločná ochrana vzdušného priestoru

Štátni tajomníci ministerstiev obrany Slovenskej a Českej republiky a Švédskeho kráľovstva Miloš Koterec, Daniel Koštoval a Carl von der Esch podpísali 30. augusta deklaráciu o trojstrannej spolupráci v oblasti využitia viacúčelových taktických lietadiel. „Otvára sa nám cesta k realizácii projektu spoločnej ochrany česko-slovenského vzdušného priestoru. České stíhacie lietadlá Gripen so slovenskými lietadlami MiG-29 budú môcť spoločne pôsobiť z leteckých základní oboch štátov v systéme NATINADS. České Gripeny budú môcť operovať zo základne Sliač,“ vysvetlil Miloš Koterec a dodal: „Po roku 2016 plánujeme spoločne s Českou republikou prevádzkovať rovnaký typ stíhacích lietadiel, čo oboj krajínam výrazne ušetrí financie v oblasti logistiky a výcviku, ale aj zásadným spôsobom posilní interoperabilitu oboch letectiev v rámci NATO.“

Rezortný polmaratón

V rámci tretieho ročníka Banskobystrického maratónu sa 6. septembra prvý raz uskutočnili aj Majstrovstvá rezortu obrany v polmaratóne. Spomedzi 32 mužov a 5 žien zvíťazili Marek Mockovciak z VU 1007 Prešov (1:16:45) a Natália Šuleková z VU 3030 Zvolen (1:42:17). Celkovo v hlavných pretekoch žien bola v polmaratóne najrýchlejšia Petra Fašungová, reprezentantka VŠC DUKLA Banská Bystrica (1:23:26). V štafetách na polmaratónskej trati skončili tretí tiež športovci DUKLY, medzi ktorými bol aj biatlonový tréner Anton Kučmin a strieborný z posledných atletických ME chodec Matej Tóth.

Hlavný odkaz z Milána

Diskusia o pokroku v ďalšom rozvoji Spoločnej obrannej a bezpečnostnej politiky Európskej únie (SBOP) v kontexte aktuálneho diania bola ústrednou témou neformálneho rokovania ministrov obrany v Miláne v dňoch 9. a 10. septembra. Delegáciu SR viedol štátny tajomník Miloš Koterec. Na programe bola aj mimoriadna diskusia o bezpečnostnej situácii v susedstve EÚ od Ukrajiny cez Irak až po Líbyu. Hlavným odkazom z Milána je nevyhnutnosť naďalej posilňovať obranné spôsobilosti v Európe, zefektívňovať obrannú spoluprácu medzi členskými krajinami EÚ. Ďalším významným faktorom ovplyvňujúcim diskusiu bol summit NATO vo Walese a možné vplyvy prijatých rozhodnutí na budúce smerovanie SBOP.

NATO: Výskum a technológie

Slovensko od 15. do 19. septembra hostilo členov Rady pre výskum a technológie NATO (Science and Technology Board – STB), pričom na stretnutí s názvom FALL 2014 STB NATO diskutovalo 150 odborníkov z krajín Aliancie. Ako uviedol minister obrany Martin Glváč „výsledky z takýchto stretnutí prispievajú rozvoju obrany členov NATO a partnerských krajín“.

„Ministerstvo obrany Slovenskej republiky má záujem pracovať na súdržnom rozvoji obranyschopnosti Aliancie vrátane posilnenia výskumu a vývoja,“ povedal štátny tajomník MO SR Miloš Koterec na bratislavskom zasadnutí 17. septembra. Postupne sa pod vedením MO SR zapojilo do pracovných panelov aliančnej rady pre technológie a výskum vyše desať slovenských inštitúcií. Dnes má najväčšie zastúpenie Akadémia ozbrojených síl Liptovský Mikuláš a Vojenský technický a skúšobný ústav Záhorie.

Rokovania rady STB NATO sa konajú vždy dvakrát ročne, a to na jar v centrále organizácie v Paríži a na jeseň v niektorej aliančnej krajine. Zasadania riadi predseda STB NATO. V súčasnosti túto funkciu zastáva generálmajor Albert Husniaux, pôvodom Belgičan. Požiadali sme ho o rozhovor.

Kde vidíte najväčšie úlohy pri úsilí členských krajín NATO v oblasti vedy a nových technológií?

Dnes sa vojenské výzvy stávajú čoraz zložitejšími, interdisciplinárnymi a globálnejšími. To znamená, že ak máte problém, musíte ho riešiť spoločne, pretože sami ho vyriešiť nebudete schopní. Pritom veda a technológie vám umožnia vyriešiť ho pomerne rýchlo. Naša organizácia vedy a technológií sústreďuje všetkých odborníkov/špecialistov z rozličných oblastí v jednej organizácii. Treba však posilniť účasť krajín a ich angažovanosť vo viacerých disciplínach.

Aké sú najdôležitejšie výzvy pre Alianciu v oblasti obrannej vedy a technológií?

Všetko je o vojenských spôsobilostiach, pričom vždy prevláda tendencia pozerať sa na problém z krátkodobého hľadiska. Ak ste v operácii, musíte veci urobiť najlepším možným spôsobom a čo najrýchlejšie. Ale nevyhnutné je prihliadať aj na dlhodobé hľadisko, pretože ak to neurobíte, nikdy nebudete optimálne pripravení. Musíte nájsť rovnováhu medzi krátkodobým a dlhodobým hľadiskom. NATO ponúka odporúčania z oblasti vedy a technológií, ponúkame stratégiu a stanovíme aj definujeme priority. Toto pracovné stretnutie v Bratislave je svojím spôsobom historické. Vypracujeme tzv. federáciu priorít, ktorou označujeme jednotlivé oblasti a iniciatívy. Základom zostávajú požiadavky na vojenské spôsobilosti. Našou úlohou je dať dohromady profesionálov z prostredia armády, ktorí ich zdefinujú a vedcov, ktorí majú potrebné vedomosti, aby na ne dokázali reagovať. Prví hovoria jazykom operačného prostredia, druhí jazykom vedy, pričom si musia navzájom rozumieť. Musíme byť inovatívni: aké nové technológie k nám prichádzajú a aké nástrahy by pre nás predstavovali, keby sa dostali do rúk nesprávnych ľudí? Ktoré technológie by úplne zmenili hru, ak by sa dostali do rúk protivníkov? Musíme zostať na špičke, mať prehľad o všetkých technológiách, ktoré sa po celom svete objavujú a ponúkať tie najlepšie. Preto vytvárame priestor, kde sa ľudia stretávajú na spoločných fórach ako na

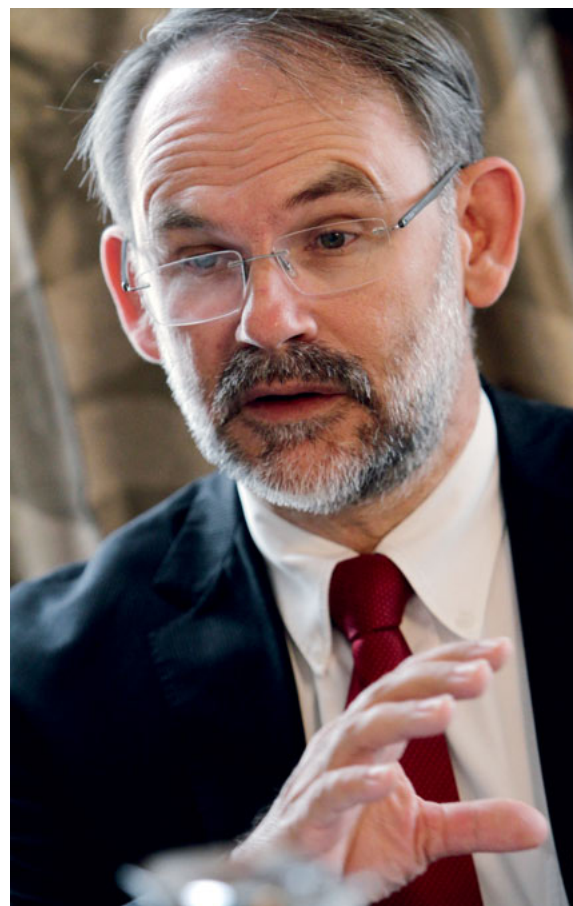
príklad týždeň v Bratislave. Stretli sme sa, aby sme diskutovali o autonómnych, bezposádkových či bezpilotných systémoch. Umožnili sme odborným špičkám, aby diskutovali o svojich pohľadoch a chápali, čo to pre nás všetkých v NATO znamená, aj čo to znamená pre slovenské alebo bel-

gické ozbrojené sily – a aké otázky v tomto smere budeme musieť riešiť v najbližšej budúcnosti.

Ako hodnotíte úsilie a postoje Slovenska v aliančnej spolupráci v rámci vedy a nových technológií?

Z môjho pohľadu vo vedomostnej komunite neexistuje nič také ako malá krajina alebo veľká krajina. Počíta sa len kvalita vedomostí a poznatkov. Prirodzene, ak máte tisíc vedcov, máte k dispozícii ich myšlienky. Ak ich máte desať, budete mať nápady desiatich. No desať vedcov môže prísť s tými najdôležitejšími poznatkami, ktoré potrebujete. A na čo by som sa sústredil, keby som bol napríklad zo Slovenska? Možno na obrnené vozidlá, s ktorými máte veľké skúsenosti. V tejto oblasti je veľa práce, či už z pohľadu ochrany alebo z pohľadu autonómnych systémov. Zameriam sa aj na ľudské faktory, pretože pri všetkých otázkach, ktoré musíme riešiť, treba pochopiť, čo robí človek v našej blízkosti. Tretia vec je pohľad z viacerých uhlov a disciplín. Zapojte do vášho bádania čo najširšiu komunitu. Tým myslím nielen armádu a vládu, ale aj akademickú obec a priemysel. Majú svoj pohľad, vlastné prednosti a silné stránky, môžu prispieť s niečím, čo stojí za to spoznať. Tým, že dáte dohromady tieto tri zložky, zabezpečíte maximálny prínos inovácií v záujme nás všetkých.

Zhovárал sa: Pavol Vitko
Foto: Ivan Kelement

Letecké dni a naše letectvo

Letecké dni SIAF 2014 na Sliači sa 30. a 31. augusta stali najväčším tohtoročným leteckým podujatím v strednej Európe. Divákovi sa predstavilo viac ako 80 lietadiel z 13 krajín.

„Letecké dni sú skvelou príležitosťou, ako občanom prezentovať prácu našich vzdušných síl. Môžu si zblízka pozrieť techniku, s ktorou vojaci pracujú, porovnať ju s technikou iných krajín. Sami tak môžu vidieť, že stav nie je ideálny a modernizácia, ktorú v zmysle schválenej koncepcie rozvoja vzdušných síl plánujeme, je skutočne nevyhnutná,“ povedal minister obrany SR Martin Givčák.

Spartan a Gripen

Minister zároveň avizoval, že Slovensko finalizuje zmluvu o nákupe dvoch lietadiel Spartan, ktoré prešli súťažou ešte v roku 2008. „Máme ambíciu ukončiť tento proces čo najskôr,“ potvrdil. Dodal, že celý proces ešte musí prejsť schválením Bezpečnostnou radou SR a vládou. Zdôraznil, že proces obstarania týchto lietadiel je v súlade so schválenou Koncepciou rozvoja Vzdušných síl OS SR. Deň predtým, 30. augusta, štátni tajomníci ministerstiev obrany Slovenskej a Českej republiky a Švédskeho kráľovstva Miloš Koterec, Daniel Koštoval a Carl von der

ho vzdušného priestoru. České stíhacie lietadlá Gripen so slovenskými lietadlami MiG-29 budú môcť spoločne pôsobiť z leteckých základní oboch štátov v systéme NATINADS. Reálne sa tak vytvára aj možnosť leteckých operácií českých Gripenov zo

základne Sliač, ktorá už dnes spĺňa všetky potrebné štandardy NATO,“ vysvetlil štátny tajomník slovenského rezortu obrany Miloš Koterec. „V prvej fáze sa predpokladá využitie súčasnej leteckej techniky. Po roku 2016 plánujeme spoločne s Českou republikou prevádzkovať rovnaký typ stíhacích lietadiel, čo obom krajinám výrazne ušetrí finančné prostriedky v oblasti logistiky a výcviku, ale aj zásadným spôsobom posilní interoperabilitu oboch letectiev v rámci NATO,“ dodal.

Báčovia a včely

Na SIAF 2014 sa zúčastnil aj prezident a hlavný veliteľ OS SR Andrej Kiska, náčelník Generálneho štábu OS SR generálporučík Milan Maxim a ďalší hostia. Na oblohe nechýbali naše MiG-29 či L-39, česká akrobatická skupina Flying Bulls Aerobatics Team, holandský Demo team, slovenská skupina vetroňov Očovskí bačoví, Baltické včely, Gripeny, F-16,

Esch podpísali deklaráciu o trojstrannej spolupráci v oblasti využitia viacúčelových taktických lietadiel. „Naplnenie deklarácie o vzájomnej spolupráci medzi Slovenskom, Českou republikou a Švédskym kráľovstvom nám v prvom rade otvorí cestu k realizácii projektu spoločnej ochrany česko-slovenské-

Mig 29

Spartan

Dassault/Dornier či akrobatická skupina poľských vzdušných síl Bielo-červené Iskry. Zaujal aj historický súboj lietadiel z druhej svetovej vojny v podaní Retro Sky Team, ako aj statické ukážky ďalších lietadiel či prezentácia ozbrojených síl. Best display Smik Trophy, teda hlavnú cenu SIAF-u, získal za najlepšiu letovú ukážku Gianni Ammoniaci, pilot najpredávanejšieho vojenského dopravného lietadla novej generácie stredného doletu C-27J Spartan. V predvečer podujatia prvý raz slávnostne vyhlásili aj výsledky národnej ceny letectva za rok 2013 Slovak Golden Wings (SGW). V kategórii letectva silových zložiek SR získalo cenu Ministerstvo obrany SR za poskytovanie leteckých navigačných služieb na letisku Sliač pre civilnú letovú prevádzku. Do siene slávy bol uvedený a cenu za celoživotné dielo získal prvý slovenský kozmonaut Ivan Bella, dnes plukovník ozbrojených síl a pridelenec obrany na Ukrajinu.

Text: Pavol Vitko

Foto: Ondrej Maliniak a Michal Psota

Gripen

Úspešný spoločný tím

V priestoroch Výcvikového a testovacieho centra radiačnej, chemickej a biologickej ochrany (VTC RCHBO) v Zemianskych Kostolčanoch sa v druhom septembrovom týždni uskutočnil spoločný výcvik malých tímov rchbo Ozbrojených síl SR a Armády Českej republiky.

Rožňavská rota radiačnej, chemickej a biologickej ochrany je súčasťou deklarovaných jednotiek zo strany OS SR pre bojovú skupinu Európskej únie, ktorá má byť pripravená v roku 2016. Veliteľ práporu rchbo podplukovník Oliver Toderiška konštatuje, že prípravu spomínanej jednotky tentoraz spojili aj so spoločným výcvikom s jednotkou z českého pluku rchbo z Liberca.

Spojili Rožňavu a Liberec

„Slovenskí a českí vojaci spoločne cvičia, vytvárajú pri plnení výcvikových úloh spoločné tímy. Vďaka tomu, že nie je medzi nimi žiadna jazyková bariéra a používajú prakticky totožné postupy pri detekcii či dekontaminácii, môžu ísť vojaci spoločne do kontaminovanej plochy pri výcviku s reálnymi toxickými chemickými látkami. To je pre nás obrovská výhoda,“ zdôrazňuje podplukovník Toderiška. Jeho slová potvrdil aj veliteľ ťažkej rotu dekontaminácie techniky kapitán Marcel Uharček a veliteľ skupiny českých chemikov rotmajster

Jakub Absolon, ktorý má skúsenosti z pôsobenia v Iraku i Afganistanu.

Podľa neho výcvik úspešne napreduje. „Stihli sme sa už oboznámiť aj s niektorými prístrojmi, ktoré na detekciu používajú slovenskí chemici a naša česká armáda má trochu iné. Nerobí nám žiadny problém používať ich. Aj takto sme pripravení na prípadný spoločný zásah,“ konštatuje rotmajster Absolon. Veľmi si pochvaľuje možnosti, ktoré poskytuje VTC RCHBO Zemianske Kostolany na reálny výcvik chemických špecialistov. Obdobné cvičisko v Čechách je svojím rozsahom a možnosťami menšie. Spomedzi českých chemikov sa počas spoločného plnenia úloh vo veľmi dobrom svetle ukázal najmä skúsený veliteľ prieskumného družstva rotný Jan Čížek. Na slovenskej strane mu vhodne sekundoval operátor družstva dekontaminácie techniky čatár Jaroslav Dupala, veliteľ družstva dekontaminácie techniky rotný Tomáš Božoň či starší operátor družstva dekontaminácie výstroja desiatnik Vojtech Bukovič.

Obojstranná motivácia

Podľa kapitána Uharčeka spoločný výcvik motivoval vojakov oboch armád. V spoločných tímoch sa snažili dosiahnuť čo najlepšie výsledky. Aj pri výcviku s reálnymi toxickými látkami, kde zisťovali ich prítomnosť na väčšej ploche. Hľadali miesto zdroja, žiariča na cvičisku. Vojaci v tímoch pracovali v dvojiciach. Museli sa v nich plne spoliehať jeden na druhého, ale aj vzájomne sa kontrolovať. Výcvik v Zemianskych Kostoľanoch bol dobrou školou aj pre nových príslušníkov rožňavského práporu. Po boku skúsených kolegov získavali potrebné praktické zručnosti. Ale najmä dôveru vo svoje ochranné prostriedky a pomôcky.

Spolupráca slovenských a českých chemikov v medzinárodných operáciách začala písať svoju históriu ešte v rámci spoločnej federálnej Armády ČSFR v Saudskej Arábii a Kuvajte v rokoch 1990 – 1991 v operácii Púštna búrka. Neskôr sa slovenskí a českí vojaci vrátili do spomínanej oblasti v roku 2003 v rámci 1. česko-slovenského práporu radiačnej, chemickej a biologickej ochrany v Kuvajte a Iraku. Jeho súčasťou bolo 75 príslušníkov Ozbroyených SR. Dnešný veliteľ rožňavského práporu rchbo podplukovník Oliver Toderiška bol vtedy zástupcom veliteľa slovenského kontingentu. V nadchádzajúcom období čaká slovenských a českých chemikov viac spoločných zamestnaní vo výcvikových zariadeniach oboch ozbrojených síl.

Text a foto: Jozef Žiak

OBSE v Rožňave a na Sliači

V stredu 10. septembra priletelo na Slovensko 41 predstaviteľov z 25 účastníckych štátov OBSE (Organizácia pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe). Na základe Viedenského dokumentu 2011 navštívili 15. septembra prápor RCHBO v Rožňave a zmiešané krídlo Sliač.

Podľa ustanovení Viedenského dokumentu 2011 má každý účastnícky štát OBSE povinnosť v zmysle jeho ustanovení zariadiť návštevu predstaviteľov ostatných účastníckych štátov na jednej zo svojich leteckých základní a jednej z obvyklých mierových základní. „Zahraničným pozorovateľom sme predviedli našu vojenskú techniku, ktorá sa využíva pri dekontaminácii, vrátane špičkového mobilného identifikačného laboratória. Dynamickou ukážkou sme demonštrovali záchranu zranených z kontaminovaného prostredia, ktoré bolo zasiahnuté toxickými chemickými látkami,“ uviedol veliteľ práporu RCHBO podplukovník Oliver Toderiška. V zmysle uvedeného dokumentu musí každá krajina aspoň raz za 5 rokov pozvať predstaviteľov OBSE na svoju leteckú základňu a aj preto hostia 12. septembra navštívili Sliač. Cieľom takých návštev je najmä posilňovanie

dôvery medzi 57 členskými krajinami OBSE.

Návštevu zabezpečovalo Slovenské verifikačné centrum (SVC), ktoré pôsobí v rámci ministerstva obrany. Ako nám povedala Katarína Gregová zo SVC, výnimočná bola tým, že prvý raz tím pozorovateľov v rámci jednej cesty navštívil neutrálnu krajinu a krajinu NATO. Od pondelka 8. do stredy 10. septembra bol totiž v Rakúsku. SVC zabezpečuje v rámci OBSE aj napĺňanie Zmluvy o otvorenom nebi či Zmluvy o konvenčných ozbrojených silách v Európe. Dňa 18. septembra v zmysle zmluvy o otvorenom nebi SVC zabezpečovalo pozorovací let nad Slovenskom, ktorý realizovali príslušníci Ruskej federácie. SVC na túto aktivitu prizvalo aj Poliakov a Čechov. V súčasnosti SVC velí pplk. Rastislav Tomajko a má deväť pracovníkov.

Text: KOd, pv
Foto: SVC

Blahoželenie armádnemu generálovi

Minister obrany Martin Givák zablahoželal 20. septembra náčelníkovi Generálneho štábu Armády Českej republiky armádnemu generálovi Petrovi Pavlovi k zvoleniu za nového predsedu Vojenského výboru Severoatlantickej aliancie. Armádný generál Pavel je prvým zástupcom východoeurópskych postkomunistických krajín, ktorý bude zastávať taký významný post. Generála Petra Pavla zvolili za predsedu Vojenského výboru NATO v sobotu 20. septembra počas zasadnutia Výboru v litovskom Vilniuse. Ide o druhú najvýznamnejšiu funkciu v štruktúre NATO, ktorú od roku 2011 zastáva dánsky generál Knud Bartels. V júni 2015 ho nahradí práve český armádný generál Petr Pavel.

Nový veliteľ špeciálnych síl NATO

Vo vedení Veliteľstva špeciálnych síl NATO nastala zmena. Dosluhujúceho veliteľa, amerického viceadmirála Seana Pybusa nahradil 28. augusta americký generálporučík Brad Webb z amerických vzdušných síl. Na slávnostnej ceremónii pod vedením hlavného veliteľa spojeneckých síl v Európe (SACEUR) generála Philipa M. Breedlova sa zúčastnili ďalší veliteľia z veliteľskej štruktúry NATO, zástupcovia špeciálnych síl členských krajín NATO a národní vojenski predstavitelia. Slovenskú republiku zastupovali brigádný generál Josef Pokorný a podplukovník Radoslav Mašlanka.

Foto: NATO

Vojenská pomoc Tunisku

Spojené štáty budúci rok venujú Tunisku ďalšiu vojenskú pomoc vo výške 60 miliónov dolárov. Šéf amerického velenia v Afrike generál David Rodriguez informoval, že pomoc bude vo forme výcviku, vyhľadávania mín, ovládania námorných plavidiel a spoločných protiteroristických cvičení s tuniskými vojakmi. Od roku 2011 už venovali Spojené štáty Tunisku vojenskú pomoc v celkovej výške 100 miliónov dolárov. Generál Rodriguez vyhlásil, že USA a Tunisko čelia spoločnej teroristickej hrozbe v podobe organizácií napojených na al-Káidu.

Čína chráni Sudán

Čína začala v Južnom Sudáne rozmiestňovať 700 vojakov, ktorí sa ako súčasť mierových zborov OSN zapoja do ochrany ropných polí. Čína, najväčší investor do juhosudánskeho ropného priemyslu, peší prapór vyslala do misie OSN po prvý raz. Apelovala na vedenie Južného Sudánu, aby sa zasadilo za prímerie a dialóg medzi prívržencami prezidenta Salvu Kiira a sympatizantmi jeho oponenta, bývalého viceprezidenta Rieka Machara. Podľa mandátu OSN, ktorý má čínska misia v Južnom Sudáne, môžu čínski vojaci na ochranu civilistov využiť všetky dostupné prostriedky.

Putin posilnil právomoci

Ruský prezident Vladimir Putin schválil 8. septembra zmeny vo vládných štruktúrach, ktoré by mali viesť k posilneniu právomocí ministerstva obrany. Po rokovaní s premiérom Dmitrijom Medvedevom dal súhlas na rozpustenie Federálnej služby pre obranné zákazky (Rosoboronzakaz), ako aj Federálnej agentúry pre dodávky armádnej výzbroje (Rosoboronpostavki). Ich funkcie budú plniť ministerstvo obrany, ministerstvo priemyslu a obchodu, Federálny protimonopolný úrad a Najvyšší kontrolný úrad. Putin odobril aj Medvedevov návrh na likvidáciu ministerstva regionálneho rozvoja a jeho kompetencie nariadil rozdeliť medzi viacero príbuzných rezortov.

Vznikne americko-kórejská jednotka

Armády Južnej Kórey a USA vytvoria na budúci rok novú spoločnú jednotku, prvú tohto druhu. V prípade vojny so Severnou Kóreou (KĽDR) bude jej úlohou zlikvidovať zbrane hromadného ničenia. Americký kontingent vyberú spomedzi príslušníkov 2. pešej divízie, ktorá je rozmiestnená medzi metropolou Soul a hranicami so Severnou Kóreou. K americkému kontingentu sa pripojí juhokórejská jednotka na úrovni brigády a zlúčený útvar bude mať spoločný veliaci štáb riadený americkým dôstojníkom.

Rusi neúnavne cvičia

Vladimir Putin nariadil 11. septembra preveriť bojaschopnosť všetkých jednotiek Východného vojenského okruhu aj previerku pripravenosti viacerých ministerstiev a regionálnych vlád na plnenie úloh v podmienkach vojnového stavu. Úlohou vládných úradov je zabezpečiť funkčnosť železničných tratí a ciest vhodných na presun vojenskej techniky alebo poskytnutie civilných lodí pre potreby vojenského námorníctva. Minister obrany Sergej Šojgu nariadil, aby sa jednotky presunuli na cvičiská a venovali sa nácviku zvýšenia bojaschopnosti. Od 2. septembra sa každý deň v niektorej z jednotiek Východného vojenského okruhu na ruskom Ďalekom východe konali taktické či iné špecializované manévry. V polovici septembra sa na Altaji konalo aj veľké vojenské cvičenie ruských raketových vojsk strategického určenia a letectva.

TECHNIKA

NOVINKY • TRENDY • VÍZIE

CombatGuard rozkročený doširoka

Vysoko modulárne obrnené vozidlo, ktoré umožňuje veľkú variabilitu výstroja i výzbroje, predstavila izraelská spoločnosť Israel Military Industries (IMI). Izraelské ozbrojené sily ho chcú používať na stráženie hraníc i v pozemnom boji. Pod označením CombatGuard sa ukrýva vozidlo s hmotnosťou 6 ton, miestom

pre šesť alebo osem osôb prípadne 1,2 t nákladu. Diesellový motor Chevy Cobra má výkon 220 kW a prostredníctvom štvorstupňovej automatickej prevodovky poháňa všetky štyri kolesá. Tie sú skutočne veľmi veľké – 54". Na ceste dosiahne maximálnu rýchlosť 150 km/h, v teréne o tridsať menej. Dojazd je podľa terénu 300 až 500 km. Kolesá sa podľa výrobcu vďaka veľkosti a šírke v teréne na nepevných povrchoch vyrovnávajú pásom, za určitých podmienok ich dokonca prekonávajú. Automobilu nerobí problémy vodná hladina do 1,5 m, prekážky do 0,8 m ani stúpanie 66 stupňov.

Základom bezpečnosti je nová koncepcia. Karoséria je samonosná, pričom kolesá sú vysunuté pred ňou a za ňou, takže kabína je vlastne pancierovanou schránkou a v prípade, že koleso nabehne na mínu, energia explózie smeruje mimo priestor posádky. Balistická ochrana je modulárna – prostredníctvom odnímateľných pancierových plátov. Aktívny ochranný systém dokáže odhaliť a odraziť hrozby na veľkú vzdialenosť. Posádka sedí chrbtami k sebe, takže môže počas jazdy strieľať z ručných zbraní alebo ovládať lafetované zbrane. IMI ponúka rôzne verzie vozidla CombatGuard – prieskumnú, veliteľskú, spravodajskú a spojovaciu.

Foto: IMI

Ťažký plameňometný systém TOS-1A

Na konci júla v sieti internet publikovali fotografie vykladania ťažkých plameňometných systémov TOS-1A Solncepek z lietadiel v Bagdade. Odborná komunita to prijala ako potvrdenie ďalšieho klienta pre tento neobvyklý zbraňový systém.

Určením ťažkého plameňometného systému TOS-1A Solncepek (TOS – ťiažolaja ognemiotnaja sistema, Solncepek – Výslnie) je palebná podpora vojsk, ničenia živej sily protivníka, nekrytých aj uzavretých palebných pozícií. Vďaka použitiu termobarickej bojovej časti je systém mimoriadne efektívny v hornatom teréne, kde sa kumuluje účinok jeho bojovej čas-

ti vzájomným prekladaním tlakových vln a ich mnohonásobného odrážania od terénnych prekážok. Ťažký plameňometný systém TOS-1A Solncepek skonštruovali v Konštrukčnej kancelárii transportného strojárstva KBTM v sibírskom Omsku. Je pokračovaním predchádzajúceho typu označeného TOS-1 Buratino, od ktorého sa odlišuje menším počtom hlavní a mno-

stvom zlepšení, najmä v oblasti systému riadenia a zvýšenej balistickej odolnosti odpaľovacieho zariadenia.

TOS-1A Solncepek so zlepšenými raketami so zvýšeným dosahom zaradili do výzbroje ozbrojených síl Ruskej federácie v roku 2001. Výrobca získal exportné povolenie v roku 2008 a odvtedy ho intenzívne ponúka na výstavách obranných tech-

nológií a vojenskej techniky. V zahraničí bol systém doteraz zaradený do výzbroje ozbrojených síl Kazachskej republiky a Azerbajdžanskej republiky.

Základná konfigurácia salvového raketometného systému TOS-1A Solncepek pozostáva z jedného bojového vozidla typu BM-1 (výrobok 634B), dvojice prepravno-prebýjajúcich vozidiel TZM-T (výrobok 563) a palebného priemeru neriadených rakiet kalibru 220 mm dvoch základných typov (MO.1.01.04 a MO.1.01.04M). Súčasťou základnej konfigurácie je aj jednotková súprava náradia a náhradných dielcov pre bojové vozidlo BM-1 (634B ZI-O) a jednotková súprava náradia a náhradných dielcov pre prepravno-prebýjacie vozidlo TZM-T (563 ZI-O). S palebnou batériou výrobca dodáva aj skupinovú súpravu náradia a náhradných dielcov pre bojové vozidlá BM-1 (634B ZI-1). Jedna súprava je určená na obsluhu piatich bojových vozidiel BM-1.

Podvozkovou bázou je tank

Bojové vozidlo BM-1 je salvovým raketometným systémom konštrukčne riešeným ako zväzok 24 rúrkových hlavníc s dĺžkou 3 725 mm, inštalovaných na otočnej lafete, ktorá je uchytená na podvozkovú skupinu modifikovaného tanku T-72A. Zväzok hlavníc je chránený balistickou ochranou, ktorá zabráni prieniku prierného náboja B-32 kalibru 7,62 mm zo vzdialenosti nie menšej ako 620 m. Pri dĺžke 7 240 mm, šírke 3 580 mm a výške 3 073 mm dosahuje bojová hmotnosť vozidla BM-1 celkovo 44,3 tony. Vozidlo dosahuje na vozovke maximálnu rýchlosť 60 km/h, dojazd je 550 km.

Bojové vozidlo je vybavené vlastným systémom riadenia paľby, ktorý zahŕňa aj

optický zameriavač, periskopický laserový diaľkomer 1D14, elektrický snímač rozdielu sklonov PB2.329.04, špecializovaný digitálny počítač zo snímacou aparátúrou MO.1.01.01.03M2 a balistický počítač. Všetky získané údaje sa vkladajú do balistického počítača, ktorý vypočíta uhol elevácie potrebný na presnú streľbu. Uhly pozdĺžneho aj priečneho sklonu určuje tiež počítač a sú automaticky stabilizované. Samozrejmosťou vo vybavení bojového vozidla BM-1 je široká škála optických pozorovacích prístrojov a rádiových spojovacích prostriedkov.

Posádka bojového vozidla BM-1 je trojčlenná – veliteľ, zameriavač a vodič. Posádka bojového vozidla disponuje zbraňami slúžiacimi na vlastnú obranu – guľomet RPKS-74 kalibru 5,45 mm s 1 440 nábojmi, útočná karabína AKS-74 kalibru 5,45 mm s 300 nábojmi, tri protipancierové reaktívne granátomety RPG-26 a desať ručných granátov F-1.

Prepravno-prebýjacie vozidlo TZM-T slúži na prepravu jedného palebného priemeru neriadených rakiet, ich nabíjania alebo vybíjania z bojového vozidla. Jeho základom je tiež upravený podvozok tanku T-72A, vybavený nosičom rakiet v dvoch zväzkoch a navyše hydraulicky ovládanou žeriavovou rukou, slúžiacou na manipuláciu s raketami. Nosnosť žeriavovej ruky je 1 000 kg. Jej ovládanie je diaľkové, elektrohydraulické. Čas nabitia prepravno-prebýjacieho vozidla je 24 minút. Všetko ostatné vyba-

venie, samozrejme, s absenciou systému riadenia paľby, je identické s vybavením bojového vozidla BM-1.

Prepravno-prebýjacie vozidlo TZM-T má dĺžku 7 000 mm, šírku 3 580 mm, a výšku 3 050 mm. Jeho hmotnosť so súpravou 24 rakiet dosahuje 39 ton. Vozidlo TZM-T prepravuje aj 400 litrov paliva pre bojové vozidlo BM-1. Maximálna rýchlosť na vozovke je 60 km/h, dojazd 550 km. Aj posádka prepravno-prebýjacieho vozidla TZM-T je trojčlenná – veliteľ, operátor a vodič. Súprava zbraní na sebaobranu je rozsiahlejšia: guľomet RPKS-74 kalibru 5,45 mm s 1 440 nábojmi, dve útočné karabíny AKS-74 kalibru 5,45 mm so 600 nábojmi, päť protipancierových reaktívnych granátometov RPG-26 a desať ručných granátov F-1.

Vysoká účinnosť

Ťažký plameňometný systém TOS-1A Solncepek používa dva typy neriadených rakiet kalibru 220 mm. Slúžia na presné dopravenie termobarickej výbušnej zmesi do priestoru cieľa, iniciovanie termobarickej výbušnej zmesi, vytvorenie vysokého tlaku a tepelného žiarenia v priestore cieľa. Dosah rakiet oboch typov je maximálne 6 000 m. Neriadená raketa typu

MO.1.01.04 má dĺžku 3 300 mm a štartovaciu hmotnosť 173 kg. Neriadená raketa zdokonaleného typu MO.1.01.04M má dĺžku 3 700 mm a jej štartovacia hmotnosť dosahuje 217 kg. Minimálna vzdialenosť cieľa je 400 – 600 m, maximálna 6 000 m. Pri streľbe na maximálnu vzdialenosť proti živej sile na otvorenom priestore alebo v nekrytých zákopoch dosahuje plocha efektívneho účinku do 40 000 m².

Lod' so silou výchrice

Mistrál je studený, búrlivý severozápadný vietor v údolí Rhône a Stredozemnom mori. Spravidla zvestuje dobré počasie. Francúzske výsadkové lode Mistral, a najmä dohoda o ich predaji Rusku, však nateraz vešia riadnu búrku.

Prezident François Hollande 3. septembra oznámil, že Francúzsko pozastavilo plány na dodanie prvej z dvoch vrtuľníkových výsadkových lodí triedy Mistral ruskému námorníctvu. Rozhodnutie zdôvodnil nedávnymi krokmi Moskvy na východnej Ukrajine. „Prezident dospel k záveru, že nie sú naplnené podmienky, za ktorých by Francúzsko mohlo schváliť dodanie prvej vrtuľníkovej lode,“ uvádza sa vo vyhlásení Elyzejského paláca citovanom agentúrou Reuters.

Le Penová s Kremľom

Rozhodnutie bolo zverejnené po stretnutí Hollanda s členmi jeho bezpečnostného kabinetu deň pred začiatkom summitu NATO vo Walese. Francúzsky prezident zdôraznil, že kroky Ruska na Ukrajine z posledného obdobia ohrozujú základy bezpečnosti v Európe.

Na základe kontraktu v hodnote 1,2 miliardy eur mal francúzsky výrobca odovzdať ruskej strane prvú loď Vladivostok koncom októbra tohto roka, druhú v roku 2015.

Napriek kríze na Ukrajine a nesúhlasu USA Francúzsko dlho trvalo na tom, že splní svoj kontrakt s Ruskom a dodá mu

dve lode typu Mistral. Paríž loboval za to, aby sa na kontrakt nevzťahovali sankcie EÚ voči Rusku.

Ruské ministerstvo obrany ešte 3. septembra v reakcii na rozhodnutie francúzskeho prezidenta vyhlásilo, že rozhodnutie Francúzska nepoškodí plány Moskvy na modernizáciu a reformu armády. „Aj keď je to, samozrejme, nepríjemné a prispieva to k istému napätiu vo vzťahoch s francúzskymi partnermi, zrušenie týchto kontraktov nebude tragédiou pre našu modernizáciu,“ povedal námestník ruského ministra obrany Jurij Borisov.

Predsedačka francúzskeho Národného frontu Marine Le Penová kritizovala 4. septembra rozhodnutie francúzskej vlády pozastaviť dodávku vrtuľníkových lodí Rusku. Rozhodnutie podľa nej škodí francúzskym štátnym záujmom, a bolo prijaté pod tlakom USA. Pripomenula, že rozhodnutím vedenia krajiny sú ohrozené aj pracovné miesta vo Francúzsku, ktoré bude musieť platiť penále za nedodržanie kontraktu s Ruskom.

Šéfka krajne pravicovej strany, ktorá znamenala veľký úspech v nedávnych voľbách do europarlamentu, skonštatovala, že prijaté rozhodnutie odhaľuje francúzsku podriadenosť americkej diplomacii.

Odložená testovacia plavba

Plánovanú testovaciu plavbu vrtuľníkovej lode Vladivostok, ktorú by Francúzsko malo dodať Rusku, odložili zo stredy 10. septembra na neurčito. Príčinou odkladu údajne boli technické problémy. Deväť dní trvajúca skúška sa mala uskutočniť za prítomnosti ruských námorníkov, ktorí sú od konca júna na zaškolení v lodeniciach v Saint-Nazaire. Nemenovaný zdroj podľa agentúry Reuters uviedol, že skúšky plavidla odložili o niekoľko dní z technických dôvodov. „Niet pochybností, že príčiny sú technické, nemá to nič spoločné so súčasnou situáciou na Ukrajine,“ vysvetlil zdroj.

O dodávke prvého Mistralu Rusku, ktorá je naplánovaná na 1. novembra tohto roka, sa s konečnou platnosťou rozhodne v závislosti od rešpektovania prímeria ukrajinskými silami a proruskými separatistami, ktorých Rusko vojensky podporuje.

Podľa internetového vydania denníka Le Figaro definitívne rozhodnutie Francúzska o dodaní lodí Mistral Rusku oznámi francúzsky prezident Francois Hollande počas veľtrhu Euronaval, ktorý sa uskutoční od 27. do 31. októbra v Paríži.

Celý tankový prápor naraz

Nové francúzske vrtuľníkové výsadkové lode triedy Mistral sú dlhé 199 metrov a široké 32 metrov, maximálny výtlak je 21 300 ton a maximálna rýchlosť 19 uzlov, s dosahom 11 000 námorných míľ.

Lode sú určené na obojživelné výsadkové operácie so 450 vojakmi a 70 kusmi ťažkej techniky. Posádku tvorí ďalších 160 ľudí. Disponujú priebežnou letovou palubou pre vrtuľníky. Slúžiť môžu aj ako veliteľské plavidlá. Celkove dokážu v prípade potreby naraz prepraviť 900-členný výsadek alebo celý prápor tankov Leclerc – teda 40 tankov s posádkami, obsluhou a logistikou.

K dispozícii majú 16 stredných bojových a transportných vrtuľníkov alebo 35 ľahkých vrtuľníkov. Z letovej paluby môže operovať šesť vrtuľníkov naraz. Ide najmä o európske stroje NH-90 a Eurocopter Tiger, ale na palubách môžu pristávať aj ťažké americké CH-53 Sea Stallion.

Mistraly používajú štyri výsadkové člny alebo dva vyloďovacie katamarány EDA-R, no môžu používať aj americké vznášadlá LCAC. Na palube každého z Mistrarov je moderná nemocnica so 69 lôžkami.

Obranný systém tvoria dva dvojité odpaľovacie systémy Simbad protiletadlových riadených striel Mistral s dosahom 6 kilometrov, dva kanóny 30 mm Breda-Mauser a štyri ťažké guľomety 12,7 mm.

Mistraly sú prvými plavidlami s otočnými pohonnými tryskami vo francúzskom námorníctve. Trysky poháňa elektrina, vyrábaná trojicou dieselových alternátorov Wärtsilä 16V32, každý s výkonom 6,2 MW. Pomocným zdrojom energie je dieselový alternátor Wärtsilä 18V200 s výkonom 3 MW.

Francúzske lodenice DNCS na projekte lodí, nahrádzajúcich triedy Foudre a Ouragan pracujú od roku 1997. Kým prvého z Mistrarov, ktorý aj nesie meno Mistral, položili v júli 2003 a o tri roky loď zaradili do služby. Nasledovali plavidlá Tonnere a Dixmunde.

Rusi veria Kamovom

Ruská a francúzska vláda podpísali v roku 2011 dohodu, podľa ktorej má Francúzsko pre ruské vojnové námorníctvo postaviť dva Mistraly a ďalšie dva by v rusko-francúzskej spolupráci mali vzniknúť v Rusku. Podpis dohody vyvolal nevoľu odborníkov i pobaltských krajín, podľa ktorých sa tak Rusko dostane k najmodernejším technológiám.

Rusko plánuje na Mistralochoch používať vlastné vrtuľníky Kamov Ka-52K so skladacími listami rotorov, kokpitom upraveným pre pilotov v kombinézach na letecké operácie nad vodnou hladinou a z odolné voči vode i korózii. Vybavené majú byť zbraňovými systémami pre operácie na mori proti námorným cieľom. Výsadky aj ich krytie má zabezpečovať vrtuľník Ka-29. Vychádza z úspešného Ka-27, je prispôbený pre dvoch pilotov a šestnásťčlenný výsadek. Na každej lodi by malo nájsť miesto až 30 Ka-52K a Ka-29. Mistraly by mali posilniť Severnú aj Tichomorskú flotilu.

(aš)

Foto: TASR, DNCS

Slávne bitky histórie

Grunwald

Bitka pri
Grunwalde na
obrazu Jana
Matejku

V časoch storočnej vojny Angličanov s Francúzmi (1337 až 1453), hoci to s ňou priamo nesúviselo, sa 15. júla 1410 na hraniciach poľského kráľovstva a litovského veľkokniežatstva pri dedine Grunwald stretli armády poľsko-litovskej koalície a križiackeho rádu nemeckých rytierov v jednej z najväčších bitiek dejín stredovekej Európy.

Križiaci v Prusku a Pobaltí

Začiatkom 13. storočia sa severovýchodné oblasti dnešného Poľska a priľahlej Litvy stali cieľom nájazdov pohanských slovanských kmeňov – tzv. Prusov. Boli také ničivé, že mazovský knieža Konrád v roku 1225 pozval do boja proti nim križiacky rád nemeckých rytierov. Keďže sám bol vazalom poľského kráľa veril, že dobyté pruské územia pripadnú Poľsku. Bol to však omyl, pretože rytieri v bielych plášťoch s čiernymi krížmi sa ziskov nemienili vzdať a s podporou rímsko-nemeckého cisára Fridricha II. i pápeža Gregora IX. začali v Prusku budovať vlastný rádový štát.

Rád nemeckých rytierov vznikol počas tretej krížovej výpravy v roku 1190 pri obliehaní Akkonu v Palestíne s úlohou chrániť poľný špitál založený kupcami z Brém a Lübecku. V roku 1199 ho pápež Inocent III. povýšil na samostatný rytiersko-mnišský vojenský rád podriadený priamo Svätej stolici a poveril ho bojom proti neveriacim. Po dobytí Jeruzalema sultánom Saladinom v roku 1187 sa však oblasti Palestíny ovládané križiakmi začali rapídne zmenšovať a nemeckí rytieri tu popri starších rádoch – najmä templároch a johanitoch – nemali potrebný priestor. Snažili sa preto nájsť nové pôsobisko v Európe a v roku 1291 si zriadili sídlo v Benátkach. Už od roku 1211 však na pozvanie uhorského kráľa Ondreja II. chránili východnú hranicu Uhorska a na severovýchode Európy od roku 1226 ohňom a mečom „pokresťančovali“ pohanských Prusov i zväčša pravoslávnych Litovčanov. Po tom, čo ich uhorský kráľ v roku 1225 z krajiny vyhnal, sústredili sa

plne na Prusko a v roku 1309 sem, na hrad Marienburg (Malbork), preniesli i sídlo veľmajstra rádu.

Litovčan na poľskom tróne

Po smrti uhorského a poľského kráľa Ludovíta I. Veľkého (z Anjou) sa v roku 1382 poľskou kráľovnou stala jeho dcéra Hedviga (Jadwiga). Jej snúbenec rakúsky vojvoda však bol pre poľskú šľachtu neprijateľný, a tak ruku mladej panovníčky ponúkli litovskému veľkokniežaťu Jogailovi, ktorý sa po prijatí kresťanstva v roku 1386 stal v Krakove poľským kráľom ako Vladislav II. Jagello. Vládcom Litvy po ňom bol najskôr jeho brat Skirgaila a potom bratanec Vitautas (Vitold). Ten sa spočiatku javil ako problematický spojenec, pretože udržiaval styky s rádom nemeckých rytierov a zbližovanie Litvy s Poľskom príliš nepodporoval. Jagello si ho v roku 1392 získal spojeneckou zmluvou a ustanovením za veľkoknieža Litvy, čo potvrdil

v roku 1401 uzatvorením tzv. vilensko-radomskej únie, podľa ktorej mal Vitautas v Litve panovať až do svojej smrti a potom malo veľkokniežatstvo pripadnúť poľskej korune. A tak, keď v tom istom roku nemeckí križiaci zaútočili na Žmuď (tzv. Žemaitsko, resp. Dolnú Litvu) susediacu s ich územím, Vitautas tam podnietil a aj podporoval veľký odpor. V roku 1404 síce pápež Bonifác IX. prisúdil Žmuď rádu, ale v roku 1409 tu Vitautas vyvolal ďalšie ešte rozsiahlejšie protikrižiacke povstanie. Rád nemeckých rytierov dúfal, že poľské kráľovstvo v konflikte zachová neutralitu, ale kráľ Vladislav II. Jagello sa postavil na stranu rodnej Litvy a začal veľkú vojnu, ktorá vyvrcholila bitkou pri Grunwalde.

Zbrane, zbroj a taktika

V 15. storočí stredovek skutočne vrcholil a hoci sa historici dodnes nevedia dohodnúť, či sa skončil pádom byzantského Konštantínopolu (1453) alebo bitkou pri Moháči

Malbork – najväčší
gotický tehlový hrad
v Európe

(1526) isté je, že išlo o obdobie, keď už klasickým rytierskym bitkám zvonil umieračik. Taktovku na bojiskách v čoraz väčšej miere preberala špecializovaná, často žoldnierska pechota, stále viac používajúca i ručné a ťažšie delostrelecké palné zbrane, ktoré obávané rytierstvo diskvalifikovali. Pri Grunwalde v roku 1410 to však tak kriticky ešte nevyzeralo a hoci proti sebe stojace vojská disponovali i kanónmi (údajne v pomere 16 ku 100 v prospech križiakov) schopnými strieľať železné a kamenné gule veľké vraj až ako ľudská hlava, ich použitie zlyhalo pre dážď, ktorý pred bitkou znehodnotil strelný prach. Išlo zrejme o jednu z posledných bitiek, v ktorých sa proti sebe vrhali línie rytierov odetých už do plátových pancierov, ktoré kompletne pokrývali trup bojovníkov i veľké kĺby, teda plecia, lakte a kolená, ale aj krk a z veľkej miery tiež ramená a dolné končatiny. Pod nimi ale rytieri stále nosili i drôtené košeľe a nohavice a tak ich kom-

domia v ťažkých časoch. Len pre ilustráciu – veľkoknieža Vitautas, ktorý určite išiel do boja v dokonalom plátovom brnení, má na sebe akýsi červený husársky dolmán z 18. storočia, a budúci husitský vojvodca Jan Žižka z Trocnova, ktorého priamu účasť na bitke žiadny historický zdroj neznamená, sa oháňa mečom v šupinovej zbroji antického typu. Nehovoriac o ďalších úplne nezmyselných výjavoch.

Grunwald či Tannenberg

Samotná bitka sa 15. júla 1410 rozpútala na rovine medzi dedinami Grunwald (v litovčine Žalgiris, v nemčine Grüner Wald), Stebark (v nemčine Tannenberg) a Ludwigowo (v nemčine Ludwigsdorf). Aj preto Poliaci dodnes hovoria o bitke pri Grunwalde, zatiaľ čo Litovci o bitke pri Žalgirise a Nemci zasa uvádzajú Tannenberg. Poľsko-litovská koalícia, ktorú viedli 60-ročný poľský kráľ Jagello a približne rovnako starý litovský veľkoknieža Vitautas, mala v poľskej časti asi 18 000 ťažkých rytierov, 11 000 ľahkých jazdcov a 4 000 pešiakov a v litovskom kontingente dovedna 11 000 rytierov, ľahkých jazdcov a pešiakov a asi 1 100 Tatárov. V práporoch (tzv. koruhvách) koalície bojovalo aj okolo 6 000 Čechov, Moravanov, Rusov a Moldavcov.

V križiackom vojsku sa pod velením 50-ročného veľmajstra Ulricha von Jungingen zhromaždilo asi 21 000 ťažkých a ľahkých jazdcov, 6 000 ťažko obrnených pešiakov (tzv. landsknechtov), okolo 5 000 príslušníkov ľahkej pechoty, najmä strelcov z kuší, ale aj niekoľko tisíc tzv. rádo-

vých hostí najmä z Alsaska, Lotrinska, nemeckých krajín, Sliezska, Moravy i Čiech.

Ako prví do útoku vyrazili litovskí rytieri proti ľavému krídlu križiakov a rozmietali ich pechotu a delostrelectvo. Potom narazili na jazdu komtura Wallenroda a museli ustúpiť. Vlákali však križiakov do blízkych močiarov a tam mnohých zabili. Medzitým sa zrazili hlavné sily protivníkov a boj bol dlho nerozhodný, až sa poľskému strediu podarilo preraziť križiacku líniu a rozdelené časti i s pomocou záloh a vracajúcich sa Litovčanov obkľúčiť. Keď pešiaci strhli z koňa a zabili veľmajstra von Jungingena, dali sa križiáci na útek, počas ktorého ich padlo viac, ako na bojovom poli. Straty rádu sa odhadujú na 18 000 mŕtvych a ranených a 14 000 zajatých bojovníkov, pričom padla i väčšina z 250 rádových rytierov! Poľsko-litovské vojsko malo asi 5 000 mŕtvych a 8 000 ranených.

Epilóg

Po porážke pri Grunwalde síce rád nemeckých rytierov v Prusku a Pobaltí nezamkol, ale jeho predchádzajúci vplyv bol značne naštŕbený. Kráľ Vladislav II. Jagello ešte skôr, ako na jeseň rozpustil väčšinu vojska, ovládol viacero križiackych miest a hradov, ale získať ich hlavné sídlo Malbork nedokázal. Poľský kronikár z 15. storočia Jan Długosz pri zmienke o českej posádke dosadenej na jeden z dobytých hradov spomína aj istého Jana Žižku z Trocnova, ale či bol aj pri Grunwalde, nehovorí. A niektorí nemeckí historici dokonca tvrdia, že tento budúci vojvodca husitov bojoval pod zástavami rádu nemeckých rytierov...

Text: PhDr. Ján Dolinay

pletná zbroj, vrátane masívnej prilby, mala neraz hmotnosť až 30 kilogramov. Takýto rytier po strate koňa, ak už sa ťažko nezranil či nezabil pri páde z neho, bol otrasený a nemotorný a stával sa ľahkou korisťou pešiakov vyzbrojených dlhými kopijami, halapartňami, sekerami a rôznymi kyjmi. Tí síce mali príkaz životy urodzených nepriateľov šetriť kvôli výkupnému, ale nie vždy dokázali udržať svoje vášne na uzde.

Existuje iba neveľa historických vyobrazení bitky pri Grunwalde, pričom zrejme najrealistickejšie vtedajších bojovníkov zachytáva miniatúra v Bernskej kronike z 15. storočia, ktorej autor bol k tejto udalosti časovo najbližšie. História naopak celkom skresľuje veľké plátno romantického poľského maliara českého pôvodu Jana Matejku z 19. storočia, ktoré možno považovať za čistú alegóriu, vytvorenú na pozdvižnutie poľského národného pove-

Ulrich von Jungingen na obraze zo 17. storočia

Do Egypta aj do Mexika

V roku 2009 Česká zbrojovka podpísala dohodu s Egyptom na dodávku 50 000 pištolí CZ 75 P-07 Duty, ktoré vlni aj dodala. Tohto roku nasledoval kontrakt na ďalších 50 000 kusov. Objednávka bola neskôr rozšírená o opcii na ďalších 29 000 kusov a tohto roku Egypt prejavil záujem uplatniť ju. Dodatočných 29 000 pištolí dodá ČZ do konca októbra. Dovedna tak Česká zbrojovka predá Egyptu 129 000 pištolí CZ 75 P-07. Český výrobca streliva Sellier & Bellot k tomu Egyptu dodá desať miliónov nábojov kalibru 9 mm. Egypt okrem toho kúpil aj niekoľko stoviek samopalov CZ SCORPION EVO 3. Česká zbrojovka je úspešná aj v Mexiku. Pre tamojšiu políciu dodá 5 000 pištolí CZ P-09 (na obrázku) a 2 600 útočných pušiek CZ 805 BREN.

Foto: Česká zbrojovka

Exoskelety všade kam sa pozrieš

Kórejská lodárska spoločnosť Daewoo plánuje v blízkom čase lodárskych robotníkov vystrojiť špeciálnymi robotickými oblekmi – exoskeletmi, ktoré im umožnia dvíhať bremená s hmotnosťou do 70 libier (31,7 kg). Nie je to veľa, ale druhý pár rúk sa pri montáži zide. Americké námorníctvo sa chystá testovať exoskelety FORTIS spoločnosti Lockheed Martin. Bezmotorové vonkajšie skelety majú pomôcť námornému personálu nosiť a držať ťažké pracovné náradie s menšou námahou a dlhšie. Lockheed Martin však už pred tromi rokmi začal testovať aktívny exoskelet HULC pre armádne nasadenie. Hoci detaily nie sú známe, systém používa batérie, takže dokáže vyvinúť vlastnú mechanickú silu.

Foto: US DoD

Litva chce kolesové BVP

Litovské ministerstvo obrany vyhlásilo výberové konanie na kolesové bojové vozidlá pechoty, určené pre litovské ozbrojené sily. Deväť zahraničných spoločností dostalo žiadosť o poskytnutie detailných informácií v súvislosti s bojovými vozidlami, ktoré majú v ponuke. Prihlásiť sa môžu do polovice októbra. Kontrakt s víťazom by mal byť podpísaný v roku 2015 s tým, že prvé litovské jednotky budú vyzbrojené novými vozidlami do roka 2020.

Vrtuľníky pre Arktídu

V súlade s ruskou orientáciou na Arktídu a plánovaným budovaním vojenských základní na ďalekom severe je aj pripravovaná špeciálna verzia vrtuľníka Mi-8AMTŠ-V určená na prevádzku za extrémne nízkych teplôt a všeobecne nepriaznivých poveternostných podmienok. Podľa generálneho riaditeľa spoločnosti Ulan-Ude je sériová výroba pripravená a prvé stroje budú ruským ozbrojeným silám k dispozícii už budúci rok. Vrtuľník má motory VK-2500-03, najmodernejšiu dostupnú avioniku, pokročilú pomocnú energetickú jednotku a špeciálne systémy na zaistenie prevádzky pri nízkych teplotách.

Doláre na Iron Dome

Spojené štáty americké chcú rozšíriť pomoc Izraelu. Americké ministerstvo obrany požiadalo Kongres o uvoľnenie dodatočných finančných prostriedkov ako súčasti rozpočtu USA na obranu v roku 2015. Peniaze by mali smerovať najmä do výroby nových izraelských systémov protiraketovej obrany Iron Dome. Pôvodne americké ministerstvo obrany rátalo so sumou 176 miliónov dolárov, ale v júli ju zvýšilo na 351 miliónov. V prípade, ak bude Kongres súhlasiť, Spojené štáty môžu Izraelu poskytnúť na Iron Dome až 576 miliónov dolárov. Dosiaľ už Ministerstvo obrany USA investovalo do vývoja a výroby izraelského protiraketového systému viac než miliardu.

Venezuela nakupuje v Číne

Stíhačky, transportné lietadlá aj kolesové BVP nakupujú venezuelské ozbrojené sily v Číne. Námorná pechota napríklad oznámila nákup šesťdesiatich najmodernejších čínskych kolesových bojových vozidiel pechoty VN-1. Ide o exportnú verziu stroja ZBL-09 8x8 s bojovou hmotnosťou 20 ton, dĺžkou 8 metrov, výškou 3 metre a šírkou 2,1 metra. Výzbroj tvorí 30 mm rýchlopalný kanón a spriahnutý guľomet 7,62 mm a voliteľne aj odpaľovacie zariadenie protitankových raketových striel. Posádka má troch členov, výsadok osem až desať. Čína vozidlo ponúka aj v úprave na protitankový boj, protivzdušnú obranu či ako nosič kanónovej húfnice.

Wu-14 zatiaľ neúspešne

Čína vykonala druhý neúspešný test nadzvukovej kĺzavej rakety, ktorá by mohla byť súčasťou nového nosného systému jadrových zbraní. Nadzvukový kĺzák Wu-14 sa 7. augusta rozpadol krátko po štarte v centrálnej provincii Šan-si. Bezmotorovú strelu do veľkej výšky vynáša raketa. Potom je vypustená, pričom prekročí rýchlosť zvuku päť až desaťnásobne. Môže tak prekonať reakčný čas protivníkovej protivzdušnej obrany.

TAKÍ SME BOLI

V ROKU 2013

Vo februári sme sa bližšie prizreli vojenským výcvikovým priestorom, ale aj skúsenostiam s vojenským taktickým simulátorom MILES 2000. V marci sme tému doplnili detailmi o inteligentnej obrane a racionalizačnej metodológii Six Sigma. Aprílovou témou – nie však žartovnou – sa stalo vojenské zdravotníctvo. V máji sme sa rozprávali s generálnym riaditeľom Sekcie modernizácie a podpory MO SR, národným riaditeľom pre vyzbrojovanie Milanom Čelkom a nezabudli sme ani na desaťte výročie podpísania protokolu o pristúpení SR k NATO. Ján Dolinay uverejnil prvý z doteraz pokračujúcej série článkov o veľkých historických bitkách.

Júnová Obrana sa venovala Vojenskej polícii a porozprávala sa aj s jej riaditeľom plk. Jaroslavom Hamárom. Neslýchaný úspech mala naša júlová obálka, ktorú skrášlila fitnesska npor. Silvia Pavlisková. Venovali sme sa však aj duchovnej službe v ozbrojených silách a bojovým protiletadlovým streľbám pri Balte.

Augustovú Obranu sme venovali

spomienke na rotného Daniela Kavuliaka, ktorý tragicky zahynul pri podlome útoku v Afganistane.

Neobišli sme však ani najväčšie logistické cvičenie NATO na Slovensku Capable Logistician 2013. S ministrom obrany Martinom Glváčom sme sa v septembri porozprávali najmä o konsolidácii,

úsporách a budúcnosti slovenského pôsobenia v Afganistane.

Štátny tajomník MO SR Miloš Koterec otvoril v októbri tému slovensko-českej spolupráce. Mesiac nato sme dali priestor vojenskému športu aj riaditeľovi VŠC Dukla Banská Bystrica Róbertovi Kurčíkovi. S rokom 2013 sme sa rozlúčili Nobelovou cenou mieru, ktorú získala Organizácia pre zákaz chemických zbraní. Zaslúžili sa o ňu i viacerí bývalí zamestnanci nášho rezortu! Nečudo, že

sme sa rozpísali o práci vojenských chemikov. A ďalej... ďalej je rok 2014, prítomnosť a budúcnosť. Javí sa síce neľahká, komplikovaná, no želajme si, nech nám prinesie aj mnoho radosti z našich ďalších spoločných úspechov.

Text: (aš)

Pohľad späť na dve desaťročia slovenských ozbrojených síl a nášho mesačníka Obrana sa končí nateraz posledným uzavretým ročníkom 2013.

ktorí sa za roky spolupráce stali členmi našej redakčnej rodiny, sme sa lúčili nie celkom bez obáv. Grafickej úpravy mesačníka sa na všeobecnú spokojnosť ujal Adrian Molčan a tlač Obrany prešla do externého prostredia. Hoci sme vlni vystriedali viacero tlačiarňí, treba vyzdvihnúť profesionalitu a remeselné majstrovstvo každej z nich. Napokon sa o tom každý mesiac presviedčate sami. V januári sme oslavovali a bilancovali. Slovo dostal aj riaditeľ Vojenského historického ústavu plk. Miloslav Čaplovič. Veď v spolupráci s VHÚ už celé roky uverejňujeme nielen seriál článkov o historických momentoch a osobnostiach, ale aj prehľad exponátov Vojenského historického múzea. A od začiatku lanského roka aj vojenský historický kalendár. Stály priestor sme vyhradili vojenskému športu. Pre všetkých záujemcov o anglický jazyk so zameraním na vojenskú a obrannú tematiku sme vlni obnovili a zveľadili rubriku Military English.

Rok osláv dvadsiateho výročia Ozbrojených síl SR i Obrany nepriniesol v redakčnom kolektíve žiadne zásadné zmeny. V roku 2013 sme sa však rozlúčili s 5. kartoreprodukčnou základňou v Nemšovej. S dámami Ivanou Miškolciovou, Lýdiou Ševčíkovou i s garantom graphickej úpravy a celého tlačiarenskeho procesu kpt. Otakarom Hrabákom,

Pocťa padlým v Radaticiach

16. septembra sa v Radaticiach konalo spomienkové stretnutie na pamiatku poľskej posádky, ktorá zahynula 28. decembra 1944 pri páde lietadla 301. bombardovacej perute britských Kráľovských vzdušných síl. Delegáciu Ministerstva obrany SR viedol riaditeľ kancelárie štátneho tajomníka Vladimír Tarasovič. Na spomienkovom stretnutí sa zúčastnili aj predstavitelia ambasad Veľkej Británie a Poľska. (pv), Foto: (mf)

Pamätník EOD v Novákoch

V Národnom centre EOD v Novákoch 9. septembra odhalili pamätne miesto so sochou svätej Barbory, patrónky delostrelcov, baníkov aj pyrotechnikov či príslušníkov EOD. Na slávnosti sa zúčastnili náčelník Strategického centra krízového manažmentu GŠ OS SR brigádny generál Jindřich Joch, pridelenec obrany USA na Slovensku podplukovník Matthew Atkins, generálny vikár OS SR plukovník Mons. František Počurek a ďalší hostia. Iniciátor akcie kapitán Peter Bezdek z Národného centra EOD Nováky objasnil, že pamätník predstavuje letecká bomba OFAB. V otvore po výbuchu je umiestnená plastika svätej Barbory.

Text a foto: Jozef Žiak

Vojenská púť do Ríma

V dňoch 7. – 13. septembra 2014 sa pod vedením ordinára OS a OZ SR Mons. Františka Rábeka, vojenských a policajných kaplánov uskutočnila 9. národná vojenská púť Ordinariátu Ozbrojených síl a ozbrojených zborov SR do Ríma. Zúčastnilo sa na nej takmer 200 profesionálnych vojakov OS SR, príslušníkov Policajného zboru, Hasičského záchranného zboru a Zboru väzenskej a justičnej stráže, spolu s jednotkou Čestnej stráže OS SR. Pútnici absolvovali generálnu audienciu u pápeža Františka. Svätý Otec sa stretol s Mons. Rábekom, ktorého sprevádzali vojaci Čestnej stráže OS SR a odovzdali mu dary. Pútnici navštívili Assisi a miesta spojené so živo-

tom sv. Františka. Pri návrate sa zastavili pri vojenskom pamätníku v Redipuglii.

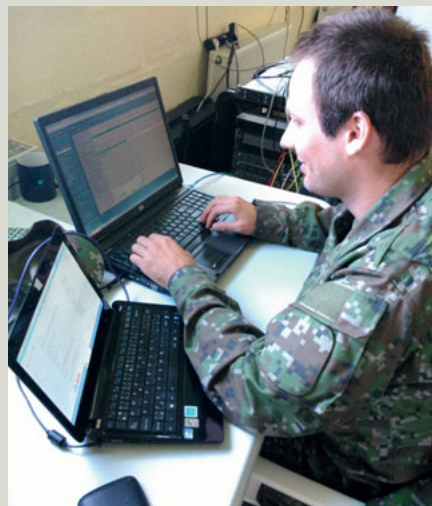
Text a foto: Michaela Porubanová

Testovali interoperabilitu

Vo výcvikovom priestore armády Spojených štátov amerických Grafenwoehr v Nemecku sa 25. augusta začal 20. ročník medzinárodného cvičenia interoperability automatizovaných systémov velenia a riadenia Combined Endeavor 2014, na

ktorom sa zúčastnilo 23 krajín NATO, 14 krajín PzM a tri medzinárodné organizácie. Na hlavnej operačnej základni reprezentovali SR príslušníci Základne mobilných KIS, Základne stacionárnych KIS, 5. pluku špeciálneho určenia a veliteľstva Pozemných síl OS SR. Na území SR na cvičeniach Combined Endeavor a Slovak Endeavor participovali príslušníci pozemných síl zo Základne mobilných KIS, 13. mechanizovaného práporu Levice, 1. mechanizovanej brigády Topoľčany, práporu radiačnej, chemickej a biologickej ochrany Rožňava, 2. mechanizovanej brigády Prešov, príslušníci vzdušných síl z brigády velenia, riadenia a prieskumu Zvolen, protiletadlovej raketovej brigády Nitra, vrtuľníkového krídla generálpukovníka Jána Ambruša Prešov, raketometného oddielu Rožňava a príslušníci 5. pluku špeciálneho určenia Žilina.

Text: mjr. Ing. Zdeněk Horák

Foto: rtm. Ing. Peter Ďurík

ECRAF na Slovensku

V dňoch 9. až 12. septembra sa uskutočnil v Trenčíne Medzinárodný kongres ECRAF (Európska komisia pre bezpečnosť v cestnej premávke v ozbrojených silách). Organizácia vznikla v roku 2002 a združuje 28 krajín, Izrael má štatút pozorovateľa. Ministerstvo obrany zastupuje Vojsková polícia. Kongres ECRAF sa konal na Slovensku po prvý raz. Cieľom bolo zlepšiť bezpečnosť premávky vozidiel v ozbrojených silách. Hlavnou témou bol výcvik vojenských bezpečnostných zložiek s právom prednostnej jazdy s ohľadom na bezpečnosť cestnej premávky. V tejto oblasti sa dá predchádzať dopravným nehodám a prípadným stratám len prostredníctvom primeraného odborného školenia vodičov, ich ďalším vzdelávaním a praktickým tréningom vo forme jazd zručnosti. Účastníci sa oboznámili s činnosťou Národného personalizačného centra ministerstva vnútra a s výrobou dokladov na vedenie motorových vozidiel. Vo Vojenskom obvode Záhorie si prezreli dynamické ukážky výcviku vodičov s právom prednostnej jazdy pri ochrane a sprevádzaní VIP aj ukážky jazd zručnosti príslušníkov Vojenskej polície v ťažko priechodnom teréne.

Text a foto: Jozef Žiak

Prečo na Kriváň? ANKETA

Zväz vojakov SR zorganizoval 23. augusta už v poradí 19. Medzinárodný vojenský výstup na Kriváň. Zúčastnili sa na ňom príslušníci piatich armád (Slovenskej republiky, Českej republiky, Poľska, Maďarska a USA), vojenský dôchodcovia, veteráni a ich rodinní príslušníci. V tomto roku 1 050 účastníkov vystúpilo na 2 494,7 metra vysoký národný symbol Slovákov. Prečo práve na Kriváň a v rámci vojenského výstupu?

Desiatnik Jan Sedláček (Aktívne zálohy Armády Českej republiky Bechyně):

Na medzinárodnom vojenskom výstupe na Kriváň som už po treťi raz. V tomto roku nám veľmi počasie neprialo. V priebehu výstupu som zažil väčšinou hmlu a veľa som z tej krásnej tatranskej prírody nevidel. Preto bol tohtoročný výstup dosť náročný. Ale predsa len nie tak, ako keď som išiel na končiar po prvý raz. Vtedy som si dobre nevedel predstaviť, čo ma čaká a mal som toho dosť. Najmä tá záverečná pasáž v skalnom teréne ma takmer odrovnala.

Poručík Vladimír Tamok (Aktívne zálohy Armády Českej republiky Plzeň):

Vysoké Tatry mám veľmi rád. Preto som uvítal možnosť zúčastniť sa na tomto vojenskom výstupe. Som tu už po štvrtý raz. Zažil som aj lepšie počasie, keď sme sa mohli počas výstupu kochať okolitou prírodou a z vrcholu štítu obdivovať celé Vysoké Tatry aj s ich poľskou časťou, neďaleké Západné Tatry a cez údolie jednu časť Nízkych Tatier s Kráľovou hoľou. V tomto roku sa nám počas výstupu iba na malú chvíľu otvorilo okno s výhľadom. Aj preto bol ten tohtoročný Kriváň náročný, ale rád sa sem znova vrátim.

Plukovník v. v. Ján Matlák (účastník vojenskej himalájskej expedície):

Absolvoval som síce výstupy na mnohé horstvá vo svete vrátane toho najvyššieho, ale do Vysokých Tatier sa rád vraciam. Aj v rámci vojenského výstupu na Kriváň. Vždy sa tu stretnem s mnohými mojimi kamarátmi z vojenského prostredia, s ktorými si mám vždy čo povedať. V tomto roku napríklad aj s bývalým náčelníkom generálneho štábu generálom Petrom Vojtekom a mnohými ďalšími. Výstup na Kriváň je pre mňa zároveň aj prípravou na ďalšiu expedíciu do Himalájí, kam začiatkom septembra odchádzam.

Vojak Juraj Ješko (zmiešaný mechanizovaný prápor Trebišov):

Chodievam autom okolo Tatier a vždy som si vravel, ako pekne ten Kriváň vyčnieva a aký musí byť z neho pekný výhľad na okolitú krajinu. Preto som sa zúčastnil tohto

vojenského výstupu. Ale vôbec som nepredpokladal, že to bude také ťažké. Najmä keď človek stúpa hore a nič nevidí, lebo všade okolo je hmla. Mal som chvíľkovú krízu, ale povedal som si, že to musím zvládnuť. Nakoniec som vyliezol hore. Je to môj výškový rekord, aj keď z toho výhľadu nebolo takmer nič.

Poručíčka Eva Bukovcová (mechanizovaný prápor Levice):

Bola to moja premiéra v takomto náročnom vysokohorskom teréne. Až na niekoľko pasáží potom, ako sa spojili oba chodníky od Štrbského plesa i Troch studničiek sa to dalo vydržať. Videla som, že výstup zvládajú aj deti, či naopak, starší vojenský dôchodcovia. Preto som sa nevzdala. Aspoň pre mňa bol oveľa náročnejší zostup z Kriváňa. Najmä tá skalná šmykľavka kúsok pod vrcholom. Som rada, že som bola na výstupe a zvládla ho. Len ten výhľad mohol byť lepší. Hádam na budúce.

Mons. František Rábek (ordinár Ozbrojených síl a Ozbrojených zborov SR):

Turistiku, a hlavne v takomto prostredí Vysokých Tatier, mám veľmi rád. Preto som už po šiesty raz aj na Kriváni. V tomto roku sme si veľmi neužili pekné výhľady. Bola dosť nepríjemná hmla. Z toho pohľadu bol výstup náročný, ale osobne som pred pár rokmi zažil na Kriváni ešte horšie počasie a napriek tomu sme s malou skupinkou vyliezli. Nezvyknem sa vzdávať. Je to vždy pre mňa svojím spôsobom výzva. Najvyššie, ešte zhruba o tisíc metrov som sa zatiaľ dostal v rakúskych Alpách.

Podplukovník Marián Bodolló (generálny duchovný Ústredia ekumenickej pastoračnej služby OS a OZ SR):

Keď som v roku 2011 liezol na Kriváň, vtedy aj spoločne s manželkou po prvý raz, dostal som poriadne zabrať. A to bolo pekné slnečné počasie. Užili sme si krásne výhľady do okolitej krajiny. Povedal som si, že stačilo. A teraz som tu znova. Hoci tohto roku bolo na rozdiel od prvého výstupu oveľa horšie počasie. Na vrchole Kriváňa sme sa doslova symbolicky stretli s bratom Rábekom.

Text a foto: Jozef Žiak

To čo je pre nás už poriadne kruté, je u nich ešte relatívne normálne. Napríklad keď v bojujúcej Sýrii prišli pred pozorovacie stanovisko misie UNTSO protivládni ozbrojenci, piatim mužom demonštratívne odťali hlavy, pričom ich telá nechali pohodené,“ spomenie podplukovník Peter Husár, ktorý sa z tejto misie vrátil na jar tohto roka.

Čoraz nebezpečnejšia misia

Kedy v UNTSO od roku 1998 začali pôsobiť slovenskí dôstojníci (najskôr jeden, teraz dvaja), bola to relatívne pokojná destinácia. Iste, veľké napätie pretrvávalo v nárazníkovej zóne stále. Vojenskí pozorovatelia však neboli dislokovaní v priestore intenzívneho ozbrojeného konfliktu. Aká služba to bolo v čase, keď Sýriu pohltit veľký vnútorný ozbrojený konflikt, a keď sa Egypt spamätával z Arabskej jari, nám porozprávali podplukovník Peter Husár a kapitán Stanislav Planka.

Barcelona alebo Real?

„Po príchode do UNTSO som bol od júla 2012 zaradený ako pozorovateľ v 10-členom tíme v severnej časti Golanských výšin na sýrskej strane,“ spomenul pplk. Husár (na fotografii hore). „Mali sme na starosti dve pozorovacie stanovištia a slúžili vždy po dvoch.“ Ich najdôležitejšou úlohou bola kontrola dodržiavania dohodnutých počtov osôb a techniky v jednotlivých zónach podľa dohody z roku 1974. Taktiež mali na starosti zónu separácie, kde nebol povolený žiaden pohyb vojakov okrem mierotvorcov z jednotiek OSN. „Keď sme prišli, ubytovali nás v Damasku, no už v septembri nás pre bezpečnosť evakuovali do filipínskeho kempu misie UNDOF. Bývali sme vo vojenskom baraku určenom na demoláciu, v ktorom netiekla voda. Keď sme sa po týždni

služby na pozorovacom stanovisku nemali kde osprchovať a oprat' si výstroj, skončila sa zábava... Sranda to nebola ani vtedy, keď nás na patrole zastavili sýrski ozbrojenci a otvorili môj individuálny protichemický balíček. Po tom, ako sa z neho vysypal biely prášok na dekontamináciu, obvinili ho, že je drogový diler. Inokedy mu kontrolovali fotoaparát s tým, že je izraelský špión. „Keď raz našu dvojicu obklúčili pri pozorovacom poste, zakázali nám telefonovať, hulákali a vyhrážali sa zbraňami, bolo to fakt už poriadne husté. Potom k nám prišiel ich ve-

liteľ. Vzhľadom na situáciu mi položil naozaj iracionálnu otázku. Vraj či som fanúšik Realu, alebo Barcelony. Oba kluby mi boli v tej situácii ukradnuté, ale skúsil som Barcelonu. Ten ozbrojenec povedal, že aj on miluje Barcu. Hneď nato niečo zavelil svojim podriadeným a dali nám pokoj.“ Ako hovorí pplk. Husár, to sú však len tie „veselšie“ príbehy, bývalo aj o čosi normálnejšie. Pripomeňme len, že vojenskí pozorovatelia OSN si v priestore svojho nasadenia zabezpečujú stravu sami a okrem toho pôsobia neozbrojení.

Kapitán Planka (vľavo) s kolegami pred vstupnou bránou do Camp Faour v Sýrii

Pplk. Husár hovorí, že v takejto misii nemá čo hľadať ten, ktorý by utekal z domu pred nevyriešenými problémami. „Psychický tlak je v takýchto situáciách obrovský aj na stabilizovaného človeka a odolá mu len pevná nátura,“ zdôrazňuje. Konštatuje, že nebolo nič výnimočné, keď dôstojníci z monitorovacích tímov na Golanoch požiadali o preloženie. Niektorí to celkom zabalili a požiadali o repatriáciu domov. „Keď by aj vás napríklad ozbrojenci zvalili na zem, prešacovali vás, šťukali vám so spúšťou automatickej zbrane pri hlave, tiež by sa vám nezaspávalo ľahko...,“ ironicky poznamenal. Nehovoriac už o únosoch vojakov OSN, ktorých sa obávali najviac. „Niektoré jednotky vládnej armády, najmä tie bližšie prezidentovi Asadovi, boli vystrojené celkom obstojne. Pri iných ste netušili ani to, kto je veliteľ a až podľa toho, ako sa k nemu správali ostatní, ste odhadli, že by to mohol byť ten človek v šuťiakoch, šľapkách a s cigaretou v ústach.“ Spravidla s každou takouto jednotkou bol však zrejme spravodajca alebo príslušník tajnej polície Muhabarat, ktorý mal veľký rešpekt a bol aj veľmi dobre vystrojený.

Čo bolo podľa pplk. Husára v jeho službe najťažšie? „Vidieť utrpenie obyčajných ľudí. Najmä v zimných mesiacoch, keď sa hladní, uzimení a s tým málom čo im zostalo, snažili na malých nákladných autách prejsť cez kontrolné stanoviská a ujsť z krajiny. Na beznádej v ich tvárach nikdy nezabudnem. Navyše ich po ceste a na hraniciach spravidla ďalej okrádali militanti, ktorí si z biedneho lupu kupovali zbrane.

Misia UNTSO (United Nations Truce Supervision Organisation) je najstaršou pozorovateľskou misiou OSN a vznikla v roku 1948. Jej cieľom je najmä pozorovateľská a inšpekčná činnosť na hraniciach Sýrie, Libanonu a Egypta s Izraelom. V súčasnosti v nej pôsobi cca 150 vojakov z dvoch desiatok krajín vrátane dvoch slovenských kapitánov.

Vo februári 2013 pplk. Husára funkčne povýšili. Pridelili mu pozíciu v Egypte. V Izmailli bol operačný dôstojník styčného úradu UNTSO pre Káhiru. Zodpovedal za spojenie, výcvik, plánovanie a patrole misie na Sinajskom polostrove. „Najmä pri kontaktoch s domácimi dôstojníkmi je veľmi vnímaný princíp seniority. Do takej mise by nemali ísť vojaci mladší ako 30 rokov a na pozície v styčnom úrade by mal byť vyslaný aspoň major,“ uvádza. „Keď v Egypte

bojovali radikálni militanti voči bezpečnostným zložkám polície a armády, nebolo pre nich akceptovateľné, aby sa medzi nich plietol niekto tretí, pretože to vnímali ako svoju záležitosť. Je to iná kultúra. Podľa podplukovníka Egyptčania sú veľmi hrdý národ, pyšný na svoju históriu a kultúru, milujúci svoje deti. Okrem iného je ich všeobecným znakom netrpezlivosť. Na jednej strane tam žijú veľmi bohatí a vzdelaní ľudia, na druhej strane je obrovská masa chudoby. Tá nemá čo stratiť okrem života – a aj ten v ich ponímaní nemá veľkú cenu. Tucet mŕtvych na demonštrácii je vnímaný iným spôsobom, ako u nás.“ A prečo bol v misii UNTSO až 18 mesiacov? „Z veliteľstva misie žiadali náš generálny štáb, aby som najmä pre odovzdávanie skúseností ostal aj po roku, keď som sa mal vrátiť domov,“ dodal pplk. Husár, ktorý podplukovnícku hodnosť získal toto leto po návrate do vlasti. Muž, ktorý sa domov vrátil k manželke a teraz už k trom deťom, je v súčasnosti hlavný inžinier Základne stacionárnych komunikačných a informačných systémov Generálneho štábu OS SR.

Cestovanie pozorovateľov UNTSO na Sinaji nie je školský výlet

Od oťukávania k povýšeniu

„Sýrski vojaci často nevedeli, čo sme zač, nehovorili po anglicky a boli veľmi poddozrievaví. Netušili, že sme tu v rámci neutrálnej misie, ktorá rieši situáciu medzi Izraelom a Sýriou. Mysleli si, že sme zapletení do ich občianskej vojny,“ potvrdzuje kapitán Stanislav Planka. Napokon však vždy prišiel niekto zo Sýrčanov, kto vedel po anglicky a veci si ako-tak vysvetlili. No aj tak ich jedni obviňovali, že paktujú s povstalcami a tí ich osočovali, že nadŕžajú vládny vojakom. Aj kpt. Planka vycestoval do UNTSO v lete 2012. Pôvodne bol zastupcom dánskej veliteľky 10-členného monitorovacieho tímu. Aj jeho v misii funkčne povýšili. V marci 2013 prevzal funkciu zastupcu veliteľa operačnej skupiny pre celé Golanské výšiny, teda pre pozorovateľov na izraelskej aj sýrskej strane. Zároveň bol styčným dôstojníkom pre misiu UNDOF, ktorá v tom čase mala 1 250 vojakov a jej vedúcim národom bola India. „Naši slovenskí vojaci boli v UNDOF v rokoch 1998 až 2008

a nechali tam veľmi vysoké renomé. Najmä Rakúšan, ktorí tam rotujú už desaťročia a slúžili aj s našimi, na Slovákov veľmi radi spomínali – a mne sa to dobre počúvalo.“

„Z krátkodobého hľadiska bolo najťažšie, keď ste jeden deň mali vážny bezpečnostný incident, večer ste si povedali, že vás do tej oblasti už nikto nedostane, lebo miera rizika je privysoká – a ráno ste dostali rozkaz, aby ste do tej istej oblasti vyrazili opäť. Rozkaz sme, samozrejme, splnili, ale bolo nám ťažko,“ uvádza podplukovník Husár. Priznáva, že o niektorých veciach z misie UNTSO sa doteraz dokáže rozprávať len so svojím kolegom a priateľom z misie kapitánom Plankom.

Aj kpt. Planka spomína na vládnych vojakov, ktorí mali rôzne kombinácie rozličných kusov odevu a ak sa dali spoznať, tak to bolo podľa čiapok. No a povstalcí? „Najhoršie bolo, že jednotlivé skupiny súperili medzi sebou. Takže keď ste sa s jedným veliteľom ako-tak dohodli, prišiel ďalší a povedal že túto časť dediny ovládajú oni. Skrátka – vo všetkom to bol hurá systém, z ktorého však pre nás vyplývalo veľa

vážnych nebezpečenstiev.“ Kpt. Planka hovorí, že keď prišiel do misie, od vojakov pochádzajúcich zo starších krajín Aliancie predsa len cítil mierny závan nedôvery. Oťukávali si ho, či svoju prácu zvládne. Nielenže vydržal, ale získal si rešpekt a povýšenie bol v priamom kontakte s plukovníkmi, ba aj s generálmi.

„Keď ste tam, o tom čo sa naozaj deje, so svojimi blízkymi doma hovoriť nemôžete už len preto, lebo by skolabovali,“ hovorí kapitán, ktorý je v armáde dve desaťročia a s partnerkou vychováva dieťa. Dnes slúži v ako náčelník logistiky Multifunkčného práporu v Hlohovci. Dodáva: „Dostali sme medaily za našu službu, ale mali by ich dostať aj naše rodiny. Ak majú západní vojaci niečo prepracované oveľa lepšie ako my, tak je to starostlivosť o rodiny vojakov na misiách.“

(O zmenách v tejto oblasti na str. 38)

Šťastie žičí pripraveným

V slovenských ozbrojených silách patria špecialisti na odstraňovanie výbušných zariadení EOD (Explosive Ordnance Disposal) medzi najmladšie vojenské odbornosti. Napriek tomu však urobili Slovensku v posledných rokoch v medzinárodných operáciách veľmi dobré meno. Najnovšie najmä v operácii ISAF v Afganistane.

Špecialisti EOD sú sústredení v Národnom centre EOD v Novákoch. Podľa veliteľa jednotky kapitána Petra Eliaša je zložená z 5 zásahových EOD tímov, 2 záložných EOD tímov (tímy v štádiu prípravy, ktoré ešte nie sú plnohodnotne spôsobilé) a jedného tímu tech-

nickej a materiálnej podpory. Všetky tímy plnia operačné úlohy v prospech celých OS SR.

Dlhá cesta prípravy

Jednotka EOD vznikla v roku 2005. Je predurčená na plnenie úloh v medzinárodnom krízovom manažmente. V čase svojho vzniku bola v podriadenosti Veliteľstva logistiky a neskôr bola štyrikrát prepodriadená pod iné súčasti OS SR. Kapitán Eliaš pripomína, že výcvik špecialistov EOD je časovo náročný proces, ktorý prebieha od vzniku jednotky až do súčasnosti. Začali jazykovou prípravou, neskôr národnou pyrotechnickou prípravou (kurz odborných pyrotechnikov). Nasledoval výcvik zameraný na pyrotechnický prieskum (EOR) a likvidáciu konvenčnej munície (CMD I, CMD II, CMDIII) v spolupráci s príslušníkmi francúzskej armády. V ďalšom období absolvovali výcvik v odstraňovaní improvizovaných výbušných prostriedkov (Basic IEDD course, Advanced IEDD course) v spolupráci s USA.

Po získaní spôsobilostí na úrovni CMD jednotka začala plniť úlohy v medzinárodnom krízovom manažmente a bola zaradená do deklarovaných jednotiek v rámci česko-slovenskej bojovej skupiny Európskej únie. Príslušníci jednotky boli nasadení na odstraňovanie následkov výbuchov v Novákoch, podieľali sa na röntgenovaní nebezpečných granátov URG-86, jednot-

ka bola nasadená v operácii ISAF. Tam sa zapájala do špeciálnych operácií a odstraňovala improvizované výbušné prostriedky.

Hrdina bojiska

Počas plnenia týchto úloh získali príslušníci jednotky neoceniteľné skúsenosti aj mnohé ocenenia. Najviac si podľa kapitána Eliaša cenia titul Hrdina bojiska, vyzdvihnutie činnosti EOD tímu v Kongrese USA, udelenie viacerých medailí ministerstvom obrany USA. Najväčším úspechom je však 263 úspešných zásahov pri EOD incidentoch v priebehu troch rokov bez zranenia alebo straty na životoch. Riešenie incidentov bolo súčasťou priamej bojovej podpory amerických jednotiek na území Afganistanu.

Titul Hrdina bojiska získal EOD tím pod vedením rotmajstra Michala Mieresa, ktorý tvorili ešte rotmajstri Mário Rückschloss a Richard Veselka. Odstránili hrozbu útoku nástražným výbušným systémom na vozidle, a tak zabránili stratám koaličných vojakov v priestore základne. Veľmi dobre si počínali v operácii ISAF aj ďalší velitelia tímov EOD rotmajster Ivan Polakovič, nadrotmajster Juraj Provodovský, rotný František Biely či rotmajster Jozef Divko.

Rotmajster Ivan Polakovič pôsobil ako veliteľ tímu EOD v tábore Camp Nathan Smith v centre Kandaháru. Počas nasadenia plnil s tímom úlohy aj pod nepriateľskou paľbou z ručných zbraní. Napriek tomu sa mu podarilo odstrániť dva kusy IED a bezpečne sa aj s tímom vrátiť na základňu. Za tento čin bol uvedený do Siene slávy OS SR a za výborné výsledky počas nasadenia mu americké ministerstvo obrany udelilo medailu The Bronze Star Medal.

Výbušný bicykel

„Keď sme po prvý raz zasahovali v Kandaháre, bol som celkom prirodzene nervózny. Okolo bolo množstvo domácich obyvateľov. Nevedeli sme, čo od nich môžeme očakávať. Podobne to bolo aj pri zásahu v nemocnici v Kandaháre. Postupne si začal človek zvykať na prostredie, prípadné riziko,“ priznáva rotmajster Polakovič. Najviac si ale spomína na jeden zásah so svojim tímom EOD na okraji Kandaháru. „V blízkosti check-pointu bol objavený podozrivý predmet. Bol to bicykel. Pri jeho prvotnom prieskume pomocou robota sa nič nezistilo. Až pri manuálnom prístupe sa našlo sekundárne zariadenie na odpaľovanie pomocou diaľkového zariadenia. Rám bicykla bol celý vyplnený podomácky vyrobenou trhavinou. Teroristi čakali, kým príde k zariadeniu špecialista. Preto pripravili ďalšiu nástrahu v podobe usmernenej nálože zaliatej v betóne, aby dobre splyvala s okolitým prostredím. Musím priznať, mal som aj potrebný kus šťastia, že som ho našiel. A všetko mali poistené strelcom. Teda takmer ideálna pasca na nás. Talibanci sa naučili naše postupy, preto nás svojím spôsobom zachránilo, že sme ich trochu zmenili. S tým nepočítali,“ spomína rotmajster Polakovič.

Hovorí, že postupne si vypestoval schopnosť pozorovať pri práci okolie, aby mu neušli ani najmenšie detaily. Často práve tie rozhodujú o živote. Dôležitá je aj spolupráca a súhra celého EOD tímu. Sú v ňom traja. Vodič je vo vozidle a pozoruje okolitý terén, druhý je taktiež v kabíne a má na starosti obsluhu robota. Niekedy však ani robot nič neobjaví a vtedy nastupuje prehliadka priestoru incidentu veliteľom tímu, ako aj v spomínanom prípade.

Text: Jozef Žiak
Foto: EOD Nováky

- Úrad hlavného lekára Ozbrojených síl SR uskutočňuje už viac ako rok na svojom dislokovanom pracovisku v Liptovskom Mikuláši špecializované kurzy bojových záchranárov. Účastníkmi sú najmä vojaci s perspektívou nasadenia do zahraničných misií medzinárodného krízového manažmentu. Hlavným dôvodom školenia je absencia zdravotníckych funkcií v našich jednotkách na úrovni družstva a čaty. Najdôležitejšou súčasťou kurzu vo forme desaťčlenného tímu je praktický výcvik poskytovania taktickej starostlivosti v poľných podmienkach pod paľbou a odsun raneného na bezpečné miesto.

- Spolu 21 vojakov z 13. mechanizovaného práporu z Levíc pomáhalo v obci Ipeľský Sokolec pri opatreniach proti presakovaniu miestnej hrádze. Do terénu boli nasadení na základe požiadavky krízového štábu Obvodného úradu Levice. „Aj v tomto prípade sme na požiadavku o pomoc zareagovali promptne. Naši vojaci sú pripravení pomôcť vždy tam, kde si to situácia vyžiada,“ uviedol minister obrany SR Martin Givčák.

- Od roku 2005 sa v Čechách dva razy do roka v trvaní asi 30 dní pravidelne koná kurz Komando, najtvrdší druh výcviku u našich západných susedov. Organizuje ho brnianska vojenská akadémia na svojom pracovisku vo Vyškove a v blízkom výcvikovom priestore. Tohto roku česká strana ponúka Slovensku po prvý raz možnosť zúčastniť sa na kurze. Preto sa v Centre výcviku Leš od 18. do 22. augusta konalo výberové zamestnanie príslušníkov pozemných síl s cieľom preveriť ich fyzické i psychické predpoklady. Zúčastnili sa na ňom príslušníci útvarov pozemných síl v hodnostiach od desiatnika až po poručíka. Čakala ich telesná a špeciálna príprava, taktická i strelecká príprava aj vojensko-praktické lezenie. Kurz, ktorý rozvíja veliteľské schopnosti veliteľov malých jednotiek v reálnom taktickom prostredí v podmienkach psychického a fyzického stresu preverí ich pripravenosť. Len malé percento účastníkov v ňom uspeje a môže si pripevniť na uniformu nášivku Komando.

- V Duklianskych kasárňach sa 10. septembra v prítomnosti náčelníka Vojenskej kancelárie prezidenta SR genpor. Mariána Áča uskutočnil slávnostný nástup Čestnej stráže prezidenta SR. Odzneli na ňom rozkazy ministra obrany SR, náčelníka Generálneho štábu OS SR a veliteľa Čestnej stráže prezidenta SR pri príležitosti 70. výročia SNP, ktorými boli vybraným príslušníkom útvaru udeľené Pamätné medaily ministra obrany SR III. stupňa, Vojenské medaily náčelníka Generálneho štábu OS SR II. a III. stupňa, Čestné odznaky OS SR II. a III. triedy, Odznaky náčelníka Generálneho štábu OS SR II. a III. triedy a Odznaky Čestnej stráže prezidenta SR.

- V dňoch 11. a 12. septembra sa na oddelení výcviku, vzdelávania a špecializačnej prípravy odboru špecializovaných zdravotníckych a veterinárnych činností Úradu hlavného lekára Ružomberok s pracoviskom v Liptovskom Mikuláši uskutočnil kurz Obsluha a používanie nadstavby a zdravotníckych prístrojov sanitného vozidla Mercedes – Benz G 300 CDI. Bol zameraný na obsluhu prístrojov v prevádzkovom režime, nakladanie a vykladanie ranených a na vedenie zdravotníckej dokumentácie.

- V dňoch 8. až 10. septembra sa na oddelení výcviku, vzdelávania a špecializačnej prípravy odboru špecializovaných zdravotníckych a veterinárnych činností Úradu hlavného lekára Ružomberok s pracoviskom v Liptovskom Mikuláši uskutočnil Kurz inštruktorov prvej pomoci.

Bronz a striebro

S atletikou začala až ako 14-ročná, keď ju učiteľka telocviku odporučila trénerovi šprintérov. Martina si síce šesťdesiatku v hale zabehla na majstrovstvách stredoslovenského kraja aj predvlani, no jej doménou sa stalo práve kladivo. „Dnes som vďačná niekdajšiemu trénerovi Jozefovi Cencerovi zo športového klubu Univerzity Mateja Bela, ktorý ma priviedol k tejto disciplíne, s ktorou som nemala žiadne skúsenosti a ani sa mi do nej nechcelo.“

Padlo to ako malo

Narodila sa v Bratislave, ale od piatich rokov žije v Banskej Bystrici, kde sa presťahovali rodičia. Či bude športovať a akú si vyberie disciplínu, nechali na nej. Spočiatku skúšala aj basketbal. Spomenie, že keď vyhrala žiacke majstrovstvá Slovenska, ani sa jej nesnívalo o zahraničí. No ako 16-ročná bola v roku 1999 na majstrovstvách Európy 19-ročných štvrtá. „Priznávam, išlo to hore dosť rýchlo...“

Aj preto ju už ako 18-ročnú angažovala DUKLA Banská Bystrica. „Neviem si predstaviť, že by som trénovala inde, lebo na Slovensku nikde také podmienky nemáme,“ vraví zverenkyňa trénerov Jozefa Páricku a Jiřího Koukala. Keď sa pýtame, či už niekedy chcela hodiť svoju športovú „flintu do žita“, odpovie, že šport prináša aj veľa sklamaní. Neraz bola zo všeličoho znechutená. „Pohyb však patrí k môjmu životu a veľmi by mi chýbal, takže smútky prešli veľmi rýchlo.“

Od tejto sezóny si veľa nesľubovala. „Príprava bola spočiatku ovplyvnená zraneniami a sama som nevedela, čo môžem od seba očakávať.“ No

Na žiackych majstrovstvách Slovenska vyhrala guľu aj disk už po dvoch mesiacoch tréningu. Veľký talent slovenského športu a reprezentantka VŠC DUKLA Banská Bystrica nadrotmajsterka Martina Hrašnová (31) získala 15. augusta v Zürichu v hode kladivom už druhú striebornú medailu z európskeho atletického šampionátu.

strieborný hod ju napokon neprekvapil. „Pred Zürichom mi to už lietalo ďaleko, a keďže som ho technicky zvládla, padlo to tak, ako malo.“ (74,66 metra).

Nadrotmajsterka Hrašnová síce ešte skutočným granátom nehádzala, ale o tvrdej „vojenskej“ disciplíne vrcholového športovca by vedela rozprávať dlho. Dodáva, že zdravý životný štýl má v krvi a tréningovú disciplínu považuje za samozrejmosť. Keďže po rozvoďte sama vychováva 4-ročnú dcérku Rebeku, najdôležitejšie je zlaďiť si čas.

Slniečko pre šťastie

Martina Hrašnová po maturite na banskobystrickom športovom gymnáziu absolvovala Pedagogickú fakultu Univerzity Mateja Bela so zameraním na telesnú výchovu a etiku. „Po skončení športovej kariéry by som mohla trénovať. Myslím, že mám čo odovzdávať mladým. Trénerstvo je však časovo veľmi náročné povolanie. Možno sa raz aj vzhľadom na rodinu rozhodnem pre normálnu učiteľskú prácu.“ S vrcholovým športom však Martina Hrašnová, samozrejme, nekončí. „Najdôležitejšia pre mňa bude o dva roky olympiáda v Brazílii. Uvidím, ako na tom budú súperky, ale v príprave urobím všetko, aby som v Riu nastúpila v stopercentnej forme.“ Nadhodíme, že po bronze zo svetového šampionátu v Berlíne (2009) a európskom striebre v Helsinkách (2011) a Zürichu (2014), by sa raz mohol na jej hrudi zalesknúť po niektorom z vrcholových podujatí aj kov najcenejší. Ona však povie len: „Určite nechcem chýbať vo finále.“ Keď sa pýta, či nosí na vrcholové preteky nejaký talizman, odpovie, že to tak nikdy nebolo. Nedávno jej však dcérka pred pretekmi nakreslila slniečko.

Má ho rada. To skutočné, aj to nakreslené.

Text: Pavol Vitko

Foto: Ján Miškovič, TASR

Šliapať až do Ria

Ročne nachodí až 6 000 kilometrov, aby sa o dva roky pobil o olympijskú medailu v Riu de Janeiro. Reprezentant Dukly Banská Bystrica a Slovenska nadrotmajster Matej Tóth (31) však už teraz patrí medzi najlepších športovcov našej krajiny. Na majstrovstvách Európy v Zürichu získal 15. augusta v chôdzi na 50 kilometrov striebornú medailu.

V detstve aspoň stokrát videl záver pretekov, keď si reprezentant Dukly Banská Bystrica a Československa chodec Jozef Pribilinec došliapal v Soule (1988) pre zlatú olympijskú medailu. „Celkom na začiatku som však patril ku klasickej uličnej generácii. S chalanmi sme vonku hrávali futbal, hokejbal a prehánali sme sa na bicykloch.“

Tréner, talent, motivácia

V základnej škole na Nábřeží mládeže v Nitre mali triedy zamerané na atletiku, ktorej sa Matej upísal od tretieho ročníka. Už ako malý vedel, že bude vytrvalec. Rodičia boli radi, ako školáčka robila atletiku aj mama. Otec bol hádzanársky brankár. No aj veľký talent musí mať šťastie na trénera. „Chôdzu sme začali skúšať v siedmej triede. Na nejakých okresných pretekoch si ma všimol Peter Mečiar, ktorý mal už vtedy v Nitre silnú chodeckú skupinu.“ Podľa Mateja Tótha svojich zverencov vedel skvele motivovať. Aj preto už po dvoch mesiacoch stál prvý raz „na debne“. Hoci dnes presne nevie, či bol vtedy v regionálnych pretekoch Šuranoch prvý, alebo tretí. Matej síce spomína, že celkom na začiatku sa snažil postupovať hore krok po kroku, pričom z ich skupiny v Nitre vôbec nebol najlepší. V priebehu času bol však najvytrvalejší. Tréner Mečiar ich pritom nikdy nemotivoval tým, že niekedy budú majstri okresu. Jeho víziou bolo, že raz budú šliapať na majstrovstvách Európy alebo sveta. „K objavom a bývalým zverencom Petra Mečiara patrí aj môj súčasný tréner v Dukle Matej Spišiak.“ Dodajme, že po dvoch rokoch tréningovania vyhral talentovaný Matej medzištátné mládežnícke stretnutie Čechy - Morava - Slovensko a o rok skončil na majstrovstvách sveta 17-ročných na 8. mieste.

DUKLA je jednotka

„S rodičmi sme síce zvažovali ako budem zvládať štúdium, ktoré bolo vždy na prvom mieste, ale dajakú krízu, kvôli ktorej by som rozmýšľal o rozlúčke sa so športom, som nemal.“ Išla mu slovenčina a vylučovacou metódou sa rozhodol pre štúdium žurnalistiky doma v Nitre. „Postupne ma to začalo baviť, v rámci štúdiá som prispieval do médií - a možno sa raz k novinárčine vrátim,“ zasmieja sa. Trojnásobný olympionik Matej Tóth, ktorý bol vlani tretí na európskom pohári (20 km v Dudincach) a piaty na majstrovstvách sveta (50 km v Moskve), má však tesne po tridsiatke ideálny vek vytrvalca. Vráťane výšky (185 cm) a váhy (71 kg). A má aj výborné zázemie na prípravu. „VŠC Dukla Banská Bystrica, kde trénujem od roku 2003, je na Slovensku čo sa týka zabezpečenia prípravy športovcov v individuálnych disciplínach jednoznačne

ne jednotkou. Začínajúc tréningami cez fyzioterapiu až po sociálne zabezpečenie.“

Rodina, slanina, limit a...

Jeho zázemím je, pravdže, aj rodina. „Na preteky si nenosím žiaden talizman ani nemám dajaké mimošportové rituály. Mimo riadne dôležité je však pre mňa odpovedanie z domu, aby sme sa poriadne vystískali s mojimi babami...“ usmieje sa pri spomienke na manželku a dve dcéry (Emka má 7 a Ninka 5 rokov). No aj počas striebornej päťdesiatky vo Švajčiarsku sa spomienkou na najbližších „hecoval“ až celkom v závere. „Celých 50 kilometrov si vždy kontrolujem medzičasy, koncentrujem sa na tempo, dýchanie, odozvu organizmu, dopĺňanie energie a na súperov.“

„Čo takto slanina...?“ dávame mu provokačnú otázku k dodržiavaniu životosprávy. „Zhodou okolností slanina je pre vytrvalcov vhodná. Ak nie sú jej celé pôlty, tak ju v pohode spálime,“ zasmieja sa, no o striktnnej sebadisciplíne vrcholového športovca ba vedel rozprávať svoje.

Matej Tóth sa v rámci 4-ročného olympijského cyklu sústreďuje na budúcoročné majstrovstvá sveta v Pekingu, kde chce došliapať po limit do olympijského Ria. A tam? Veď na začiatku článku sme spomenuli, ako rád sa pozerá na víťazný olympijský „marš“ Jozefa Pribilineca...

Text: Pavol Vitko
Foto: Pavol Blažek

Viac pozornosti rodinám mierotvorcov

V súvislosti so zintenzívňovaním starostlivosti o našich vojakov, nasadených v operáciách medzinárodného krízového manažmentu od apríla 2014 platí Metodické usmernenie náčelníka Generálneho štábu OS SR pre veliteľov a určené tímy pracovníkov zodpovedných za starostlivosť o rodiny profesionálnych vojakov vyslaných na plnenie úloh mimo územia Slovenskej republiky.

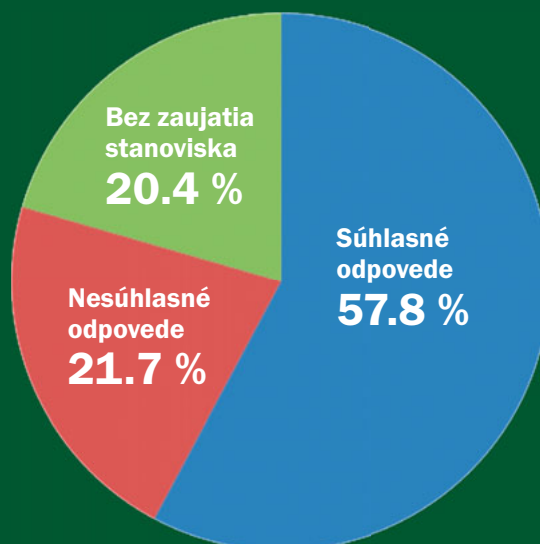
Usmernenie má nielen dlhý názov, ale aj 16 strán. Bude mať aj dostatočný potenciál na zmeny k lepšiemu? „V porovnaní s predchádzajúcim stavom je cieľom zabezpečiť jednotný a správny postup pri realizovaní starostlivosti o rodiny. Útvar, ktorý vojakov vysiela na misiu do zahraničia, už bude mať v rámci starostlivosti o rodiny dostatočnú oporu vo vnútorných predpisoch,“ odpovedá kpt. Koháryová, ktorá so svojimi kolegami stála aj za vznikom tohto usmernenia. To napríklad hovorí, že veliteľ útvaru určí tím pre starostlivosť o rodiny, pričom on sám ho spravidla aj riadi. Jeho členmi môžu byť psychológ, duchovný, personalista, právnik, veliaci poddôstojník či lekár. „Jednou zo základných úloh usmernenia je, že stretnutia s rodinami majú byť aspoň štyri razy v priebehu jedného vyslania vojakov z jednotky.“ Blízke osoby, ktoré vojak uvedie v dotazníku (rodičia alebo manželka/manžel, družka/druh, plus, samozrejme, deti) sú na prvé stretnutie pozvané v deň rozlúčky pred nástupom vojakov do operácie. Druhé by malo byť v polovici nasadenia a bude zamerané na informovanie o živote vojakov v operácii. Tretie sa plánuje asi mesiac pred ukončením vyslania. Bude zamerané na adaptačné problémy. Štvrté, do mesiaca po ukončení vyslania vojaka, by malo byť v znamení morálneho ocenenia veliteľa rodinným príslušníkom mierotvorcov. Pravdaže – je to aj vec financií. Na jedno vyslanie jedného vojaka veliteľ dostane na zabezpečenie práce s jeho rodinou štyri eurá. Málo? Štyrikrát viac ako doteraz! Na preplácanie cesty pre príbuzných do miesta posádky alebo na ďalšie prípadné benefity však nateraz už financií niet. S výnimkou výnimočných situácií, keď veliteľ útvaru môže požiadať o navýšenie veliteľa Strategického centra krízového manažmentu Generálneho štábu OS SR.

Je priskoro, aby sme mali možnosť zhodnotiť výsledky nových postupov psychologickkej starostlivosti o vojakov vracajúcich sa z operácií, o ktorých sme písali v minulom čísle OBRANY, ako aj nové pravidlá v rámci starostlivosti o ich rodiny. Sú to však kroky vyjadrujúce snahu ísť dopredu – a iste sa k nim vrátíme.

Oddelenie psychologických a sociologických činností Personálneho úradu OS SR sa problematike starostlivosti o rodiny vojakov v operáciách venovalo aj v prieskume z roku 2012. Zúčastnilo sa na ňom celkom 432 profesionálnych vojakov. Z nich 158 počas lekárskeho vyšetrenia vo VÚPCH Nová Polianka a 274 respondentov bolo zapojených do prieskumu prostredníctvom siete anketárov. Na otázku či by vojaci počas svojho nasadenia privítali stretnutia partnerov (partneriek) s útvarovými tímami starostlivosti o rodiny odpovedalo pozitívne takmer 60 % opýtaných. Negatívnych odpovedí bola asi pätina. Podobný počet respondentov nezaulal žiadne stanovisko.

Na týchto stretnutiach by profesionálni vojaci z ponuky poskytovaných foriem poradenstva a podpory pre svojich najbližších preferovali najmä právne poradenstvo (73,6 %), psychologické poradenstvo (60,6 %) a duchovnú podporu (64,2 %).

Privítali by ste počas svojho nasadenia v operácii medzinárodného krízového manažmentu organizovanie stretnutí vašich partnerov (partneriek) s útvarovými tímami starostlivosti o rodiny?

Text a foto: Pavol Vitko

ŠTYL

KULTÚRA • ZÁBAVA • VOĽNÝ ČAS

Do dvadsiatky filmov hlavnej súťaže nedávno skončeného 71. medzinárodného filmového festivalu v Benátkach sa prebojovala aj dráma scenáristu, režiséra a producenta Andrewa Niccola *Good Kill*, ktorá prináša úplne iný, výsostne aktuálny pohľad na ozbrojený konflikt a rolu vojaka.

Orol s pristrihnutými krídlami

Major Tommy Egan (Etham Hawke) slúžil ako pilot bojového lietadla F16 v Iraku aj v Afganistane. Potom mu pristihli krídla: posadili ho za ovládač bezpilotného lietadla UAV. Dvanásťhodinové služby trávi neďaleko domova v Las Vegas, zavretý aj s ďalšími členmi „posádky“ v klimatizovanej bunke a ovláda vojenský dron, vzdialený 11 000 kilometrov na druhom konci sveta. Väčšinou hliadkuje a stráži americké jednotky, ale často prostredníctvom odpaľovaných rakiet aj útočí.

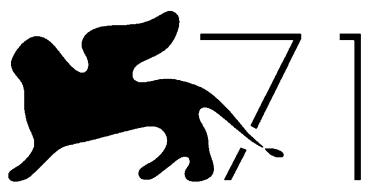
Najmä potom, keď jeho jednotka začne neoficiálne podliehať veleniu CIA sa boj zmení na zabíjanie. „Toto nie je vojna!“ vravia mu veliaci agenti, „Toto je zneškodňovanie teroristov.“ Neplatia žiadne

pravidlá ani zákonitosti a konvencie. Jednotka operuje v Afganistane, Pakistane, ale aj v Afrike. Všade, kde treba. Dron nedokáže brať zajatcov. Ženy a deti sú bežnými akceptovanými „náhodnými obeťami“. Rozstrieľa dom veliteľa Talibanu, rozstrieľa záchranárov, ktorí sa prehrabujú v jeho troskách a napokon rozstrieľa i pohreb obetí oboch predchádzajúcich útokov...

Po službe a „dobrom zabíjaní“ sa major Egan odoberie domov. Robí nákupy, pomáha deťom s domácimi úlohami, griluje na dvore hamburgery. A čoraz viac pije. „Čo tu robíte vy v tej uniforme?“ pýta sa ho predavač v obchode s alkoholom. „Nemali by ste byť v Afganistane a bojovať proti teroristom?“ „Dnes som ich zabil dvadsať,“ odvetí Egan a kupuje si ďalšiu fľašku.

Andrew Niccol, autor scenárov pre filmy *Gattaca*, *The Truman Show* a *Simone* skúmal možný vplyv médií, informačných technológií a pokročilej genetiky na bežných ľuďoch. Teraz sa zameria na moderný asymetrický model vedenia ozbrojených konfliktov. Boj bez pravidiel, zabíjanie protivníkov na diaľku a v pracovnom čase, po ktorom by sa bojovník mal prepnúť do civilného režimu, je na ľudskú psychiku priveľká záťaž. Moderné technológie nielen pomáhajú, ale vytvárajú aj nové, dosiaľ nepoznané situácie, ktoré pre vojakov aj ich blízkych predstavujú

enormnú, často nezvládnuteľnú záťaž.

**MOSTRA INTERNAZIONALE
D'ARTE CINEMATOGRAFICA
la Biennale di Venezia 2014**

Text: Miloš Ščepka
Foto: Voltage Pictures

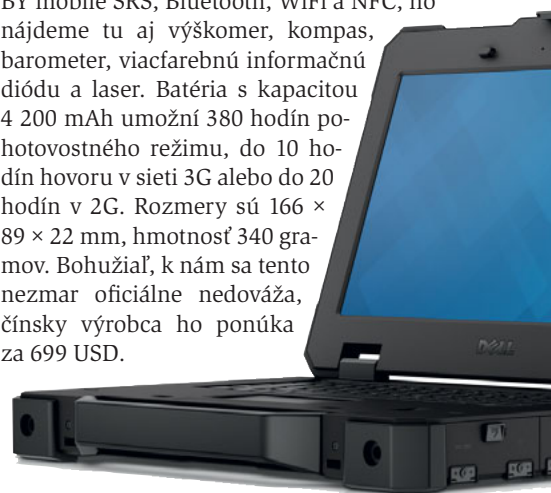
Skúste ho zničiť

Outdoorový inteligentný mobilný telefón RUNBO X6 spĺňa normu IP 67, teda je prachotesný, odolný nárazu a vodotesný minimálne 30 minút do hĺbky jeden meter. Poháňa ho štvorjadrový procesor Cortex TM-A9 s frekvenciou 1.5 GHz, doplnený 2 GB RAM a 32 GB pamäte, ktorú možno zväčšiť kartami Micro SD o ďalších 32 GB. Operačným systémom je Android 4.2. Päťpalcový multitýpkový displej má rozlíšenie 1980 × 1080 bodov, predná i zadná kamera s autofokusom snímajú zhodne 13 MPx a LED blesk slúži aj ako núdzové svetidlo. Nechýba GPS ani rádio FM s RDS, no telefón možno používať aj ako vysielaciu PTT walkie-talkie (5 km, 400-480 MHz alebo VHF 136-174 MHz). Telefón zvládne pracovať s dvoma kartami SIM. Samozrejmosťou je microUSB v 2.0 HS, zvuk DOLBY mobile SRS, Bluetooth, WiFi a NFC, no nájdeme tu aj výškomer, kompas, barometer, viacfarebnú informačnú diódu a laser. Batéria s kapacitou 4 200 mAh umožní 380 hodín pohotovostného režimu, do 10 hodín hovoru v sieti 3G alebo do 20 hodín v 2G. Rozmery sú 166 × 89 × 22 mm, hmotnosť 340 gramov. Bohužiaľ, k nám sa tento nezmar oficiálne nedováža, čínsky výrobca ho ponúka za 699 USD.

Tretí syn je najlepší

Za najlepší outdoorový kompaktný fotoaparát súčasnosti odborníci považujú nový Olympus STYLUS TG-3, tretí v modelom rade. Môžete ho ponoriť do hĺbky až 15 metrov, zvláda mráz do -10°C, odolá nárazom a pádom z výšky 2,1 metra aj tlaku 100 kg. Nemusíte sa obávať ani prachu. Stabilizovaný BSI CMOS snímač 1/2,3" má 16,7 Mpx a citlivosť ISO 100 - 6 400. Pomáha mu najnovší procesor TruePic VII. Pred snímačom je zapuzdrený objektív s rozsahom 25 až 100 mm pri svetelnosti f/2,0 až f/4,9. Môže v plnom rozlíšení fotografovať rýchlosťou 5 fps, ale v 3 MPx až 60 fps. K dispozícii je plná automatika, polomanuálne režimy či režim super makro. Poteší tiež prítomnosť GPS, novinkou je WiFi modul. Displej je len LCD (3", 480 × 320 px). K dispozícii je slušný výber doplnkov ako predsádka, kruhové svetlo LED na makrofotografiu, silikónový obal či puzdro do veľkých hĺbok. Cena by sa mala pohybovať okolo 400 €.

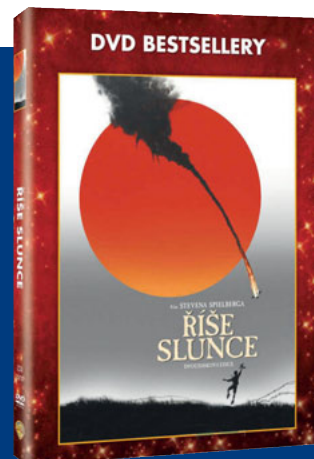
FILM

Jimmy P.

Americký Indián z kmeňa Čiernonožcov Jim Pickard (Benicio Del Toro) bojoval v druhej svetovej vojne. Vo Francúzsku utrpel vážny úraz hlavy. Odvtedy trpí bolesťami, stráca zrak, sluch a dostáva sa do apatie hraničiacej s katatóniou. Odborníci v špecializovanej vojenskej nemocnici si s ním nevedia rady, tak prívú európskeho experta Georgesa Devereuxa (Mathieu Amalric), antropológa, psychoanalytika a nadšeného znalca pôvodných amerických kultúr. Ich stretnutie a nasledujúce terapeutické sedenia sa premenia na hlboké priateľstvo, ktoré obom mužom pomôže vyrovnať sa s vlastnými mučivými traumami. Francúzsko-americká dráma scenáristu a režiséra Arnauda Desplechina patrí k filmom, na ktoré sa ľahko nezabúda.

VIDEO

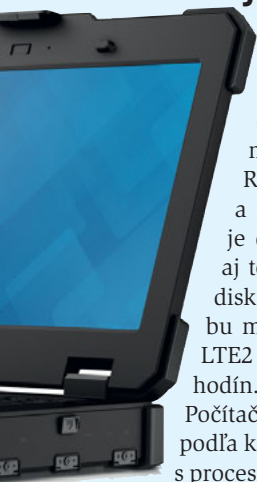

Ríša slnka

Na videonosičoch sa k nám dostáva menej známe dielo amerického režiséra Stevena Spielberga z roku 1987, inšpirované autobiografickým románom J. G. Ballarda. Christian Bale, John Malkovich, Miranda Richardsonová, Ben Stiller a ďalší účinkujú v príbehu jedenásťročného syna diplomatov Jima Grahama, ktorý na vlastnej koži zažíva prvé dni vojny v Tichomorí. Pretože 7. novembra 1941 nielenže Japonsko zaútočilo na Pearl Harbor, ale začalo bombardovať aj čínsky Šanghaj. Chlapec, vychovaný v luxuse a prepychu, musí vo vojnovom chaosu bojovať sám o svoj život a na vlastnej koži spoznáva aj japonský zajatecký tábor. Už tu, dávno pred filmom Zachráňte vojaka Ryana, Spielberg presvedčivo zobrazil skutočné hrôzy vojny. Vydanie na dvoch DVD obsahuje veľa bonusov

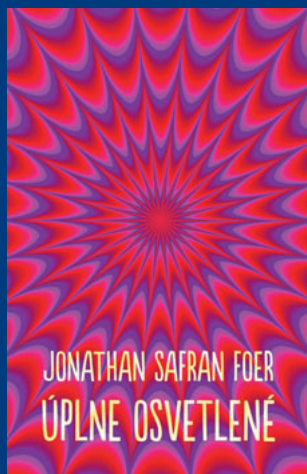

Nie je žiadny drobček

Tradičnými odolnými notebookmi sú počítače Toughbook od Panasonicu, ale ani Dell sa nenechá zahanbiť. Jeho Dell LATITUDE 14 RUGGED EXTREME spĺňa štandard MIL-STD-810G, odolá prachu, vode, nárazom, pádom i extrémnym teplotám. Pracovná teplota je od -29°C až do $+63^{\circ}\text{C}$. Robustné telo z horčíka chráni v rohoch gumové nástavce a konektory sú vodotesne kryté. Displej Direct-View sľubuje dobrú viditeľnosť aj na priamom slnku. Dotykový displej aj touchpad možno ovládať v rukaviaciach. Mechanický pevný disk nahradila pamäť SSD, klávesnica je podsvietená, jas a farbu možno nastaviť. Konektivitu podporujú WiFi 802.11ac, 4G/LTE2 a vyhradený systém GPS. Šesťčlánková batéria vydrží desať hodín. Operačná pamäť môže byť do 16 GB DDR3L 1 600 Mhz. Počítač má rozmery $356 \times 247 \times 52$ mm a hmotnosť od 3,81 kg podľa konfigurácie. Ceny štartujú na 3 655 USD za základný model s procesorom Intel Core i3, 4 GB ROM a 128 GB SSD, bez mechaniky optických diskov a s integrovanou grafikou HD Graphics 4400.

KNIHA

Úplne osvetlené

Americký spisovateľ Jonathan Safran Foer nás v roku 2012 zaujal románom *Príšerne nahlas a neuveriteľne blízko* o autistickom chlapcovi, ktorému pri útokoch 11. septembra 2001 vo Svetovom obchodnom centre zahynul milovaný otec. V roku 2002 Foer napísal román *Úplne osvetlené*, ktorý sa k nám dostal vo filmovej podobe s Elijahom Woodom v hlavnej role. Američan Jonathan pricestoval na vlastnú päsť do ukrajinského Lvova, aby tu odhalil neznáme stránky svojej rodinnej histórie v časoch druhej svetovej vojny. Sprievodcu mu robí mladý Ukrajinec Alex, často viac zdroj problémov ako ich riešiteľ. Ich púť postsovietskou Ukrajinou je zároveň tak trochu kafkovskou cestou proti prúdu času.

VOJENSKÝ HISTORICKÝ KALENDÁR

OKTÓBER

3. október

1944 V Martine na Bukovinách Nemci za pomoci gardistov popravili 48 účastníkov SNP

4. október

1914 Rakúske a nemecké jednotky zaútočili na Poľsko

6. október

1944 Nemecké jednotky po frontálnom útoku na povstalecké územie obsadili Kremnicu

1944 Sovietske vojská spolu s 1. čs. armádnym zborom vstúpili cez Dukliansky priesmyk na územie ČSR

7. október

1944 Do Banskej Bystrice priletel generál Rudolf Viest (na obrázku) a ujal sa velenia SNP

8. október

1954 Po odchode Francúzov z Vietnamu komunistickí vojaci okupovali Hanoj

14. október

1619 Vojská sedmohradského kniežaťa Gabriela Betlena obsadili Bratislavu

1809 Vo Viedni po porážke Rakúska pri Wagrame uzavreli Schönbrunský mier medzi Rakúskom a Francúzskom

1944 Americké lietadlá podnikli ďalší nálet na Bratislavu

15. október

1944 Szálasiho Šípové kríže uskutočnili v Maďarsku štátny prevrat

19. október

1939 Hitler začlenil západné Poľsko do Ríše a založil prvé ghetto v Lubline

1944 Začala sa nemecká generálna ofenzíva zameraná na potlačenie SNP

20. október

1944 Juhoslovanské a sovietske jednotky oslobodili Belehrad

23. október

1954 Na konferencii v Paríži bola podpísaná zmluva, ktorá uznala suverenity Spolkovej republiky Nemecko, jej znovuvyzbrojenie a vstup do NATO

27. október

1944 Nemci sa po dvojmesačných bojoch zmocnili Banskej Bystrice

28. október

1944 Skončila sa Karpatsko-duklianska operácia 1. a 4. ukrajinského frontu

30. október

1914 Postup nemeckých jednotiek v Belgicku bol zastavený v bitke pri Ypres. Obe strany sa zakopali na línii, ktorá sa ďalšie tri roky nezmenila.

31. október

Oktober 1814 – začiatok zasadania mierového kongresu vo Viedni (trval do júna 1815) o usporiadaní Európy po napoleonských vojnách

Zostavila: Mária Stanová, VHÚ

VAŠE STAROSTI... ...NA NAŠU HLAVU

? Zaujímalo by ma, či v rámci stále platného zákona o štátnej službe profesionálnych vojakov je možné požiadať o zníženie hodnosti. Ak áno, ako treba postupovať? A čo novo pripravovaný zákon? Bude taký postup umožňovať?

! Občanovi pri prijatí do služobného pomeru profesionálneho vojaka Ozborených síl Slovenskej republiky patrí vojenská hodnosť. Po úspešnom skončení prípravnej služby je profesionálny vojak buď povýšený do vojenskej hodnosti (ak je pripravovaný pre hodnostný zbor mužstva a poddôstojníkov), alebo vymenovaný do prvej dôstojníckej hodnosti (ak je pripravovaný pre hodnostný zbor dôstojníkov). Profesionálneho vojaka možno povýšiť len o jeden stupeň vo vojenskej hodnosti.

Zákon č. 346/2005 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov ozbrojených síl Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 346/2005 Z. z.“) okrem inštitútu povýšenia do vojenskej hodnosti upravuje aj možnosť zapožičania vojenskej hodnosti a priznania vojenskej hodnosti.

Pri prijatí profesionálneho vojaka do štátnej služby (ide najmä o prípady prijatia bývalých príslušníkov bezpečnostných alebo ozbrojených zborov) vedúci služobného úradu prizná vojenskú hodnosť (§ 39 zákona č. 346/2005 Z. z.), ktorú predtým občan dosiahol, ak je taká alebo vyššia vojenská hodnosť plánovaná na funkciu, do ktorej bude ustanovený. Ak nemožno takúto vojenskú hodnosť priznať, možno profesionálnemu vojakovi s jeho písomným súhlasom priznať nižšiu vojenskú hodnosť, než akú dosiahol, ak je taká vojenská hodnosť plánovaná na funkciu, do ktorej bude ustanovený. Priznaním nižšej vojenskej hodnosti predtým dosiahnutá hodnosť zaniká.

Profesionálnemu vojakovi môže minister obrany Slovenskej republiky na dobu výkonu funkcie zapožičať vyššiu vojenskú hodnosť, než akú dosiahol, a to v prípade, ak profesionálny vojak bude ustanovený do funkcie, na ktorú je plánovaná vyššia vojenská hodnosť. So zapožičaním vojenskej hodnosti profesionálnemu vojakovi patria práva a povinnosti spojené s touto vojenskou hodnosťou.

Okrem uvedeného zákon č. 346/2005 Z. z. umožňoval do 31. decembra 2010 vedúcemu služobného úradu priznať profesionálnemu vojakovi nižšiu vojenskú hodnosť za zákonom stanovených podmienok. Na priznanie nižšej vojenskej hodnosti sa vyžadoval písomný súhlas profesionálneho vojaka.

Aby sme konkrétne odpovedali na otázku čitateľa, súčasná platná právna úprava (zákon č. 346/2005 Z. z.) neumožňuje vedúcemu služobného úradu znížiť vojenskú hodnosť na základe žiadosti profesionálneho vojaka. Takáto možnosť sa neustanovuje ani v návrhu zákona o štátnej službe profesionálnych vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

JUDr. Michal Švec, Úrad legislatívy a práva MO SR

Protifašisti ocenili (aj) OBRANU

Slovenský zväz protifašistických bojovníkov (SZPB) udelil 12. septembra pri príležitosti 70. výročia SNP Pamätnú medailu za obetavú prácu pre rozvoj SZPB redakcii časopisu OBRANA, ako aj redaktorovi Jozefovi Žiakovi. Predseda SZPB

Pavol Sečkář zdôraznil, že si veľmi váži pozornosť mesačníka Ministerstva obrany SR, ktorú venuje protifašistickému odboju, jeho protagonistom, ako aj rozvíjaniu protifašistických tradícií v rezorte obrany. Predseda Sečkář v tejto súvislosti vyzdvihol aj dodatok k dohode o spolupráci medzi MO SR a SZPB, ktorý spolu s ministrom obrany Martinom Glváčom podpísali 20. marca tohto roka a ktorý obom stranám otvára priestor k širšej spolupráci. Protifašisti spolu s OBRANOU rovnakou medailou odmenili aj tvorivý tím televíznej relácie Profesionál a jeho člena Miroslava Minára. (pv)

Slovenskí mierotvorcovia krajanom

Slováci Slovákom – tak sa začína text na pamätnej tabuli, ktorá je umiestnená v Slovenskom národnom dome v chorvátskom Iloku. Hovorí o slovenských vojakoch nasadených v druhej polovici 90. rokov v misii UNTAES, ktorí výraznou mierou pomohli tunajšej slovenskej komunite. Úsilie našich mierotvorcov dokumentuje reprezentatívna publikácia Slovenský národný dom v Iloku 1952 – 1997 – 2014 (220 strán, formát A4). Jej autorami sú miestny slovenský aktivista a učiteľ slovenčiny Vlatko Mikšad, historička Ružica Černiová a vysokoškolský učiteľ Štefan Jangl, plukovník v zálohe, ktorý bol v rokoch 1996 až 1998 posledným veliteľom slovenského ženijného práporu v UNTAES. V knihe opisujú príchod Slovákov na Dolnú zem a do Iloku už koncom 17. storočia. Koncom 19. storočia sa v tomto mestečku na Dunaji hlásilo k Slovákom asi 1 500 obyvateľov, dnes približne tisíc. V roku 1952 si postavili Slovenský národný dom, ktorý v 90. rokoch chátral. Vtedy si náš ženijný prápor dobrovoľne vyžiadala aj úlohu navyše. Za diplomatickej pomoci veľvyslanca SR v Záhrebe Matúša Kučeru a po ústretovom súhlase Jacquesa Paula Kleina, administrátora misie UNTAES a aj vďaka finančnej pomoci z Chorvátska, Nemecka, USA či Slovenska, sa naši ženisti vo vojnovú ťažko skúšanom Iloku pustili do práce. Vojaci na rekonštrukcii odpracovali 10 486 hodín. „Spoločná práca príslušníkov slovenského ženijného práporu mierových síl OSN a Slovákov z Iloku vošla do vojenskej histórie a je navždy zapísaná ako príklad spolupatričnosti Slovákov,“ píše sa v knihe Slovenský národný dom v Iloku 1952 – 1997 – 2014. (pv)

Vážená redakcia OBRANY

ako stály čitateľ Vášho mesačníka sa Vám chcem poďakovať za jeho úroveň, pestrosť a najmä objektivitu. Myslím si, že sa Vám ozaj vydarilo najmä tohoročné číslo 8, ktoré bolo venované Slovenskému národnému povstaniu. Trošku ma mrzí, že tento mesačník nie dostatočne poznajú pedagógovia na stredných školách a ich študenti. Koľko námetov Váš časopis ponúka pre študentskú odbornú činnosť! Vedzte, viem o čom hovorím. Navštevujú ma nielen stredoškolskí, ale i vysokoškolskí študenti. Priam hltajú Obranu a Vojenskú históriu. Obe periodiká sú bohatstvom pre študentov i pedagógov. Veď mnoho je ešte zastretého prachom zabudnutia. Treba to podkry-

vať, pripomínať, zaplňať prázdne miesta dejín našich obcí, miest celého Slovenska. Isteže, nepoznám organizačnú štruktúru Vašej redakcie, jej možnosti ani personálne obsadenie čo do počtu redaktorov. No bolo by prínosné, ak by Vaši redaktori mali nielen možnosť cestovať po Slovensku, zbierať historické materiály s cieľom spracovať ich pre čitateľov, ale aby mohli priblížiť Vami spracované témy širokému okruhu ľudí napríklad aj prostredníctvom besied.

V každom prípade patrí redakciám Obrana aj Vojenská história veľká vďaka, dobré pero a vytrvalosť v nádhерnej práci.

Mgr. Adolf Kobela, Borčice

(Autor je stredoškolský učiteľ na dôchodku a historik stredného Považia)

MILITARY ENGLISH

Antiaircraft Warfare: Shot at the Future

Pripravila Nadežda Kochmanová • Foto: U.S. Air Force

Antiaircraft Weapons are typically characterized as weapons designed to destroy aircraft (whether piloted or unmanned) in flight. They can be surface-to-air weapons fired from ground or naval vessels; or air-to-air weapons fired from aircraft.

Historically, the most important weapons for destroying enemy aircraft were antiaircraft guns (AA). They were employed abundantly in the WWII and all subsequent military conflicts. Antiaircraft ammunition may come in a form of heavy rounds fired from machine guns; shells fired from tube artillery and detonated on impact, at a specific height or at a pre-set time, and rockets.

Widely used in most major armies for protection against low-flying aircraft are light AA rapid-fire 20- to 25-mm cannons, usually mounted on armored vehicles (Bofors). Other systems depend on defense systems firing surface-to-air missiles – of these the U.S. made Patriots have gained notoriety in the Persian Gulf War defending Israel against the Iraqi Scuds. Many a plane in Afghanistan (and elsewhere) had been downed by hand-held SAM systems such as the widely distributed Stinger MANPAD (Man-Portable Air Defense System).

Air-to-air missiles which could be used in combat situations to down enemy airplanes, drones and rockets in flight come in a number of types and variations – the most notable being the heat-seeking variety (such as the Sidewinder) and the radar-guided type such as Sparrow and Phoenix or the Russian SA-11 Buk recently made infamous in the case of the downed MH-17 airplane over Eastern Ukraine. The latter type of weapons are mated to radar systems that use electromagnetic energy to identify the range, altitude, direction, or speed of aircraft and then present the optimum firing solution to the weapons officer/operator.

The way it looks now, the future of air defense is in missiles; although some experiments have been made with multi-weapon platforms that combine guns and missiles to provide multi-layered defense and improved kill capability – a case in point being the Russian Kashtan close-in weapon system (CIWS). Another experimental air-defense weapon currently undergoing serious testing is the railgun: an electrically powered electromagnetic projectile launcher capable of accelerating projectiles weighing several kilograms to hypersonic velocities approximating Mach 7.

Of future (and futuristic) defense capabilities, DEW (Directed Energy Weapons) show the most promising results. Although military strategists have been dreaming about lasers for the last fifty years, only the most modern laser

systems are currently reaching what could be considered “experimental usefulness”. They can be based on high power microwave, charge particle beam or laser. Laser systems are not cheap, but are potentially far more economical and effective than launching physical projectiles to collide with or explode near falling warheads. Unlike missile defenses using projectiles—which must fight against gravity and require storage space and sophisticated manufacturing—lasers require only the requisite energy and the ability to shed excess heat. Lasers also move at the speed of light, meaning the target would have no warning or opportunity to maneuver before it strikes. However, the fundamental challenge for laser weapons is that, unlike in science fiction where lasers fly like bullets, a laser weapon in the real world has to stay focused for a long time, burning through the target, which requires a constant supply of high energy. With rapidly moving targets, that is no easy feat.

Because the technology is still in development, we don't yet know how strong lasers will get, or if they'll be able to do all that they promise. But promise they do.

GLOSSARY

- **abundantly** [əˈbʌndəntli] – hojne, vo veľkom počte;
- **feat** [fi:t] – čin, výkon; • **infamous** [ˈɪnfəməs] – smutne preslávený; • **mated** [ˈmeɪtɪd] – spriahnutý;
- **multi-layered** [ˈmʌlti ˈleɪəd] – viacvrstvový; • **particle** [ˈpɑːtɪkl] – častica; • **requisite** [ˈrekwɪzɪt] – nevyhnutný, nutný; • **shed** [ʃed] – vyžarovať, zbavovať sa; • **tube artillery** [tjuːb ɑːˈtɪləri] – delostrelectvo.

pplk. PaedDr. ThDr.
Stanislav Šverha, PhD.
dekan AOS Liptovský
Mikuláš

DUCHOVNÉ SLOVO

Tradície zvetrávajú

K témam, ktoré na hodinách dejepisu vyvolávali na tvárach študentov pobúrenie, patrili aj informácie o osudoch severoamerických Indiánov. Po príchode Európanov do Ameriky (16. st.) sa začal život pôvodných obyvateľov Ameriky dramaticky a bolestne meniť. Indiáni boli nemilosrdne vytláčaní na západ novými vlnami agresívnych osadníkov. Novousadlíkom nechýbalo presvedčenie, že to konajú pre rozvoj krajiny. Roku 1830 schválil Kongres USA zákon o odsune Indiánov. Podľa neho mohli byť zo svojej domoviny vysťahovaní do rezervácií. Po čase sa na Indiánov a na ich tradície chodili pozeráť už len zvedaví návštevníci. A natočilo sa o nich zopár filmov.

Medzi príbehom amerických Indiánov a európskych kresťanov je niekoľko paralel. Pribúdajú útoky na kresťanov, ktorí vyznávajú tradičné pohľady, najmä pokiaľ ide o sexuálnu morálku a ľudskú prirodzenosť. Je čoraz nebezpečnejšie nesúhlasíť so sexuálnymi vzťahmi medzi ľuďmi rovnakého pohlavia alebo nazývať morálne vybočenia pravým menom. Môžete byť vyhlásení za nebezpečných homofóbov. Každý útok proti cirkvám sa považuje za odvážny vklad pre šťastné zajtrajšky Európy. Tradície a hodnoty kresťanov sú odsúvané do rezervácií. Kresťania sa tolerujú, ak v prítomí chrámov predvádzajú svoje obrady a gregoriánske spevy. S ich vstupovaním do verejného a politického života sa veľmi neráta. V indiánskych rezerváciách sa totémy rešpektovali, v kresťanských je kríž a vianočný stromček stále väčším problémom.

Návštevník niektorých slávnych katedrál na Západe vidí okolo seba stále viac ľudí s fotoaparátom ako tých s modlitebnou knižkou. V chrámoch obdivujeme umelecké diela. Dôvod ich vzniku sa občasne prehliada. Mohlo by sa prísť na to, že Európa má kresťanské korene. Z kostolov Európy sa stávajú múzeá, kluby, mešity, či koncertné sály. Naše európske kresťanské rezervácie budú zachované oveľa lepšie ako tie, čo zostali po kresťanoch v severnej Afrike a v Malej Ázii či v Iraku. Zrejme to ocenia turisti z Číny a Japonska. Naše európske hodnoty a tradície zvetrávajú. A zdá sa, že aj my. Dakto to ocení...

Poranenie šliach (1.)

Šľacha je pevné tkanivo spájajúce sval s kosťou. Napr. Achillova šľacha spája lýtkový sval s päťovou kosťou. Väčšina poranení šliach (Tendinopatia) vzniká v blízkosti kĺbov ako rameno, lakeť, koleno a členok. Môže sa zdať, že poranenie šliach vzniká náhle, ale obvyčajne je to následok mnohých drobných natrhnutí v priebehu dlhšieho obdobia. V medicíne sa používa viacero pojmov opisujúcich poranenie šľachy. „Tendinitída“ znamená zápal šľachy. „Tendinóza“ opisuje drobné trhliny tkaniva v/alebo okolo šľachy, spôsobené preťažovaním. Viacerí odborníci používajú výraz „tendinopatia“ zahrnujúci ako zápal, tak i drobné trhliny.

Stuhnutosť a praskanie

Väčšina poranení šliach je výsledkom zvyšujúcej sa záťaže a trhlín šliach spôsobených preťažením a starnutím. Šlachové poranenie môže utrpieť ktokoľvek. No ľudia vykonávajúci znova a znova sa opakujúce pohyby počas výkonu vojenského alebo iného povolania, športu alebo denných aktivít sú skôr náchylní na vznik takeého zranenia. Poranenie môže vzniknúť náhle alebo postupne. Väčšie riziko poranenia je u šliach oslabených v priebehu dlhšieho času.

Tendinopatia sa zvyčajne prejavuje bolesťou, stuhnutím a stratou sily v postihnutej oblasti. Bolesť sa môže zhoršovať pri aktivite a záťaži šľachy. Bolesť a stuhnutosť môže byť výraznejšia v noci a ráno

po prebudení. Oblasť postihnutá zápalom môže byť citlivá, začervenaná, teplejšia a opuchnutá. Môžete počuť praskavý zvuk alebo pociť pri pohybe šľachy. Diagnostika poranenia vychádza z opisu ťažkostí a predchádzajúcich aktivít a fyzikálneho vyšetrenia. Vážnejšie alebo liečbou nezlepšujúce sa stavy môžu vyžadovať röntgenové a sonografické vyšetrenie, či vyšetrenie magnetickou rezonanciou.

Od pokoja po dlahu

Vo väčšine prípadov sa môže poranenie šľachy liečiť doma. Na dosiahnutie najlepšieho výsledku treba začať čo najskôr pri podozrení na poranenie. Prvým krokom je odľahčovanie bolestivej oblasti a vyhýbanie sa akýmkoľvek aktivitám zvyrazňujúcim bolestivosť. Pomáha prikladanie ľadu alebo chladivých vakov cez tkaninu na 10 – 15 min možno až dvakrát za hodinu počas prvých 72 hodín. Postup možno opakovať tak dlho, kým je účinný. Možno používať voľne dostupné protizápalové a analgetické prípravky podľa pribaleného letáka alebo podľa odporúčania a predpisu lekára. Treba vykonávať ľahké pohyby šľachou, prípadne strečing ako prevenciu výraznejšieho stuhnutia šľachy. Ak sa cítite lepšie, môžete sa vrátiť k pôvodnej aktivite, ale s menšou intenzitou. Nezaťažujte šľachu rovnako ako pred poranením. Závažnosť zvyšujte postupne a v prípade bolesti ju ihneď prerušte. Pred aktivitou sa rozcvičte. Po jej skončení vykonajte ľahký strečing a aplikujte chlad ako prevenciu bolesti a opuchu. Ak tieto kroky nepomáhajú, navštívte lekára, ktorý môže odporučiť fyzioterapiu. Vážnejšie a dlhšie trvajúce prípady môžu vyžadovať upokojenie šľachy ortézou, prípadne dlahou. Liečenie šliach môže trvať týždne až mesiace. Buďte trpezliví. Predčasný návrat k fyzickým aktivitám môže viesť k vážnejšiemu poškodeniu. Predchádzanie opakovanému poškodeniu môže vyžadovať dlhodobé zmeny aktivít. V prípade potreby zmeňte aktivitu alebo spôsob jej vykonávania. Ak ťažkosti spôsobuje beh, zmeňte ho na plávanie. Poradte sa so svojím trénerom ako technicky vykonávať cvičenie. Venujte dostatok času rozcvičke a nasledujúcemu uvoľneniu a strečingu po cvičení.

Text: pplk. MUDr. Ján Berec, MPH

(autor je úrazový chirurg a príslušník Poľnej nemocnice RÖLE 2E, v súčasnosti pôsobí v bratislavskej Nemocnici sv. Michala)

PSYCHOLÓG RADÍ

kpt. Martin Bittner

Ako správne vypustiť paru

Mnoho ľudí verí, že ak si rázne neulavia, ak dramatickým spôsobom nevypustia pri hneve paru, sily a tlaky emócií nahromadené vnútri, môže im to doslova spôsobiť explóziu cieľ. Zastávajú názor, ba priam sú presvedčení o tom, že „stratiť nervy“ je zdravý a ten najvhodnejší spôsob ako vyjadriť svoj hnev.

Väčšina odborníkov vám skutočne potvrdí, že popierať alebo potláčať svoje emócie, prípadne sa ešte pri hneve alebo podráždení usmievať, je nanajvýš nezdravé. V skutočnosti je naozaj lepšie hnev vyjadriť, ako ho potlačiť. Je zdravšie dostať ho von. Lenže ako najlepšie vyjadriť také emócie? Myslíte si, že treba zvýšiť hlas, rozbiť stôl, zatínať a hroziť pästami, dupať a kopať nohami? Ak sa hneváte, naozaj je najlepšie, ak začnete ľuďom nadávať? Poskytne vám jačanie, vresk alebo ponížovanie ostatných vytúženú úľavu a kontrolu? Výbuch, vrátane straty kontroly, môže viesť k dočasnému pocitu zadostúbenia a úľavy z toho, že sme niekoho „udupali“. Ale potom sú mnohí ľudia rovnako rozrušení ako pred „explóziou“, iní sú vystrašení zo straty kontroly, alebo sa cítia zle a sú zahanbení za svoje grobianstvo. Prípadne, ak bezmocne zato zúrivo tlčú pästami alebo kopú nohami do predmetov okolo, môžu si sami privodiť aj úraz.

Zato ľudia, ktorí sa správajú asertívne, konajú s menšou zlosťou ešte predtým, než dôjde k väčším konfrontáciám. Odolávajú nerozumným požiadavkám, žiadajú to, čo chcú, zaujímajú svoje stanovisko, ale nevylietajú si na druhých zlost ani ich neponižujú prípadne si sami neublížujú.

Inými slovami: vyjadrujú svoj hnev či iné silné emócie pevne, priamo a racionálne. Priame vyjadrenia: „Som nahnevaný“, „Cítim sa nepríjemne“, „Ocenil by som“, sú oveľa efektívnejšie než emocionálne tirády typu: „Ty bastardi! Kto si, dopekla, myslíš, že si? Ako sa opovažuješ obísť ma a sťažovať sa?“

Preto majte na pamäti, že pri asertívnom správaní budete nielen schopní dosahovať lepšie výsledky, ale pravdepodobne budete menej škodiť aj svojmu vlastnému zdraviu.

Česko-slovenský zahraničný odboj

Príslušníci Českej družiny pri ústupe
z priestoru slovenských Karpát, bezprostredne
na to ako unikli obkľúčeniu a hrozbe popravy
za vlastizradu, máj 1915

Slovenskí vojaci nebojovali len v rakúsko-uhorskej armáde. Bezprostredne po vypuknutí prvej svetovej vojny sa na jeseň 1914 začali v zahraničí formovať samostatné vojenské jednotky z českých a slovenských krajanov, ako rota Nazdar vo Francúzsku a Česká družina v Rusku. Na sklonku roka 1915 sa v Paríži sformovalo vedenie československého zahraničného odboja. Jeho vedúci predstavitelia, Tomáš Garrigue Masaryk, Milan Rastislav Štefánik a Edvard Beneš sa upriamili na to, aby presvedčili dohodových politikov a vojakov o objektívnych nárokoch na medzinárodné uznanie Čechov a Slovákov a presadenie ich vôle a túžby po národnej a štátnej samostatnosti. Jedným zo spôsobov ako presadiť v štátoch Dohody ideu samostatného československého štátu bolo vytvorenie čs. dobrovoľníckeho vojska – čs. légii, ktoré by na frontoch svetovej vojny bojovali po boku armád Dohody za národnú slobodu.

Politické, diplomatické a vojenské úsilie Čechov a Slovákov v zahraničí za prvej svetovej vojny bolo významnou zložkou odboja proti Rakúsko-Uhorsku. Sformovanie a bojové vystúpenie čs. legionárskych jednotiek vo Francúzsku, Rusku, Taliansku, ako aj diplomacia čs. zahraničnej akcie mali rozhodujúci podiel na tom, že v období od 29. júna do 3. októbra 1918 vlády Francúzska, Veľkej Británie, USA a Talianska uznali Československú národnú radu (ČSNR) v Paríži de facto za politickú predstaviteľku budúceho československého štátu a čs. légie v zahraničí za súčasť armád Dohody (Entente). V ich radoch bojovalo dovedna 100 743 Čechov a Slovákov, z ktorých asi 5 100 padlo. Výsledkom činnosti ČSNR v Paríži a vojenskej účasti čs. légii v boji po boku štátov Dohody bol vznik samostatnej Československej republiky, ktorá sa na sklonku Veľkej vojny zrodila na troskách rakúsko-uhorskej monarchie 28. októbra 1918.

Prvá svetová vojna si vyžiadala smutnú bilanciu. Predpokladá sa, že padlo približne 8 až 10 miliónov vojakov, zranených bolo 20 miliónov. V jej priebehu zahynuli nielen vojaci, ale aj civilisti. Hladom, chorobou, námornými a leteckými útokmi, genocídou. Na jeseň 1918 sa rozšírila pandémia španielskej chrípky, ktorá si vyžiadala ďalšie milióny obetí. Materiálne škody boli obrovské a azda ešte väčšie boli škody na ľudskej psychike.

Text: plk. Mgr. Miloslav Čaplovič, PhD., riaditeľ VHÚ

Foto: VHÚ

Práporčík Dušan Jaroslav KARDOSS

Narodil sa 8. augusta 1897 v Dolnom Kubíne. Základnú školu navštevoval v Dolnom Kubíne, následne študoval na reálke v Kroměříži. Po maturite sa v roku 1914 zapísal na České vysoké učení technické v Prahe. Po vypuknutí prvej svetovej vojny ho pre slavjanofílske názory spolu s matkou vyšetrovala rakúska polícia. Pre protištátnu činnosť bol 19. novembra 1914 v Prahe zatknutý a v marci 1915 odsúdený na ročné väzenie. Väznili ho najskôr vo Viedni, na jar 1915 v Brne. Dňa 28. novembra 1915 bol odvedený do 25. pešieho pluku rakúsko-uhorskej armády v Lučenci. V hodnosti slobodníka bol v máji 1916 so svojim kmeňovým plukom odvelený na východný front, kde 28. júla prebehol na ruskú stranu. Ako jeden z prvých Slovákov vstúpil 4. augusta 1916 v Kyjeve do rodiaceho sa čs. legionárskeho vojska v Rusku. V hodnosti strelec bol zaradený do stavu záložnej roty 1. čs. streleckého pluku Majstra Jána Husa, operujúceho v zostave 101. pešej divízie 8. ruskej armády. Od 28. augusta 1916 bol príslušník 2. rot 1. čs. streleckého pluku. Dobrovoľne sa hlásil do prieskumných akcií. Padol v boji s nepriateľom pri nočnej prieskumnej hliadke 8. novembra 1916 na rieke Stochod pri obci Vitoniž vo vtedajšej Volynskej gubernii na Ukrajine. Pochovali ho v dedinke Trysten neďaleko ukrajinského mesta Luck.

Flogger – H

MiG-23BN je nadzvukové, prúdové, jednomotorové, jednomiestne, frontové stíhacie bombardovacie lietadlo sovietskej výroby, z konštrukčnej kancelárie OKB Mikojan – Gurevič. Lietadlo s trupovým číslom 9868, výrobné číslo 0393219868 bolo vyrobené v továrni Znamja truda v Moskve v roku 1983.

Stíhací bombardér MiG-23BN je určený predovšetkým na ničenie pohyblivých i nepohyblivých pozemných cieľov bombou, raketovou a kanónovou výzbrojou v hĺbke územia protivníka a pri priamej podpore pozemných

jednotiek, za všetkých poveternostných podmienok, pri vizuálnej viditeľnosti cieľa z malých a stredných výšok.

Frontové lietadlo

Lietadlo môže byť taktiež použité za normálnych poveternostných podmienok, vo dne, na vedenie vzdušného prieskumu. Má šesť vonkajších závesov na podvesenie výzbroje (dva krídlové a štyri podtrupové). V trupe má zabudovaný letecký kanón GŠ-23. Okrem toho je vybavené laserovým diaľkomerom, prostriedkami REB na prekonávanie PVO protivníka a aparátúrou na automatické vedenie lietadla po trati. Nemá rádiolokátor na vyhľadávanie vzdušných cieľov.

MiG-23BN je samonosný, celokovový, jednomiestny hornoplošník, so šípovým krídlom, s premenným nastavením uhla šípů s plávajúcim šípovým stabilizátorom, so šípovou zvislou chvostovou plochou a s trojbodovým podvozkom čelového typu, zatáňovaným do trupu lietadla. Priestor kabíny pilota je pancierovaný. Do lietadla je zastavaný jednorúrovňový dvojhradielový letecký turbokompresorový motor z konštrukčnej kancelárie Tumanskij R-29B-300.

Vývoj lietadla sa začal v roku 1969. Z prednej časti stroja bol odstránený rádiolokátor. Na zlepšenie výhľadu pilota z kabíny bola predná časť trupu značne sploštená. Takto upravený variant lietadla dostal označenie MiG-23B. Pohon lietadla MiG-23B zabezpečoval jednorúrovňový, letecký turbokompresorový motor AL-21F-300. Zásadné zmeny boli v navigačnej sústave a v zbraňových systémoch. Lietadlo dostalo aktívne a pasívne prostriedky na vedenie rádio-elektronického boja. Prototyp lietadla MiG-23B (v kóde NATO „Flogger – F“) vzlietol prvýkrát 20. augusta 1970. Zabudovaním motora R-29B-300 vznikol nový variant lietadla, ktorý dostal označenie MiG-23BN (v kóde NATO „Flogger – H“). Tento motor bol upravený na použitie v malých výškach letu pri nadzvukových rýchlostiach.

Domovské letisko Čáslav

Na základe dohody medzi ČSSR a ZSSR o vyzbrojení jedného čs. leteckého pluku lietadlami MiG-23BN z roku 1976, bol preškolený lietajúci a technický personál v Kirgizskej SSR. Prvé dve lietadlá MiG-23BN (ev. č. 9549, 9550) pristáli na československom území 26. decembra 1977. Na začiatku roka 1978 boli prevzaté ďalšie dve lietadlá MiG-23BN a jedno cvičné lietadlo MiG-23U. Stroje slúžili na výcvik československých pilotov. V priebehu roka 1979 bola 1. letka 28. stíhacieho bombardovacieho leteckého pluku doplnená na plný stav, v roku 1981 ju nasledovala druhá a v roku 1983 tretia letka. Do čs. vojenského letectva bolo celkovo zaradených 32 strojov MiG-23BN a 4 dvojmiestne lietadlá MiG-23U, ktoré boli dislokované na letisku Čáslav. V priebehu prevádzky boli štyri lietadlá zničené pri haváriách. Pri delení federálnej armády ČSFR neprejavila slovenská strana o lietadlá MiG-23 záujem, a tak zostali vo výzbroji českého vojenského letectva. V roku 1994 boli z neho vyradené. Lietadlá MiG-23BN boli zaradené vo výzbroji členských štátov bývalej Varšavskej zmluvy, Kuby i mnohých ďalších krajín (najmä arabských, ale aj afrických...).

Text a foto: Miroslav Mihálik, VHÚ – VHM Piešťany

Hlavné technické údaje:

Hmotnosť vzletová maximálna	18 850 kg
Hmotnosť vzletová normálna	16 570 kg
Dĺžka s PVD	16,840 m
Motor	Tumanskij R-29B-300
Ťah motora režim maximal/forsáž	78,48/112,81 kN
Rýchlosť maximálna H=200 m	1 250 km.h ⁻¹
Rozpätie	
uhol šípovitosti krídla 74° 40'	7,779 m
Maximálna hodnota čísla M	1,7
Rozpätie	
uhol šípovitosti krídla 18° 40'	13,965 m
Pristávací rýchlosť s 20% paliva	250 km.h ⁻¹
Rozpätie stabilizátoru	5,510 m
Dĺžka rozjazdu (betón)	650-700 m
Výška	5,145 m
Dĺžka dojazdu (betón)	800-850 m
Vystreľovacia sedačka	KM-1M
Osádka	jeden pilot

Stihacie bombardovacie lietadlo MiG-23, súčasť zbierkového fondu VHÚ – VHM Piešťany